

Viikian Historia.

Kansakouluja warten.

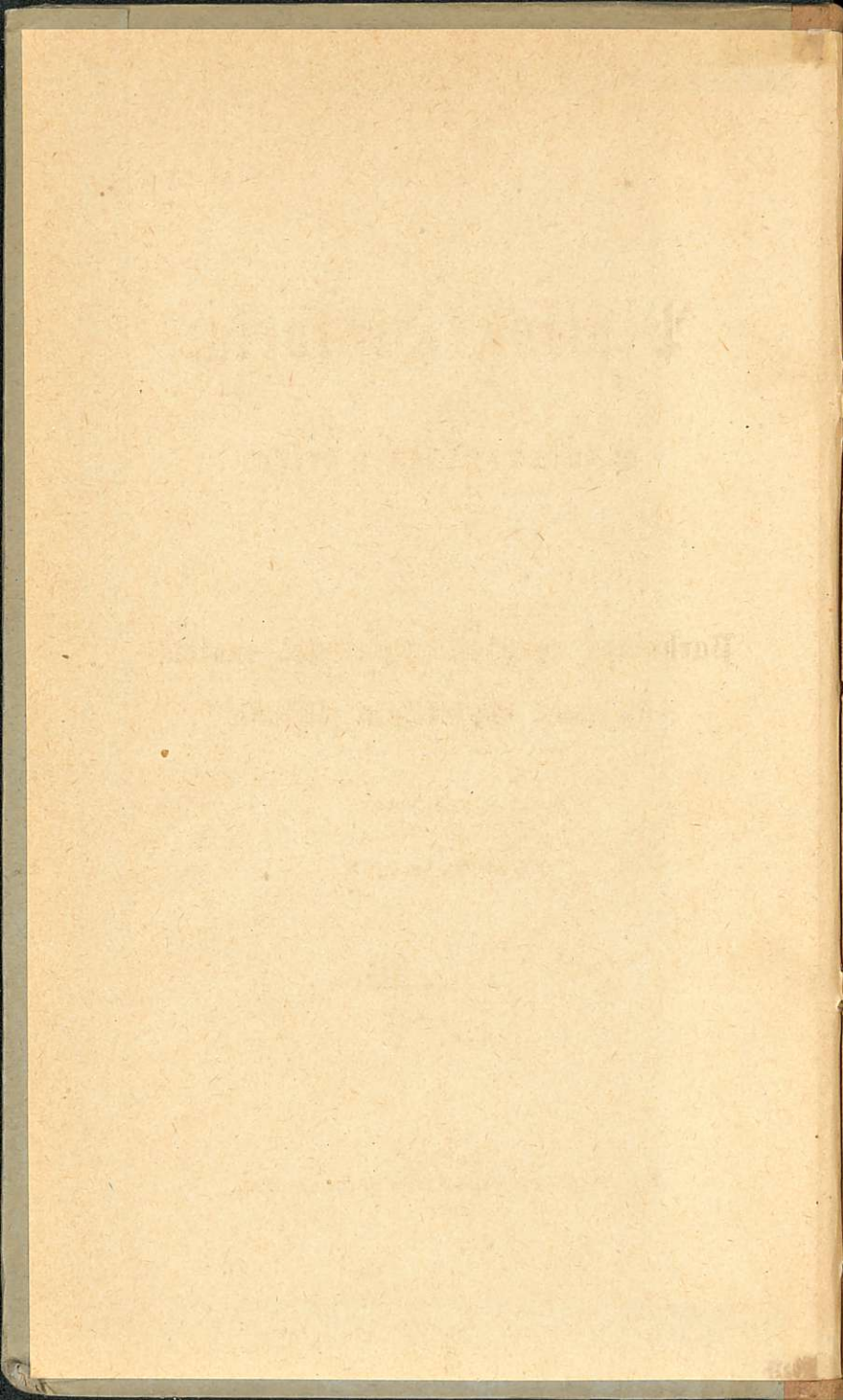
Parhaiden nykyään käytettyjen ruotsinkielisten oppikirjain johdolla

walmistanut

Oskar Silfvenius.

Helsinki,
Axel Bergbom'in kustannuksella,
1887.

Hinta: 1 markka.



Biplian Historia.

Kansakouluja warten.

Parhaiden nykyään käytettyjen ruotsin-
kielisten oppikirjain johdolla

walmistanut

Dökar Silfwenius.



Borisja,
Arel Bergbom'in kirjapainossa ja kustannuksella,
1887.

Siipuhe.

Kun maamme kansakouluilla ei ole ollut olemassa mitään piispan historiaa, joka olisi ollut järjestettynä joku aika fitten kouluille määrättyjen mallikursien mukaan, olen, käyttämällä parhaita tähän suuntaan järjestettyjä ruotsalaisia oppikirjoja, esim. Celandér'in, Steinmeyer'in y. m. valmistanut tämän kirjasein, toivoen siitä jotakin hyötyä niille, joilla on useampia vuosi-osastoja opetettavana. Ensimmäinen kurssi (I) on aiottu pikkukouluille, toinen (II) kansakoulun I luokalle (wähempi kansakoulukurssi) ja kolmas (III) on liittäenä edelliselle luettavana kansakoulun II luokan I osastolla. Missä on sopinut, on, etenkin ludessa testamentissa, viitattu Raamatun omaan esitykseen.

Pikkukouluille aiottu kurssi on mahdollisuuden mukaan saatettava hamaannolliseksi ja on sitä warten käytettävä kuwastoja piispanista. Kirjaseinssä mainittujen paikkojen löytämistä warten on tarpeellista käyttää Palestinan karttaa, jota walitettavasti ei ole ehditty saada tähän painokseen.

D. S.

Vanha Testamentti.

1. Ihmiskunnan wanhin historia.

1. Suominen. (1 Mos. 1: —2: 7.)

1. Alkuaineitten luominen. 2—7. Kuusi luomispäivää. 8. Seitsemäs päivä.

(I). 1. Uussa loi Jumala taiwaan ja maan. Ja maa oli autio ja tyhjä, ja pimeys oli syvyydellä ja Sumalan. Henti liikkui wetten päällä.

2. Ja Jumala sanoi: „tulloon valkeus!“ Ja valkeus tuli. Niin Jumala eroitti valkeuden pimeydestä, ja kutsui valkeuden päiväksi ja pimeyden yöksi. Ja tuli ehtoosta ja aamusta ensimmäinen päivä.

3. Ja Jumala sanoi: „tulloon wahuus wetten wälille eroittamaan wesiä wesiästä!“ Ja tapahtui niin. Ja Jumala kutsui wahuuden taiwaaksi Ja tuli ehtoosta ja aamusta toinen päivä.

4. Ja Jumala sanoi: „kokoontufoot wedet taiwaan alla erinäiseen paikkaan, niin että kuiva näkyy!“ Ja tapahtui niin. Ja Jumala kutsui kuivan maaksi ja wetten kokoukset mereksi.

Ja Jumala sanoi: „wiheredittöön maa ja kaswakoön ruohon, jossa siemen on, ja hedelmälliset puut!“ Ja tapahtui niin. Ja tuli ehtoosta ja aamusta kolmas päivä.

5. Ja Jumala sanoi: „tulloon valkeus taiwaan wahuuteen!“ Ja tapahtui niin. Ja Su-

mala teki suuren valkeuden päivää hallitsemaan ja vähäisen valkeuden yönä hallitsemaan, ja tähdet. Ja tuli ehtoosta ja aamusta neljä päivä.

6. Ja Jumala sanoi: „tuottakoot vedet yltäkyllin liikkuvaisia eläimiä, ja linnut lentäkööt maan päällä taiwaan avaruudessa!“ Ja Jumala loi suuret merieläimet ja kaikkinaiset liikkuvaiset ja matalaiset eläimet. Ja tuli ehtoosta ja aamusta viides päivä.

7. Ja Jumala sanoi: „tuottakoon maa eläimet!“ Ja Jumala teki pedot maalle ja karjan ja matalaiset eläimet.

Ja Jumala sanoi: „tehkäämme ihmiset meidän kuvaksemme, meidän muotomme jälkeen, ja he valittkoot kalat meressä ja taiwaan linnut ja karjan ja koko maan ja kaikki, jotka maalla matalavat!“ Ja Jumala teki maan tomusta ihmisen ja puhalsi hänen sieramiinsa elävän hengen, ja niin tuli ihminen eläväksi sieluksi. Ja herra Jumala sanoi: „ei ole hyvä ihmisen olla yksinään; minä teen hänelle avun, joka hänen tykönsä olemassa pitää“. Ja Herra Jumala nukkutti ihmisen sikeään uneen ja hänen nukkueksansa otti hän yhden hänen kylkiluistansa ja rakensi siitä vaimon, ja toi hänet miehen eteen. Ja Jumala antoi miehelle nimen *Adam*, ja *Adam* nimitti emäntänsä *Eva*ksi.

Ja Jumala katsoi kaikkia, kuin hän luonut oli, ja katso, ne olivat sängen hyvät. Ja tuli ehtoosta ja aamusta kuudes päivä.

8. Seitsemäntenä päivänä lepäsi Jumala kaikista teoistansa, jotka hän tehnyt oli. Ja Jumala siunasi seitsemännen päivän ja pyhitti sen, sentähden että hän silloin lepäsi kaikista teoistansa.

„Minä uskon Isän Jumalan päälle,
kaikkivaltiaan, taivaan ja maan luojaan“.

Meidän Jumalamme on taiwaisa;
mitä itkänä hän tahtoo, sen hän tekee. Ps. 115: 3.

„Muista lepopäivää, ettäs sen py-
hittäisit“.

2. Syntiin-lankeemus. (1 Mos. 2: 3.)

1. Paratiisi. 2. Riusaus ja lankeemus.

(I). 1. Ja Herra Jumala istutti paratiisiin eli puiston Edenissä ja kasvatti maasta kaikkinaisia puita, ihania nähdä ja hedelmiltään hyviä syödä, ja elämän puun keskelle paratiisia, niin myös hyvän ja pahan tiedon puun. Ja Herra Jumala pani ihmisen paratiisiin viljelemään ja warjelemaan sitä. Ja hän käski häntä ja sanoi: „syö vapaasti kaikkinaisista puista paratiisissa, mutta hyvän ja pahan tiedon puusta älä syö, sillä jona päivänä sinä siitä syöt, pitää sinun kuolemalla kuoleman!“

2. Mutta käärme oli kavalin kaikista eläimistä maan päällä ja sanoi waimolle: „sanoiko Jumala: älkääte syökö kaikkinaisista puista paratiisissa?“ Niin sanoi waimo käärmeelle: „me syömme paratiisin puiden hedelmiä; mutta sen puun hedelmästä, joka on keskellä paratiisia, on Jumala sanonut: älkääte syökö siitä, älkääkä ruwetko siihen, ett’ette kuolisi“. Silloin sanoi käärme waimolle: „ei suinkaan teidän pidä kuoleman; waan Jumala tietää, että minä päivänä te siitä syötte, aukenewat teidän silmänne ja te tulette niinkuin Jumala tietämään hyvän ja pahan“. Ja waimo näki siitä puusta olewan hyvän syödä ja että se oli ihana nähdä ja suloinen puu, koska se antoi ymmärryksen. Ja hän otti hedelmistä ja söi ja antoi myös miehellensä,

ja hän söi. Silloin autenivat heidän filmänsä ja he huomasiivat olevansa alastomat.

Warjele sydämesi kaikella ahkeruudella; sillä siitä elämä lähtee. Sananl. 4: 23.

„Älä johdata meitä kiusaukseen!“

3. Syntin-lankeemuksen seuraukset. (1 Moj. 3.)

Herra käy tuomitsemaan langenneita. Ensimmäinen ewankeliumi.

(I). Kun nyt päivä tuli wileäksi, kuuliwat ihmiset Jumalan äänen paratiisissa. Ja Adam lymyi emäntinensä Jumalan kaswojen edestä puiden sekaan paratiisissa. Ja Herra Jumala kutsui Adamia ja sanoi hänelle: „kussas olet?“ Adam sanoi: „minä kuulin sinun äänesi paratiisissa ja pelkäsin, sillä minä olen alaston; sentähden minä lymyin“. Mutta Jumala sanoi: „kuka sinulle ilmoitti, että olet alaston? Etkö ole syönyt siitä puusta, josta minä sinua kielsin syömästä?“ Niin wastasi Adam: „waimo, jonka sinä annoit minulle, antoi minulle siitä puusta, ja minä söin“. Silloin sanoi Herra Jumala waimolle: „miksi sen teit?“ Waimo wastasi: „käärme petti minut, niin että söin“.

Ja Herra Jumala sanoi käärmeelle: „että tämän teit, niin kirottu ole sinä! Ja minä panen wainon sinun ja waimon välille, sinun siemenesi ja hänen siemenensä välille. Sen pitää rikki polkeman sinun pääsi, ja sinä olet pistäwä häntä kantapäähän“.

Ja waimolle sanoi hän: „minä saatan sinulle paljon tuskaa; sinun tahtosi pitää miehellesi alamainen oleman, ja hän on wallitsewa sinua“.

Ja Adamille sanoi hän: „kirottu olkoon maa sinun tähtesi! Orjantappuroita ja ohdakkeita pitää sen kaswa-

man. Otsasi hiesjää pitää sinun syömän leipääsi siihen asti, kuin maaksi jälleen tulet; sillä sinä olet maasta, ja maaksi pitää sinun jälleen tuleman".

Ja Herra Jumala ajoi Adamin ja Ewan pois paratiisista.

Sitä warten Jumalan Poika ilmestyi, että hän perkeleen työt särkisi. 1 Joh. 3. 8.

4. Nain ja Abel. (1 Mos. 4.)

1. Weljesten uhrit. 2. Weljenmurha ja sen rangaistus.

(I). 1. Adamilla ja Ewalla oli kaksi poikaa: Nain ja Abel. Abel tuli lampuriksi, mutta Nain peltomieheksi. Ja tapahtui, että Nain uhrasi Herralle lahjan maan hedelmistä. Ja Abel myös uhrasi laumansa esikoisista. Ja Herra katsoi leppynisesti Abelin ja hänen uhriinsa puoleen; mutta Nainiin ja hänen uhriinsa hän ei katsonut leppynisesti. Silloin Nain vihastui sängen kowin ja hänen hahmonsa muuttui. Mutta Herra waroitti häntä, sanoen: „Älä suostu synnin tahtoon, vaan hallitse sitä!“

2. Sitten puhui Nain weljensä Abelin kanssa. Ja tapahtui heidän kedolla ollessaan, että Nain karkasi weljensä Abelin päälle ja tappoi hänet. Silloin Herra sanoi Nainille: „missä on weljesi Abel?“ Nain wastasi: „en minä tiedä; olenko minä weljeni wartija?“ Ja Jumala sanoi hänelle: „mitä olet tehnyt? Weljesi weren ääni huutaa maasta minun tyköni. Ja nyt, kirottu ole sinä maan päällä! Kun sinä sitä wiljelet, niin ei sen pidä sinulle woimaansa antaman. Kulkijan ja pakenevaisen pitää sinun oleman maan päällä“. Silloin sanoi Nain: „minun rikokseni on suurempi, kuin että sen anteeksi saisin“. Ja niin Nain lähti pois Herran kaswojen edestä.

Sotainen, joka weljeänsä vihaa, on murhaaja; ja te tiedätte, ett'ei yhdessäkään murhaajassa ole ijantaittinen elämä pyhänä. 1. Joh. 3, 15.

„Ei sinun pidä tappaman“.

5. Wedenpaisumus.

1. Ihmiskunnan turmelus ja Jumalan tuomio. 2. Noa. 3. Wendentulwa tulee. 4. Wedet wähenewät. 5. Noan uhri ja Jumalan liitto.

(I). 1. Kun ihmiset alkoivat lisääntyä maan päällä, läwi heidän pahuutensaakin suureksi. Ja Jumala sanoi: „minun henkeni ei enää wallitse ihmisissä. Minä annan heille vielä satakaksikymmentä vuotta parannuksen aikaa“. Mutta koska eivät tahtoneet kääntyä, sanoi Herra: „ihmiset, jotka loin, tahdon hufuttaa maan päältä“.

2. Mutta Noa löysi armon Herran edessä, sillä hän oli hurskas ja wakaa mies ajallansa ja eli jumalisesti. Ja Jumala sanoi Noalle: „tee itsellesi arkki honkapuusta, ja tee sisälle kammiot, ja terwaa se sisältä ja ulkoa. Ja tee se kolmesataa kynnärää pitkä ja wiisikymmentä kynnärää lewä ja kolmekymmentä kynnärää korkea. Ylhäälle pitää sinun tehdä ikkuna, kynnärää suuri. Owi pitää sinun tehdä sen siwuun. Katso, minä annan tulla wedenpaisumuksen maan päälle. Mutta sinun kanssasi minä teen liiton: sinun pitää arkkiin sisälle menemän, sinun ja sinun poikasi: Sem, Ham ja Sáfet, ja sinun emäntäsi ja poikiesi emäntien sinun kanssasi. Ja sinun pitää saattaman arkkiin kaikki noisia eläimiä, koiras ja naaras, että ne jäävät elämään sinun tyhönäsi!“ Ja Noa teki kaikki, mitä Jumala hänen käski.

3. Ja Noa meni arkkiin emäntänsä, poikainsa ja poikain emäntien sekä eläinten kanssa. Sitte kuohuivat kaikki

syöhyiden lähteet ja taiwaan affunat aukenivat; ja maan päälle satoi wettä neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä. Ja wedet paisuivat ja nostivat arkin ylös ja wewät korkealle maasta; ja kaikki korkeat wuoret peittyiwät weden alle. Silloin hukkui kaikki liha; ainoastaan Noa jäi ja ne, jotka hänen kanssansa olivat arkissa.

4. Silloin Sumala muisti Noaa ja kaikkia eläviä, jotka hänen kanssansa olivat arkissa; ja sateet taiwaasta asettuivat. Ja wedet juoksiwat enemmän ja enemmän pois maan päältä ja wäheniwät 150 päivän perästä. Ja arkki seisahtui wiimein *Araratin* wuorelle. Jotkun ajan kuluttua awasi Noa arkin ikkunan ja antoi kaarneen (korpin) lentää ulos; ja se lensi edes ja takaisin, kunnes wedet maan päältä kuivuivat. — Sitte päästi hän kyyhkyn lentämään. Mutta kun ei kyyhkynen löytänyt, missä saisi jalkaansa lewähyttää, palasi se arkille. Ja Noa ojensi kätensä ja otti sen luoksensa arkkiin. — Seitsemän päivän perästä antoi hän taas kyyhkynen lentää ulos arkista. Ja kyyhkynen tuli hänen tykönsä iltapuolella, ja katso, se toi suusjansa wihannan öljyvuun-lehden. Tästä Noa ymmärsi, että wedet olivat juosneet pois maan päältä. Mutta hän odotti vielä seitsemän päivää, ja antoi sitte kyyhkynen lentää ulos, joka ei enää takaisin tullut.

5. Silloin puhui Sumala Noalle ja sanoi: „lähde arkista, sinä ja sinun emäntäsi, poikasi ja poikasi emännät ja kaikki eläimet, jotka tykönäsi owat“. Niin meni Noa ulos omaisineensa ja kaiken kausensa, mitä hänen luonansa oli. Ja Noa rakensi Herralle alttarin ja uhrafi polttouhria alttarilla. Ja Herra sanoi sydämesjansä: „en minä enää täst'edes kiroo maata ihmisen tähden“. Ja Sumala siunasi Noan ja hänen poikansa ja sanoi: „katso minä teen teidän kanssanne liiton, ett'ei enää täst'edes wedenpaisumusta tule maata turmelemaan. Minun kaareni minä olen pannut

pilviin. Sen pitää oleman liiton merkinä minun ja maan välillä”.

Älkäätkä eksykö; ei Jumala anna itseänsä pilkata, sillä mitä ihminen hylwää, sitä hän myös niittää. Gal. 6: 7.

Caupias on Jumala eikä vihastu ijan-kaikkisesti. Ps. 103: 8, 9.

6. Babelin torni. (1 Mos. 11.)

1. Ihmisten itsevaltaiset aikeet. 2. Jumalan tuomio.

(II). 1. Ja kaikki ihmiset puhuiwat yhtä kieltä. Kun he nyt lisääntyivät, matkustiwat he itään päin Mesopotamiaan ja asuiwat siellä. Ja he sanoiwat keskenänsä: „rakentakaamme itsellemme kaupunki ja torni, joka taimaasen ulottuu, että tekisimme itsellemme nimen; hajoumme ehkä pian kaikkiin maihin”. Ja sitte alkoiwat he rakentaa.

Mutta tämä työ ei kelwannut Herralle. Hän sekoitti heidän kieltänsä, niin ettei yksikään ymmärtänyt toisen puheetta, ja hajoitti heidät kaikkiin maihin. Niin he lakkasiwat kaupunkia rakentamasta. Ja kaupunki nimitettiin Babel, se on „sekoitus”.

Sos ei Herra huonetta rakenna, niin he turhaan työtä tekewät, jotka sitä rakentawat. Ps. 127: 1.

II. Patriarkkain historia.

(B. 2,200—1,900 e. Kr. vaiheilla.)

Sumala kasvattaa itsellensä erinäisen
kansan säilyttämään hänen tun-
temisensa.

7. Abraham. (1 Mos. 12—18.)

1. Abrahamin kutsuminen. 2. Abraham muuttaa Kanaan maalle.
3. Abraham ja Lot. 4. Sumalan liitto Abrahamin kansa ja lii-
ton merkki.

(I). 1. Haranisissa Mesopotamian maalla asui Se-
min jälkeläisistä mies nimeltä Abram. Hänelle Herra sa-
noi: „Lähde maaltasi ja suvustasi ja isäsi huoneesta sille maalle, jonka minä sinulle osoitan. Minä teen sinut suureksi kansaksi ja siunaan sinun; ja sinussa pitää kaikkein sukukuntain maan päällä siunatuiksi tuleman“.

2. Silloin otti Abram emäntänsä Saran ja weliensä pojan Lotin, kaikkine heidän tavaroinensa, ja lähti matkustamaan Kanaan maalle. Abram oli silloin 75 vuoden vanha. Ja kun he olivat tulleet Moren lahteeseen, näkyi Herra Abramille ja sanoi: „sinun siemenellesi annan minä tämän maan“. Ja Abram rakensi siinä alttarin Herralle ja saarnasi Herran nimestä.

(II). 3. Ja Abramilla oli paljon karjaa, hoviata ja kulta. Mutta Lotilla oli myös lampaita ja karjaa. Ja maa ei ollut sovelias heidän yhdessä asuttavaksi, ja riita oli yhä Abramien paimenten ja Lotin paimenten välillä. Niin sanoi Abram Lotille: „älkөөn olko riita minun ja sinun välillä. Eroa minusta! Jos sinä menet waseummalle, menen minä oikialle; tahti jos sinä menet oikialle, menen minä waseummalle“. Silloin walitsi Lot itsellensä koko Jordanin lahteen ja pani majansa Sodomian

puoleen. Niin sukulaiset erosivat toisistaan. Mutta kun Lot oli eronnut Abramista, sanoi Jumala Abramille: „nästä silmäsi, ja katso pohjoiseen, etelään, itään ja länteen! Koko tämän maan annan minä sinulle ja sinun siemenellesi iankaikkiseksi ajaksi“.

Jos mahdollinen on, niin paljon kuin teistä riippuu, niin pitäkää rauha kaikkein ihmisten kanssa. Rom. 12: 18.

(II). 5. Koska Abram oli yhdeksäntymmenen ja yhdeksän ajastajan vanha, nähti Herra Abramille ja sanoi hänelle: „minä olen Jumala kaikkivaltias, waella minun edessäni ja ole wakaa“. Ja Abram lantesi kaswoillensa; ja Jumala puhui hänen kanssansa, sanoen: „katso, minä se olen, ja minun liittoni on sinun kanssasi, ja sinä tulet suuren kansan isäksi. Sentähden ei sinua enää pidä kutsuman Abram, waan Abraham on nimesi olewa. Ja minä siunaan emäntäsi Saran, ja hän on synnyttävä sinulle pojan. Tämä on olewa liiton merkkiä, „kaikki miespuoli teidän joukosjanne on ympärileikattawa“. Ja Abraham uskoi Herran sanan.

Herran sana on totinen, ja minä hän lupaa, sen hän wahwana pitää. Ps. 33: 4.

8. Sodom ja Gomorra. (1 Mos. 18, 19.)

1. Abrahamin esirukous. 2. Lotin pelastus. 3. Kaupunkien hävitys.

(III). 1. Lue 1 Mos. 18: 16—33.

„Silloin nousiwat miehet... palasi kotiansa“.

Rukoilkaatte, niin te saatte. Joh. 16: 24.

(II). 2. Sillä ajalla oli ne kaikki enkeliä tullut kaupunkiin Lot'in tykö. Ja he sanoivat Lotille: „kuka tahansa sinulla on, olkoon sitte wäwyjä tai poikia tai tyttäriä tahi joku muu

omiasi tässä kaupungissa, wie ne pois tästä paikasta, sillä me hukutamme tämän seudun, koska huuto sen asukkaista on tullut suureksi Herran edessä". Niin Lot meni ulos ja puhutteli wävyjäänsä ja sanoi: „nouskaa ja lähtekää tältä seudulta, sillä Herra hukuttaa tämän kaupungin". Mutta heistä tuntui tämä leikkipuheelta. Kun nyt aamurusko koitti, jouduttivat enkelit Lotia, mutta kun hän vielä wiivyskeli, tarttuivat he hänen käteensä ja weivät hänen ja hänen emäntänsä ja hänen kaksi tyttärtään ulos kaupungista. Ja Herra sanoi: „pelasta sinun sielusi, äläkä katsahda taaksesi, äläkä myös seisahdu koko tälle lakeudelle, waan turvaa wuoreen, ett'et hukkuisi".

3. Aurinko oli nousnut, koska Lot tuli kaupunkiin nimeltä Zoar. Ja Herra antoi sataa Sodomian ja Gomorran päälle tulikiveä ja tulta taivaasta ja kufisti ne kaupungit ja koko sen lakeuden ja kaupunkien kaikki asukkaat ja maan kaswit. Mutta Lotin emäntä katsoi taakseen ja muuttui suolapatsaaksi. Ja Abraham nousi warhain aamulla ja meni siihen paikkaan, jossa hän oli seisunut Herran edessä; ja hän katsahdi Sodomaan ja Gomorraan päin ja näki, että sawu nousi maasta, niinkuin sawu pälsistä.

Warjele sydämesi kaikella ahkeruudella, sillä siitä elämä tulee. Gal. sananl. 4: 23.

Ei Sumala anna itseänsä pilkata; sillä mitä ihminen kylwää, sitä hän myös niittää. Gal. 6: 7.

9. Abrahamin loetus. (1 Mos. 22.)

1. Luvattu poika syntyy. 2. Abrahamin tottelewaisuus.

(I). 1. Sadan vuoden wanha oli Abraham, kun hänen emäntänsä synnytti hänelle pojan, jonka hän kutsui Isak.

(I). 2. Sitten, useiden vuosien perästä, koetteli Sumala Abrahamia ja sanoi: „ota Isak, ainoa poikasi, jota rakastat, ja mene Morian maalle, ja uhraa hänet siellä polttouhriksi eräällä vuorella, jonka mi:ä sinulle sanoma olen!“ Niin Abraham nousi varhain aamulla, ja valjasti aasinsa, ja otti kaksi palvelijata kanssansa, ja poikansa Isakin, ja halkoili puita polttouhuriin; ja lähti sille paikalle, jonka Sumala hänelle oli osoittanut. Kolmantena päivänä näki hän sen paikan kaukana. Ja hän sanoi palvelijoille: „olkaa te tässä aasin tykönä; minä ja poika käymme tuonne, ja kun olemme rukoilleet, palajamme teidän tyköne“.

Ja Abraham otti polttouhrin halot ja sälytti ne poikansa Isakin selkään; mutta itse otti hän tulen ja weitsen käteensä; ja niin he kävivät yhdessä. Niin sanoi Isak: „katso, tässä on tuli ja halot; mutta missä on lamma polttouhriksi?“ Abraham vastasi: „Sumala on katsoma itsellensä lampaan polttouhriksi, poikani“. Ja he kävivät molemmat yhdessä.

3. Ja kun he tulivat Sumalan määräämään paikkaan, rakensi Abraham siihen alttarin ja pani halot sen päälle; sitoi sitte poikansa Isakin ja pani hänet alttarille halkojen päälle. Ja Abraham ojensi käteensä ja siiväsi weitsen teurastaakseen poikaansa. — Silloin huusi Herran enkeli taivaasta, sanoen: „Abraham, älä saluta lättäsi poikaan, äläkä hänelle mitään tee; sillä nyt minä tiedän, että sinä pelkääät Sumalaa, että ole säästännyt ainokaiista poikaasi minun tähteni!“ Niin Abraham nosti silmänsä ja näki oinaan sarvista sekaantuneena tiheään pensaaseen. Ja Abraham meni ja otti oinaan ja uhrai sen polttouhriksi poikansa sijaan. Mutta Herran enkeli sanoi toistamiseen hänelle: „niin sanoo Herra: minä siunaan sinua, ja sinun siemenesiäsi pitää kaikkien kansain maan

päällä siunatuiksi tuleman, että olit minun äänelleni kuulijainen". — Sitten palasi Abraham poikansa Isakin ja palvelijainsa kanssa kotiin.

Jos joku kilvoittelee, niin ei häntä kruunata, ellei hän toimellisesti kilvoittele. 2 Tim. 2:5.

„Tapahtukoon sinun tahtosi niin maassa kuin taiwaisja!“

10. Isakin naiminen. (1 Mos. 24.)

1. Abrahamin käsky. 2. Palvelijan rukous ja sen täyttämys.
3. Isakin emäntä.

(II). 1. Ja Abraham tahtoi saada Isakille emännän omasta suvustansa ja sanoi vanhinmalle palvelijallensa: „mene minun isäini maalle (Mesopotamiaan) ja minun sukuni tykö. Herra lähettää enkelinsä sinun edelläsi, että sieltä otat minun pojalleni emännän“.

2. Silloin otti palvelija 10 kameelia ja kaikkinaista herransa tawaraa, ja matkusti Haranin kaupunkiin. Siellä antoi hän kameelinsa pysähtyä kaupungin ulkopuolelle erään kaimon tyfönä. Ja hän rukoili sanoen: „Herra, tee laupeus minun herrani Abrahamin kanssa! Katsa, heidän tyttärensä, jotka asuvat tässä kaupungissa, tulewat tänne wettä ammentamaan. Suo nyt, että se piika, jolle minä tässä sanon: kallista tänne wesiastiasi juodakseni, ja joka siihen wastaa: juo, minä juotan sinun kameelijikin, on se sama, jonka olet määrännyt palvelijallesi Isakille“. Ja ennenkuin hän oli lafannut puhumasta, lähestyi Rebekka, Bethuelin tytär, kantaen wesiastiaa olallansa. Niin palvelija juoksi häntä vastaan ja sanoi: „anna minun juoda wähän wettä astiastasi!“ Ja Rebekka wastasi: „juo, minun herrani!“ Ja kun hän oli antanut palvelijan juoda, sanoi hän: „minä ammentan wettä kameeleillesikin“. Koska

nyt kaikki kameelit olivat juoneet, otti palvelija kultaisen otsalehden ja kaksi rannerengasta ja antoi ne Rebekalle, sanoen: „kenenkä tytär olet? Onko isäsi huoneessa sijaa meidänkin yötä ollaksemme?“ Hän vastasi: „minä olen Bethuelin tytär; löytyy myöskin olkia ja karjanruokaa tyllin meillä, ja sijaa yötä olla“. Silloin rukoili palvelija Herraa ja sanoi: „kiitetty olkoon Herra, sillä hän on johdattanut minut herrani welsjen huoneeseen!“ Ja Rebekka juoksi kotiinsa ja ilmoitti kaiken tämän.

3. Ja Rebekan weli Laban juoksi miehen luo kaimolle ja sanoi: „tule sisälle, sinä Herran siunattu, miksi ulkona seisot!“ Ja hän wei miehen huoneeseen ja pani ruokaa hänen eteensä. Mutta Abrahamin palvelija sanoi: „en minä syö, ennenkuin olen puhunut asiani“. Sitten kertoi hän kaikki, mitä Abraham oli käskenyt ja sanoi: „jos te nyt olette ne, jotka osotatte minun herralleni laupeuden, niin sanokaatte se minulle!“ Niin vastasivat Bethuel ja Laban: „tämä asia on tullut Herralta. Tässä on Rebekka; ota hänet olemaan Isäkin emäntä, niinkuin Herra on sanonut“. Niin palvelija söi ja joi ja oli siinä yötä. Mutta aamulla warhain nousi hän, otti Rebekan mukaansa ja matkusti kotiin.

Meidän silmämme katsowat Herraa, meidän Sumalatamme, kunnes hän meitä armahtaa. Ps. 123: 2.

11. Isak ja hänen poikansa. (1 Mos. 25—28.)

1. Esau ja Isak. 2. Herra siunaa Isakia. 3. Isak saaruttaa petoksen kautta isänsä siunauksen. 4. Petos tulee ilmi. 5. Esau kostonaiheet ja Isakin ainoa pelastustekino.

(II). 1. Rebekka synnytti Isakille kaksoispojat; ja hän antoi vanhemmalle nimen Esau, mutta nuoremman

kutsui hän Jakob. Ja kun pojat kasvoivat, tuli Esauista metsämies, mutta Jakob oli wakaa mies ja asui majoisja. Ja Isak rakasti Esautta, mutta Rebekka Jakobia. — Jakob teitti eräänä päivänä herku-ruo'an. Silloin tuli Esau wäsyneenä metsästä kotiin ja sanoi Jakobille: „anna minun syödä tuosta ruskeasta herkusta!“ Mutta Jakob sanoi: „myy minulle tänäpäivänä sinun esikois-oikeutesi!“ Esau vastasi: „katso, minä kuolen kuitentkin; mitä hyötyä minulla on esikois-oikeudesta?“ Ja hän myi esikois-oikeutensa Jakobille. Niin Jakob antoi hänelle leipää ja sen ruskean herneherkun; ja Esau söi ja joi ja meni pois. Näin Esau katsoi esikois-oikeutensa ylös.

2. Ja Herra siunasi Isakia. Ja hän tuli woimalliseksi mieheksi, ja hänellä oli paljon omaisuutta lampaissa ja karjassa ja monta palvelijaa. Niin Herra ilmestyi hänelle ja sanoi: „minä olen sinun isäsi Abrahamin Sumala; älä pelkää, sillä minä olen sinun kansasi ja siunaan sinun ja lisään sinun siemenesi, minun palvelijani Abrahamin tähden“. Ja Isak rakensi alttarin ja saarnasi Herran nimestä.

3. Ja tapahtui, koska Isak tu'i wanhaksi ja hänen silmänsä pimeiksi, ettei hän nähnyt, että hän kutsui Esauin ja sanoi hänelle: „katso, minä olen wanha enkä tiedä kuolinpäivääni. Ota siis nyt sinun metsästyksaluji, wiinesi ja jousefi, ja mene kedolle ja pyydä minulle metsänotus. Ja tee minulle himoruoka, sentkaltainen kuin minä rakastan, ja tuo syödäkseni, että minä siunaisin sinua, ennenkuin kuolen!“ Ja Esau meni. — Silloin sanoi Rebekka Jakobille: „minä kuulin isäsi puhuvan welsjei Esauin kanssa. Niin mene nyt laumaan ja tuo sieltä minulle kaksi hyvää wohlaa tehdäkseni niistä isällesi himoruo'an, että hän siunaisi sinua“. Mutta Jakob sanoi: „katso minun welsjeni on karwainen ja minä olen sileä. Mitäs jos isäni siwelee mi-

minä ja luulee minun pettävän, niin minä jaatan päälleni kirouksen enkä siunausta". Silloin vastasi hänen äitinsä hänelle: „se kirous tulkoon minun päälleni, poikani; ole sinä minulle kuuliainen!" Niin Jakob meni ja otti wohlait ja toi ne äidillensä. Mutta Rebekka valmisti himoruo'an ja puki Jakobin Esaun vaatteisiin; mutta wohlain nahat käärei hän Jakobin käsien ja paljaan kaulan ympärä. Niin Jakob meni isänsä luo ja sanoi: „minä olen Esau, sinun esikoisjesi; nouse siis ja syö minun saaliistani, ettäs siunaisit minua!" Ja Jakob astui lähemmäksi isäänsä, joka siweli häntä ja sanoi: „ääni on Jakobin ääni, mutta kädet ovat Esaun kädet". Ja Isak joi ja joi. Ja hän siunasi Jakobia ja sanoi: „Sumala antakoon sinulle taiwaan kasteesta ja maan lihawuudesta! Kansat palvelkoot sinua ja sukukunnat kumartakoot sinua! Ole weljesi herra, ja sinun äitisi lapset langetkoot sinun jalkaiji juureen!"

4. Kun Isak oli lähtenyt pois isänsä tyköä, tuli Esau, hänen weljensä, pyhdyksiltänsä ja valmisti hänkin himoruo'an, jonka hän wei isällensä, ja sanoi: „nouse, isäni, ja syö poikasi saaliista, ettäs siunaisit minua!" Niin Isak kowin hämmästyhi ja sanoi: „sinun weljesi on tullut kawaluudella ja wienyt pois siunauksen sinulta; ja hänen pitää myös siunatun oleman".

5. Ja Esau wihastui Jakobille siunauksen tähden ja sanoi sydämessänsä: „minun isäni murhepäiwät lähestywät, sillä minä tapaan weljeni Jakobin". Kun Rebekka sai tämän kuulla, sanoi hän Jakobille: „walmista itsesi nyt kohta pakenemaan weljeni Labanin tykö Haraniin ja ole hänen tykönänsä, kunnes weljesi kiukku asettuu". Ja Isak kutsui poikansa Jakobin ja siunasi häntä ja sanoi: „älä ota emäntää Kanaan tyttäristä, waan mene Mesopotamiaan ja ota itsellesi sieltä emäntä enosi Labanin tyttä-

ristä. Mutta Sumala kaikkivaltias siunatkoon sinua ja antakoon sinulle Abrahamin siunauksen!"

„Mä anna pahan voittaa sinua! Rom. 12: 21.

„Ei sinun pidä pyytämän sinun lähimmäisesi huonetta“.

12. Jakobin pako. (1 Mos. 28, 29.)

1. Jakobin unennäkö. 2. Jakobin tunnustus. 3. Jakob tulee Labanin luo.

(I). 1. Niin Jakob lähti matkaan ja joutui erään paikkaan, jossa hän oli yöttä, sillä aurinko oli laskeutunut. Ja hän otti kiven ja pani sen päänsä alaiseksi ja makasi siinä paikassa. Ja hän näki unta, ja katso, maan päällä seisoi tikapuut, joitten pää ulottui taivaaseen; ja katso, Sumalan enkelit kävivät ylös ja alas niitä myöten. Ja Herra seisoi ylinnä niiden päällä ja sanoi: „tämän maan, jonka päällä sinä makaat, annan minä sinulle ja sinun siemenellesi; ja sinussa ja sinun siemenessäsi pitää kaikkien sukukuntain maan päällä siunatuiksi tuleman. Minä olen kanssasi ja varjelen sinua, kuhunka ikänäsi joudut, ja saatan sinun jälleen tälle maalle“.

2. Koska Jakob heräsi unestaan, pelkäsi hän ja sanoi: „totisesti on Herra tässä paikassa, eikä tässä muu ole kuin Sumalan huone ja taivaan ovi“. Ja hän nousi ja otti kiven, jonka hän oli pannut pään-alaisekseen, ja pystytti sen muistopatsaaksi, ja nimitti sen paikan Betel.

(II). 3. Ja Jakob pitkitti matkaansa ja tuli Mesopotamiaan. Siellä pysähtyi hän erään kaimon luona, jonne hänen enonsa Labanin tytär Rakel tuli laupaita juottamaan. Koska Rakel kuuli, että Jakob oli Isakin ja Rebekan poika, juoksi hän kotiinsa ja ilmoitti sen isälleen.

Kun nyt Laban kuuli sanoman Jakobista, sijarensa pojasta, juoksi hän häntä vastaan ja vei hänen huoneesensa.
 Soko minä käyn tahi makaan, niin sinä olet minun ympärilläni ja näet kaikki minun tieni.
 Ps. 139: 3.

13. Jakob Labanin luona. (1 Mos. 29, 30.)

1. Jakobin palvelus ja rikkaus. 2. Jakob lähtee Sumalan lähtystä kotimatalle.

(II). 1. Laban otti ystävällisesti Jakobin vastaan, mutta petti häntä myöskin monella tavalla. Ensin antoi hän Jakobin palvelle seitsemän vuotta nuoremman tyttärensä Rakelin tähden, mutta antoi hänelle sen sijaan vaimoksi vanhemman tyttärensä, jonka nimi oli Lea. Rakelin tähden täytyi Jakobin palvelle vielä seitsemän vuotta. Sitten vähensi Laban Jakobin paimenpalkan ja muutteli tätä palkkaa kymmenen kertaa. Mutta Sumala ei sallinut Labanin wahingoittaa Jakobia, waan siunasi Jakobia, niin että hän tuli sangen rikkaaksi ja hänellä oli paljon lampaita, kameeleja, aaseja, piikojia ja palvelijoita sekä 12 poikaa.

2. Koska nyt Laban ja hänen poikansa näkiwät kaiken tämän, alkoiwat he wihata Jakobia. Mutta Herra sanoi Jakobille: „nouse ja lähde tältä maalta ja palaja syntyvämaallesi“. Silloin walmistihe Jakob matkaan ja otti mukaansa emäntänsä ja lapsensa ja kaiken tawaransa, jonka oli koonnut Mesopotamiasa, ja pakeni Gileadin wuorelle.

Odota Herraa ja pidä hänen tienensä, niin hän sinun korottaa, ettäs perit maan. Ps. 37: 34.

14. Jakobin kotimatta. (1 Mos. 31—35.)

1. Laban ja Jakob sopivat keskenänjä. 2. Jakob pelkää Esaun ja rukoilee. 3. Jakob saa nimen Israel. 4. Jakob sopii Esaun kanssa, saa Herralta ilmoituksen ja saapuu isänsä luo.

(II). 1. Koska Laban sai kuulla, että Jakob pakeni, ajoi hän häntä takaa ja saawutti hänen Gileadin vuorella. Mutta Jumala ilmestyi Labanille unessa ja sanoi: „kawahda puhumasta Jakobille muuta kuin hyvää!“ Ja Laban lähestyi Jakobia ja sanoi: „mitäs olet tehnyt, että olet wienyt pois tyttäreni ja salaa paennut? Minulla olisi kyllä voimaa tehdä teille pahaa; mutta teidän Jumalanne on käskenyt minua puhumaan ainoastaan hyvää“. Niin Jakob wastasi ja sanoi: „minä pelkäsin sinun wäkiwäillä ottawan pois minulta tyttäresi“. Ja he tekivät liiton toinen toisensa kanssa. Ja Laban siunasi lapsiansa ja meni matkaansa.

2. Mutta Jakob pitkitti matkaansa ja lähetti sanansaattajat weljensä Esaun tykö ja käski heidän sanomaan hänelle: „anna minun löytää armo sinun edessäsi!“ Mutta sanansaattajat palasivat ja sanoivat: „sinun weljesi tulee sinua vastaan 400 miehellä“. Silloin peljästyivät Jakob towin ja rukoili Jumalaa sanoen: „Herra, minä olen mahdoton kaikkeen siihen armoon ja kaikkeen siihen totuuteen, jonka sinä teet palvelijallesi; mutta pelasta nyt minua minun weljeni Esaun käsistä!“

3. Ja hän otti niistä, kuin hänellä oli, lähettäkönsä weljensä Esaulle ja nousi yöllä ja otti emäntänsä ja lapsensa ja meni Sabbokin luotuspaikkaan, jossa hän wei heidät ja kaikki, mitä hänellä oli, ylitse; mutta jäi itse yksinänsä toiselle rannalle. Siinä paineli yksi mies hänen kanssansa, siksi kuin aamurusko nousi. Ja kun hän näki, ettei hän woinut Jakobia voittaa, rupefi hän hänen reiteensä, niin että Jakobin reisiluu horjastui, ja sanoi: „päästä

minua!" Mutta Jakob vastasi: „en minä päästä sinua, joslet sinua minua". Mies sanoi: „ei sinua enää pidä kutsuttaman Jakob, vaan Israel, sillä sinä olet taistellut Jumalan ja ihmisten kanssa ja olet voittanut". Ja hän siunasi häntä. Mutta Jakob sanoi: „minä olen nähnyt Jumalan kasvoista kasvoihin ja minun sieluni on wa-pahdettu".

4. Ja Jakob nosti silmänsä ja näki Esau tulewan 400 miehen kanssa. Ja hän meni Esaua vastaan ja kumarasi seitsemän kertaa maahan weljensä edessä. Mutta Esau juoksi häntä vastaan, halasi häntä kaulasta ja antoi suuta hänelle; ja he itkiwät. Sitten sai Jakob weljensä ottamaan lahjat, jotka hän oli walinnut. Ja weljekset erosivat sowinnoessa, ja Jakob matkusti kaupunkiin nimeltä Sikem. Sitten tuli hän Beteliin ja rakensi siihen alttarin Herralle. Siellä ilmestyi Jumala Jakobille ja siunasi häntä ja sanoi: „kansain ja kuninkaitten pitää sinusta tuleman, ja sen maan, jonka minä olen antanut Abrahamille ja Isakille, annan minä sinulle ja sinun siemenellesi sinun jälkeesi". Sitten saapui Jakob isänsä Isakin luo. Monien vuosien kuluttua kuoli Isak 180 vuoden wanhana. Jakob ja Esau hautasivat hänen.

Herra on läsnä kaikilla, jotka häntä avuksensa huutawat. Ps. 145: 18.

15. Josef myhdään weljiltänsä. (1 Moos. 37.)

1. Jakobin pojat. 2. Josef myhdään. 3. Weljien walhe ja Jakobin murhe.

(I). 1. Jakobilla oli 12 poikaa. Nämät olivat: Ruben, Simeon, Lewi, Juda, Isaskar, Sebulon, Dan, Raftali, Gad, Asser, Josef ja Benjamin.

Kaksi viimeksimainittua olivat Kafelin synnyttämät. Mutta Jakob rakasti Josefia enemmän kuin kaikkia muita lapsiansa ja teki hänelle kirjawan hameen. Kun hänen veljensä sen näkivät, rupešivat he vihaamaan häntä eivätkä woineet puhutella häntä ystävällisesti. Sen lisäksi näki Josef kaksi kertaa unta ja kertoi unet veljillensä. Näistä heidän mieltensä vielä enemmän vihastui ja he kadehtivat häntä, sillä he luulivat hänen tulewan kuninkaaksi ja pääsevän heitä hallitsemaan.

2. Kun Josefin veljet kerran olivat meuneet kaitsemaan isänsä karjaa, sanoi Jakob Josefille: „mene katsomaan owatko veljesi ja karja rauhassa!“ Kun nyt veljet kaukaa näkivät hänen, sanoivat he toinen toisellensa: „katso, tuossa uunnäkijä tulee! Tappakaamme hänet ja sanokaamme, että paha peto on hänen syönyt; niin saadaan nähdä, mihinkä hänen unensa joutuwat!“ Koska Ruben, wanhin veljistä, tämän kuuli, sanoi hän: „älkäämme muodattaako wertä, waan heittäkäämme hänet tuohon kuoppaan, joka on forwessa!“ Tämän sanoi hän, koska hän tahtoi pelastaa Josefin heidän käsiöstänsä ja wiedä jälleen isänsä luo. Kun nyt Josef tuli, riisuiwat he häneltä hänen kirjawan hameensa ja heittiwät hänen kuoppaan, jossa ei yhtään wettä ollut. Sitten istuiwat he syömään. Samassa näkivät he joukon Ismaelilaisia tulewan kameelinensa. He kuljettiwat rhytejä, balsamia ja mirhamia alas Egyptiin. Niin sanoi Juda veljillensä: „tulkaatte, myykäämme Josef Ismaelilaisille!“ Ja he kuulivat häntä. Kun nyt Ismaelilaiset kauppaneimet meniwät siitä ohitse, wetiwät he Josefin kuopasta ja myiwät hänen 20 hopiapenninkiin. Ja kauppaneimet weiwät Josefin Egyptiin.

3. Salataksensa pahan tekonsa ottiwat veljeset Josefin hameen, tappoiwat kauriin ja tahrasiwat hameen sen werreen, ja lähettiwät sitten hameen isällensä sanomalla:

„tämän me löysimme. Tunnustele, onko se poikasi hame tai ei!“ Jakob tunsi sen ja sanoi: „tämä on minun poikani hame. Paha peto on hänet syönyt; Josef on raadel- len revitty“. Ja Jakob murehti poikaansa pitkän ajan eikä tahtonut antaa lohduttua itseänsä, vaan sanoi: „minä murhehtien menen alas poikani tykö hautaan“.

Wanhurskaan täytyy paljon kärsiä, mutta Herra auttaa häntä siitä kaikesta. Ps. 34: 20.

16. Josefän elämänvaiheet Egyptissä.

(1 Mos. 39—41.)

1. Josefän kärsimykset. 2. Josef koroitetaan.

(I). 1. Ismaelilaiset kauppaneijat weivät Josefän Egyptiin, ja kuninkaan hovinhaltija Potifar osti hänet. Ja Herra oli Josefän kanssa, niin että kaikki menestyi hänelle. Ja Potifar asetti hänen koko huoneensa ylitse, ja Herra siunasi Egyptiläisen huoneen Josefän tähden. Ja ta-
 yähtui, että Potifarın emäntä tahtoi wietellä Josefia siweet-
 tömyhteen, mutta Josef sanoi: „kuinka minä niin paljon
 pahaa tekisin ja rikkoisin Jumalata vastaan?“ Silloin
 wähetelti Potifarın emäntä Josefän päälle, ja Potifar pa-
 netti Josefän wankeuteen. Mutta Jumala oli wankeudessa
 hänen kanssansa, koska hän oli wiaton. Täällä selitti Jo-
 sef Faraon ylimmäisen juomanlaskijan ja ylimmäisen leipo-
 jan näkemät unet. Heille käwäkin niin, kuin Josef oli unien
 johdolla ennustanut.

2. Kaksi vuotta tämän jälkeen näki Faraao, Egyptin
 kuningas, kaksi unta, joita ei yksikään Egyptin wiisai-
 tainnut selittää. Niin kutsutti Faraao, ylimmäisen juoman-
 laskijan kehoituksesta, Josefän wankeudesta ja sanoi hänelle:
 „minä olen nähnyt unta eikä ole sen selittäjätä; mutta

minä olen kuullut sinusta sanottavan, että koskas unen kuulet, sinä taidat sen selittää". Josef vastasi: „ei ole se minun voimassani; mutta Jumala aavistaa kuitenkin Faraolle hyvää". Niin Farao sanoi Josefille: „messiani olin minä seifowinani wirran reunalla ja näin wirrasta ylös tulewan seitsemän lihawata ja kaunistä lehmää, jotka käiwät laitumella ruohostosja. Niiden jälkeen näin minä tulewan seitsemän juuri rumaa ja laihaa lehmää. Ja ne seitsemän laihaa ja rumaa lehmää söiwät ne seitsemän lihawata lehmää eikä niiden päällä tuntunut, että oliwat syöneet, waan oliwat yhtä rumia nähdä kuin ennenkin. Ja minä heräsin. Ja minä nukuin uudestaan ja näin messiani seitsemän täysinäistä ja kaunistä tähkää kaswawan yhdessä oljessa. Sitte näin minä käywän ylös seitsemän kuuwaa ja surkastunutta tähkää. Ja ne seitsemän kuuwaa tähkää nieliwät ne seitsemän täysinäistä tähkää". Josef sanoi: „molemmat unennäöt owat yhtä. Jumala ilmoittaa Faraolle, mitä hän tekewä on. Ne seitsemän kaunistä lehmää ja seitsemän täysinäistä tähkää owat seitsemän wiljaista vuotta, ja ne seitsemän laihaa lehmää ja seitsemän surkastunutta tähkää owat seitsemän nälkäwuotta. Katsso, seitsemän wiljaista vuotta tulee koko Egyptin maalle, ja niiden jälkeen tulee seitsemän nälkäwuotta. Tämän on Jumala pian tekewä. Nyt siis Farao etsiköön wiisasta ja toimellista miestä asettaaksensa Egyptin maalle, että hän hywinä vuosina kokoo wiljaa Faraon aittoihin, jotta maa seitsemänä kowana wuotena saisi rawintoa eikä häwiäisi nälän tähden". Ja se puhe kelpasi Faraolle ja hän sanoi Josefille: „koska Jumala on kaiken tämän ilmoittanut sinulle, niin ei ole yhtään niin wiisasta ja toimellista kuin sinä. Katsso, minä olen asettanut sinun koko Egyptin maan ylitse". Ja Farao otti formuksen kädestänsä ja pani sen Josefin käteen, ja puetti hänen kalliisiin linawaatteisiin ja

ripusti kultawitjat hänen kaulaansa. — Ja Josef kokosi wiljaa niinä seitsemänä hywänä vuotena; mutta kun kallis aika tuli, awasi hän jywäaitat joka paikassa ja myi. Ja kaikki maakunnat tulivat Egyptiin ostamaan Josefilta, sillä suuri nälkä oli kaikkisja maakunnissa. Kanaanin maalla oli kallis aika, ja Jakobin pojat matkustiwat kaikki kertaa Egyptiin wiljaa ostamaan. Toisella kerralla ilmoitti Josef itsensä heille.

Herra tekee köyhäksi ja rikkaaksi; hän alentaa ja ylentää. 1 Sam. 2: 7.

(II). Lue 1 Mos. 40:—.

17. Josefin weljet Egyptissä. (1 Mos. 42—45.)

1. Ensimmäinen retki. 2. Toinen retki. 3. Josef ilmaisee itsensä.

(II). 1. Kun Kanaan maassa oli kallis aika, ja Jakob sai tietää, että wiljaa oli myytävänä Egyptissä, lähetti hän poikansa sinne. Niin meniwät 10 Josefin veljistä Egyptiin, mutta Benjaminia, heidän nuorinta veljensä, ei Jakob päästänyt lähtemään. Kun nyt Josefin weljet tulivat Josefin luo, kumaršiwat he maahan kaswoilensa hänen eteensä. Ja Josef tunsi weljensä, mutta he eiwät häntä tunteneet. Ja hän teeskeli itsensä oudoksi heitä vastaan ja puhui kowasti heidän kansansa ja sanoi heille: „te olette wakojat ja olette tulleet katsomaan, mistä maa awoin olisi“. He wastasivat: „ei herra, me olemme wakkaita miehiä, emmekä koskaan ole olleet wakojia. Meitä oli kaksitoista weljestä, yhden miehen pojat Kanaan maalla; nuorin on isämme tykönä, mutta yksi ei ole enää elossa“. Mutta Josef sanoi: „jos te olette rehelliset, niin jääköön yksi teistä tänne wanfina, mutta te toiset menkääte pois ja tuokaatte nuorin weljenne minun tyköni“. Mutta he pu-

huivat keskenänsä, sanoen: „me olemme totisesti wianalaiset meidän weljemme tähden, sillä me näimme hänen sielunsa ahdistuksen, koska hän meiltä armona rukoili, emmekä kuulleet häntä“. Ja Josef otti heidän weljensä Simeonin ja sitoi hänen heidän nähdän. — Sitten käski Josef palvelijansa tähttämään weljesten säkit wiljalla ja panemaan heidän rahansa takaisin itsekunfin omaan säkkiin. Ja he läksiwät pois. Ja kun he tulivat kotiinsa isänsä luo, kertoivat he hänelle kaikki. Ja kun he tyhjänsiwät säkkinsä, löysi jokainen rahakäärönsä säkistänsä. Kun he tämän näkiwät, hämmästyiwät he isänsä kanssa.

2. Mutta kallis aika yhä ahdisti maata. Ja koska jywät, jotka he oliwat tuoneet Egyptistä, loppuivat, sanoi Jakob pojillensa: „menkää taas sinne ja ostakaa elatusta meille!“ Silloin wastasi Juda ja sanoi hänelle: „se mies puhutteli meitä sangen kowasti ja sanoi: ei teidän pidä tuleman minun kasvojeni eteen, jollei teidän weljenne ole kanssanne. Jos nyt siis päästät hänen lähtemään meidän kanssamme, niin menemme; muuten emme“. Mutta Jakob ei tähän suostunut. Wasta sitten, kun Juda meni takaukseen nuorukaisen edestä, myöntyi Jakob ja sanoi: „jos nyt niin täytyy olla, niin tehkääte se, ja ottakaatte maan parhaita hedelmistä ja wiekääte lahjoja sille miehelle! Ottakaatte myös rahat, jotka saitte takaisin säkeissänne, ja wiekääte ne mufananne; ehkä siinä on erehdys tapahtunut! Mutta Jumala kaikkiwaltias antakoon teidän löytää laupiuden sen miehen edessä, että hän päästäisi teille toisen weljenne ja Benjaminin!“

Niin Jakobin pojat matkustiwat taas Egyptiin ja tulivat Josef in eteen. Ja kun Josef näki Benjaminin heidän kanssansa, sanoi hän huoneensa haltijalle: „wie nämät miehet huoneeseni, sillä heidän pitää syödä päivällistä minun kanssani“. Ja mies teki, niinkuin Josef oli käskennyt,

ja wei miehet Josefii huoneesen. Ja hän toi Simeonin heidän tykönsä. Nyt tarjosivat he takaisin rahat, jotka olivat löytäneet säkkinsä suissa, mutta Josef antoi vastata heille: „teidän Jumalanne on antanut teille tawaran säk-
keihinne; teidän rahanne olen minä saanut“. Kun sitte Josef tuli huoneesen, kantoivat he lahjoja hänelle. Ja hän tervehti heitä rakkaudella, sanoen: „onko teidän vanha isänne rauhasa? Vieläkö hän elää?“ Ja kun hän näki welsensä Benjaminin, sanoi hän: „Jumala olkoon sinulle armollinen!“ Ja Josef kiiruhti pois; sillä hänen sydämensä paloi weljeänsä kohta, ja hän meni kamariinsa ja itki siellä. Kun Josef oli aterioinnut welsiensä kanssa, sanoi hän huoneensa haltijalle: „tähtä miesten säkit jywillä ja pane itsekunfin rahat hänen säkkinsä suuhun ja minun hopyamaljani nuorimman säkkiin!“ Hän teki niinkuin Josef oli käskenyt, ja aamuilla warhain päästettiin miehet lähtemään. — Koska he olivat kaupungista lähteneet eiwättä vielä olleet kauwas joutuneet, sanoi Josef huoneensa haltijalle: „nouste ja aja takaa miehiä ja sano heille: miksi te olette hyvän pahalla maksaneet? Ettetekö ole ottaneet sitä, josta minun herrani juo? Te olette pahoin tehneet“. Ja kun hän heidät saawutti, puhui hän nämät sanat heille. He vastasivat: „jonka tykönä se löydetään, hän fuolkkoon; ja me tahdomme olla sinun herrasi orjat“. Ja hän etsei, ruweten vanhimmasta aina nuorimpaan asti. Ja hopyamalja löydettiin Benjaminin säkistä. Niin he rewäisivät waatteensa ja palasivat kaupunkiin. Tultuansa Josefii huoneesen, lankeysivat he maahan hänen eteensä. Josef sanoi heille: „mitä te olette tehneet?“ Niin Juda wastasi: „mitä me puhumme tahi millä me taidamme itsemme puhdistaa? Jumala on paljastanut palwelijaihi wäärhyden. Katso, sekä me että se, jonka luona malja löydettiin, olemme meidän herramme orjat“. Mutta Josef sanoi: „sen, jonka

luona malja löydettiin, pitää oleman minun orjani; mutta te menette rauhassa isänne tykö". Silloin sanoi Jуда: „jos minä nyt tulisin isäni tykö eikä nuorukainen olisi kanssamme, niin tapahtuisi, että isämme kuolisi, ja niin me saattaisimme hänen harmaat karwanensa murheella hautaan. Salli sentähden minun, sinun palvelijasi, jäädä tänne minun herrani orjaksi nuorukaisen sijaan, mutta nuorukainen menköön veljiensä kanssa!"

3. Silloin ei Jofes enää voinut itseänsä pidättää, vaan itki forkialla äänellä ja sanoi: „minä olen Jofes; vieläkö minun isäni elää?" Mutta hänen veljiensä eivät taitaneet häntä vastata; niin kowin he hämmästyivät. Niin Jofes sanoi: „minä olen Jofes, teidän veljenne, jonka te myitte Egyptiin. Mutta älkääte ajatelko, että minä sentähden wihaan teitä, että myitte minut. Sillä Jumala on minut lähettänyt tänne teidän edellänne pelastukseksenne. Nientäkääte nyt ja menkääte kotiinne ja tulkaatte tänne isäni kanssa!" Ja hän halasi veljeänsä Benjaminia kaulasta ja antoi suuta kaikille veljillensä. Sitte puhuivat he hänen kanssansa. Ja Jofes lahjoitti veljillensä paljon tarwaraa ja lähetti heidät sitte kotimatalle.

Jos veljesi rikkoo sinua vastaan, niin nuhtelee häntä; ja jos hän itsensä parantaa, niin anna hänelle anteeksi! Luf. 17: 3.

18. Jakob eli Israel muuttaa Egyptiin.

(1 Moj. 45—50.)

1. Jakob tulee Egyptiin. 2. Hän saa eri maaosan asuttawaksensa. 3. Jуда saa lupauksen.

(I). 1. Kun Jofesin veljet Egyptistä tulivat kotiin isänsä luo, sanoivat he: „Jofes elää vielä ja on koko Egyptin maan herra". Mutta hän ei uskonut heitä. Niin

he sanoivat hänelle kaikki Josefän sanat. Ja kun hän näki waunut, jotka Josef oli lähettänyt häntä tuomaan, sanoi hän: „nyt minulla kyllä on, että minun poikani Josef elää; minä menen häntä katsomaan ennenkuin minä kuolen“. Ja Jakob lähti Egyptiin kaiken sen kanssa, joka hänellä oli. Bersabarasja ilmestyi Jumala hänelle ja sanoi: „älä pelkää mennä Egyptiin; sillä minä teen sinun siellä suureksi kansaksi. Minä menen sinne sinun kanssasi ja johdatan sinun sieltä jälleen“. Ja Jakob lähetti edellensä sanoman Josefille. Niin valmistui Josef waununsa ja meni isäänsä vastaan. Ja koska hän sai nähdä hänen, halasi hän häntä kaulasta ja itki hetken aikaa hänen kaulassansa. Ja Jakob sanoi Josefille: „nyt minä mielelläni kuolen, kun olen nähnyt sinun kaswosi ja ettäs vielä elät“.

2. Josef ilmoitti kaikki Faraolle. Ja hän toi isänsä Jakobin sisälle ja asetti hänen Faraon eteen. Ja Jakob siunasi Faraota. Ja Josef toimitti isänsä ja welijensä asumaan parhaassa paikassa maata, nimittäin Gosenissa, niinkuin Farao oli käskenyt. Ja Josef elätti isänsä ja welijensä ja koko isänsä huoneen, sekä wanhat että nuoret.

(II). 3. Koska Jakobin kuolinpäivä lähestyi, kutsui hän poikansa ja siunasi heitä. Judalle sanoi hän: „Waltikkaa ei oteta pois Judalta eikä ruhtinas-sauwaa hänen jaloistansa, siihen asti kuin sankari tulee; ja hänessä kansat riippuvat kiinni“. — Jakob kuoli 147 vuoden wanhana. Hän haudattiin Kanaan maahan, niinkuin hän eläisjensä oli määrännyt.

„Kunnioita isääsi ja äitiäsi, ettäs menesthyisit ja kauwan eläisit maan päällä“.

III. Israelin lasten historia.

W. 1900—1500 e. Kr.

a). Israelin lapset Mojeksen johtamina.

19. Moses.

1. Israelin orjuus. 2. Moses syntyy. 3. Hän joutuu kuniin kaan kasvatiksi. 4. Moses pakenee Midianin maahan. 5. Sumala kutuu Mojeksen pelastamaan Israelin kansaa.

(I). 1. Kun Josef ja kaikki hänen veljensä sekä kaikki ne, jotka siihen aikaan elivät, olivat kuolleet, tuli Egyptiä hallitsemaan uusi kuningas (farao), joka ei Josefistä mitään tietänyt. Hän ajatteli: „Israelin lasten joukko on suurempi meitä, ja jos sota nousisi, he ehkä menisivät vihollistemme puolelle“. Sentähden waiwasi hän heitä armahtamatta kowalla orjuudella, näin hävittääksensä heidät. Mutta sitä enemmän he lisääntyivät. Silloin antoi hän kansallensa tämän käskyn: kaikki Israelilaiset poikalapset, jotka syntyvät, pitää teidän heittämän wirtaan.

2. Niin tapahtui että eräs waino Lewin suwusta synnytti pojan, jonka hän salasi kolme kuukautta. Mutta kun hän ei taitanut höntä kauemmin salata, otti hän kaislaisen arkun ja siweli sen sawella ja piillä, ja pani lapsen siihen, ja lasi sen kaislistoon wirran rannalla. Mutta lapsen sisar Mirjam seisoi taampana nähdäksensä, mitä lapselle tapahtuisi.

3. Niin tuli Faraon tytär alas pesemään itseänsä wirrassa; ja kun hän näki arkun kaislistossa, lähetti hän yhden piioistansa ottamaan sen ylös. Ja kun hän awasi sen, näki hän lapsen, ja katso, lapsi itki. Niin hän armahti sitä ja sanoi: „tämä on Hebrealaisten lapsia“. Silloin lausui lapsen sisar Faraon tyttäreille: „tahdotko, että minä menen kutsumaan Hebrealaisen waimon, joka sinulle sen lapsen imettäisi?“ Faraon tytär sanoi hänelle: „mene!“

Niin tyttö meni ja kutsui lapsen äidin. Ja Faraon tytär sanoi hänelle: „ota tämä lapsi ja imetä häntä minulle; minä annan palkan sinulle“. Niin vaimo otti lapsen ja imetti sitä. Mutta koska lapsi oli kasvanut, vei hän sen Faraon tyttarelle, ja tämä otti sen pojaksensa ja antoi hänelle nimen Moses, sillä hän sanoi: „vedestä olen minä hänen ottanut“.

4. Koska Moses oli mieheksi kasvanut, meni hän ulos veljiensä tykö ja näki kerran erään Egyptiläisen miehen hyvän erästä Hebrealaista. Niin Moses tappoi Egyptiläisen ja kätki hänen ruumiinsa hiekkaan. Tämän sai Farao kuulla ja etsi Mosesta tappaaksensa hänen. Mutta Moses pakeni Midianin maalle. Ja pappi Reguel Midianissa otti Mosesin luoksensa ja antoi häneⁿe tyttärensä Siporan waimoksi.

(II). 5. Monta vuotta myöhemmin, koska Moses kaitfi appensa lampaita, ilmestyi Herran enkeli hänelle pallassa pensaassa. Ja hän näki, että pensas paloi eikä kulumut. Ja Herra Sumala puhui hänelle pensaasta, sanoen: „minä olen nähnyt kansani ahdistuksen Egyptissä ja olen astunut alas heitä wapahtamaan ja wiemään heitä hyvään maahan. Niin mene nyt; minä tahdon lähettää sinun Faraon tykö, ja sinun pitää johdattaman minun kansani, Israelin lapset, ulos Egyptistä. Minä olen sinun kansasi“. Mutta Moses sanoi Herralle: „katso, eivät he usko minua“. Silloin antoi Herra hänelle woiman tehdä ihmetöitä Israelin lasten edessä, niin että he uskoisivat Herran ilmestyneen hänelle. — Ja Moses sanoi: „ah, Herra, minulla on hidas puhe ja kankia kieli“. Niin Herra sanoi hänelle: „minä opetan sinulle, mitä sinun puhuman pitää. Ja katso, sinun veljesi Maron on tulewa sinua vastaan. Sinun

pitää puhuman hänelle, ja hän puhuu sinun puolestasi kansalle.

Anna tiesi Herran haltuun ja toivo häneen; kyllä hän sen tekee. Ps. 37: 5.

20. Israelin lasten pelastus Egyptistä.

(2 Mos. 4—14.)

(W. 1,500 e. Kr. vaiheilla).

1. Moses Israelin lasten edessä. 2. Moses Faraon edessä. 3. Pääsiäislammas ajetaan. 4. Esikoiset tapetaan. Israel pääsee lähtemään. 5. Kulku Punaisen meren lävitse.

(I). 1. Kun Israelin lasten orjuus kävi koviin ras-
kaaksi, huusivat he Jumalan tykö ja Jumala kuuli heidän
huokauksensa. Moses ja Aaron menivät, niinkuin Herra
oli käskent, ja kokoivat kaikki Israelin lasten vanhim-
mat. Ja Aaron puhui heille kaikki ne sanat, jotka Herra
Mosekselle puhunut oli; ja Moses teki ihmeitä kansan
edessä. Ja kansa uskoi. Ja kun he kuuliivat, että Herra
oli eksinyt Israelin lapsia ja nähnyt heidän ahdistuksensa,
laulettiivat he maahan ja rukoukivat Jumalaa.

2. Sitten menivät Moses ja Aaron Faraon tykö ja
sanoiivat: „näin sanoo Herra, Israelin Jumala: päästä
minun kansani pitämään minulle juhlaa kormessa!“ Mutta
Farao vastasi: „kuka on Herra, jonka ääntä minun pitäisi
kuuleman? En minä siitä Herrasta mitään tiedä enkä
päästä Israelia“. Ja Farao sorti Israelin lapsia vielä
kovemmin. Silloin antoi Herra monet raskaat moanwai-
wat tulla Egyptiin. Mutta Farao paadutti sydämensä eikä
tahtonut päästää Israelin kansaa. Silloin sanoi Herra:
„minä annan vielä tulla yhden rangaistuksen Faraolle ja
Egyptin päälle, sitte hän päästää teidät täältä, niin, hän
ajaa teidät täältä ulos“.

(II). 3. Ja Herra sanoi Mosekselle ja Aaronille: „kymmenentenä päivänä kuukaudessa Nisan ottakoon jokinainen perheenisäntä wirheettömän vinaan ja tallettakoon sen neljänteentoistakymmenenteen päivään, ja teurastakoon sen silloin ehtoofsi. Ja teidän pitää ottaman sen werestä ja siivuman molemmat pihtipielet ja ovenspäälliset niissä huoneissa, joissa sitä syötte. Ja teidän pitää syömän liha happamattoman leivän kanssa. Teidän pitää olla wyötetyt kupeista, kengät jaloissa ja sauva kädessä, niinkuin matkaan kiiruhtawaisten. Sillä se on Herran Passah (s. o. ohitsekäyminen, säästäminen). Sillä minä lyön sinä yönä kaikki esikoiset Egyptin maalla, mutta menen teidän ohitsenne, koska minä näen weren owipieliissä. Ja tämä päivä pitää oleman teille muistoksi, teille ja teidän sukunualleenne“. Israelin lapset tekivät niinkuin Herra oli käskenyt.

(I). 4. Puoliyön aikana löi Herra kaikki esikoiset Egyptin maalla, Faraon esikoisesta aina alhaimman esikoiseen asti, ja kaikki eläinten esikoiset; eikä ollut huonetta, jossa ei kuollutta ollut. Niinastaan Israelin lapset pelastuivat. Silloin kutsutti Farao Moseksen ja Aaronin yöllä luokiensa ja sanoi: „nouskaa ja menkää pois minun kansastani, sekä te että Israelin lapset! Menkää matkaanne ja palwelkaa Herraa!“ Niin matkustuivat Israelin lapset Egyptin maasta, lupultaan 600,000 miestä paitti lapsia. Ja Herra kävi heidän edellensä päivällä pilwenpatsaassa johdattaaksensa heitä oikealla tiellä, ja yöllä tulenpatsaassa walaistaksensa heitä waeltamaan öin päiwin.

5. Kun nyt Farao oli päästänyt kansan, waelsiwat he Pünaista mertä kohden. Mutta kun Faraolle sanottiin, että kansa pakeni, muuttui hänen sydämensä kansaa waslaan ja hän waliniesti waunnsa ja otti wäkinsä myötänsä ja 600 sotawaunna ja ajoi Israelin lapsia takaa.

Hän saavutti heidät meren luona. Kun Farao lähestyi, pelkäsiivät Israelin lapset suuresti ja huusivat Herran tykö. Mutta Moses sanoi kansalle: „älkää peljättö; seisokaa ja katsokaa, minä autuuden Herra tänäpäni tekee teille!“ Ja Herra sanoi Mosesksele: „nosta sauvasi ja ojenna kätesi meren ylitse ja jaa se kahtialle, että Israelin lapset käviivät keskellä mertä kuivaa myöten!“ Koska nyt Moses ojensi käteensä meren yli, antoi Herra vesien juosta pois wauwalla itätuulessa, ja wedet erkaniwat, niin että Israelin lapset taifiwat käydä keskellä mertä kuivaa myöten. Ja Egyptiläiset seurasiwat heitä ja meniwät, taikki Faraon heuosiwet ja wauwut ja ratsumiehet, keskelle mertä. Kun Israelin lapset oliwat päässeet toijelle rannalle, sanoi Herra Mosesksele: „ojenna kätesi meren ylitse, että weji juoksi Egyptiläisten päälle, heidän wauwujensa ja ratsumiesten päälle“. Niin ojensi Moses käteensä meren yli, ja meri palasi taas woimaansa; ja Egyptiläiset hukkuiwat niin ett'ei niijikään heistä jäänyt. Mutta Moses ja Israelin lapset weisasiwat Herralle kiitoswirren.

308 Jumala on meidän kansamme, kuka woi meitä vastaan olla. Rom. 8: 31.

21. **Maellus korwesja.** (2 Moj. 16, 17.)

1. Leipää korwesja. 2. Wettä kallioista.

(II). 1. Jonkun ajan perästä tuliwat Israelin lapset Sinin korpeen. Ja he napisiwat Mosesta ja Aronia vastaan ja sanoiwat heille: „Jumala antakoon, että olisimme kuolleet Egyptisä, jossa istuimme lihapatain ääressä ja oli leipää yltäkyllä syödä; sillä te olette johdattaneet meidät tähän korpeen tuolettaaksenne nälällä kaittea tätä joukkoa.“

Silloin sanoi Herra Mosekselle: „katso, minä annan sataa teille leipää taivaasta, koetellakseni, tahdottoko waeltaa minun käskysäni wai ei“. — Seuraavana aamuna ja sittemmin joka aamu laskeusi kasteessa huupyrjäisiä, pieniä ja hyvänmakuisia siemeniä, jotka niinkuin härmä peitivät maan. Ja Moses sanoi kansalle: „tämä on se leipä, jonka Herra on teille antanut“. Ja Israelin huone kutsui sen nimen man (manna).

2. Kun Israelin lapset sitten matkustiwat eteenpäin ja tulivat Kesidiiniin, ei kansalla ollut wettä juoda. Ja he riitelivät Moseksen kanssa ja sanoivat: „antakaa meille wettä!“ Moses sanoi heille: „miksi te kiusaatte Herraa?“ Mutta kansa napisi.

Niin Moses huusi Herran tykö, sanoen: „mitä minä teen tälle kansalle?“ Herra sanoi hänelle: „ota käteesi sauwasi, jolla löit wirtaa, ja mene! Katso, minä olen seisowa edelläsi kalliolta Horebisja. Siellä sinun pitää lyömän kalliota, ja siitä pitää wettä juokseman“. Moses teki niin, ja Israelin lapset saivat wettä.

Katsokaa taivaan lintuja: eiwät he kylwä eiwätkä niitä eiwätkä myös kofoo riikkeen, ja teidän taivaallinen isänne ruokkii heidät; ettekö te paljoa enemmän ole kuin he? Matth. 6: 26.

22. Lain ulosantaminen. (2 Mos. 19, 20, 24.)

1. Walmistukset. 2. Laki julistetaan. 3. Kansan sitouminen täyttämiseen. 4. Julistettu laki kirjoitetaan kivitauluihin.

(I). 1. Kolmantena kuukautena lähdöstänsä Egyptin maalta tulivat Israelin lapset Sinain torpeen. Ja Herra sanoi Mosekselle: „mene kansan tykö ja pyhitä heitä tänäpäinä ja huomenna, että he pesiäiwät waatteensa ja olisiwat

kolmantena päivänä valmiit, sillä silloin Herra on astuwa alas Sinain vuorelle kaiken kansan eteen!”

Kun kolmas päivä oli, tuli pitkäisen jylinä ja tullen leimans ja paksu pilvi nuoren päälle, ja kuului sängen wäkewä pasuunan ääni; ja kansa, joka leirisjä oli, wapiji pelosta. Ja Moses johdatti kansan leiristä, ja he seisah- tuivat vuoren alipuolelle.

2. Ja Herra astui alas vuorelle ja puhui nämät sanat:

„Minä olen Herra sinun Jumalasi, joka sinun Egyptin maalta orjuuden huoneesta ulos wienyt olen:

Ei sinun pidä muita jumalia pitämän mi-
nun edessäni.

Ei sinun pidä turhaan lausuman Herran
sinun Jumalasi nimeä, sillä ei Herra pidä sitä
rankaisematta, joka hänen nimensä turhaan
lausuu.

Muista lepopäiwää, ettäs sen pyhittäisit!

Runnioita isääsi ja äitiäsi, ettäs menestyisit
ja kauwan eläisit maan päällä!

Ei sinun pidä tappaman.

Ei sinun pidä huorin tekemän.

Ei sinun pidä warastaman.

Ei sinun pidä wäärää todistusta sanoman
lähimmäistäsi vastaan.

Ei sinun pidä pyytämän lähimmäisesi huo-
netta.

Ei sinun pidä himoitseman lähimmäisesi
emäntää, eikä hänen palvelijataansa, eikä pii-
taansa, eikä hänen karjaansa, eikä juhtaansa, eikä
muuta mikä hänen omanansa on“.

Ja kaikki kansa näki tullen leimaukset ja kuuli pitkään julinan ja vajuunan helinän, ja he peljästyivät ja saroivat Mooselle: „puhu sinä meidän kanssamme, ja älköön Jumala meidän kanssamme puhuko, ett'emme kuolisi!“ Mutta Mooses sanoi: „älkääte peljätkö! Jumala on tullut, että hänen pelkonsa olisi edessänne, ett'ette syntiä tekisi“.

(II). 3. Vain julistettua Mooses rakensi vuoren alpuolelle alttarin kahdeksatoista patsaalla, kahdentoista Israelin sukukunnan jälkeen. Ja hän lähetti nuoria miehiä Israelin lapsista teurastamaan mulleja kiitosuhriksi Herralle. Ja Mooses otti werestä ja priiskotti sitä alttarille. Sitten otti hän liitonkirjan (lain) ja luki sen kansan kuullen. Ja kun he sanoivat: kaikki, mitä Herra puhunut on, tahdomme me tehdä, otti Mooses osan werestä ja priiskotti sen kansan päälle ja sanoi: „katso, tämä on liiton weri, jonka Herra tekee teidän kanssanne kaikkein näiden sanain päälle“.

4. Ja Herra sanoi Mooselle: „astu ulos minun tyköni vuorelle; minä annan sinulle kiviiset taulut ja lain ja käskyt, jotka minä olen kirjoittanut ja jotka sinun pitää opettaman kansalle“. Mooses astui ulos Jumalan vuorelle, ja Jumala antoi hänelle lakinsa, kirjoitettuna kahteen kivi-tauluun.

Rakkaus on lain täyttämys. Rom. 13: 10.

23. Aultainen wafikka. (2 Moos. 32, 34.)

1. Kansan laukeeminen. 2. Mooses välittäjänä.

(II). 1. Koska kansa näki, että Mooses wiipyi tulesta alas vuorelta, kotoentuivat he ja sanoivat Aaronille: „nouse, tee meille jumalia, jotka meidän edellämme käwiiwät; sillä emme tiedä, mitä on tapahtunut Mooselle, joka meidät Egyptin maalta johdatti!“ Niin walmisti Aaron

wainojen kultaifiesta korwarenkaisista waletun wasifan. Ja kansa sanoi: „nämät owat sinun jumalasi, Iserael, jotka sinun Egyptin maalta johdattiwat ulos.“ Ja he uhraiwat polttouhria ja kantoiwat edes kiitosuhria..

2. Kun Moses astui alas vuorelta ne kaffi todistustentaulua kädesfään ja näki, mitä leirisfä tapahtui, suutui hän ja loi lain taulut rikki. Kultaisen wasifan hän häwitti ja rankaisi pahimmat rikkojat hengeltä. Kansalle sanoi hän: „te olette tehneet suuren synnin. Mutta minä astun ylös Herran tykö, ehtä minä taidan sowittaa rikoksenne.“ Kun nyht Moses tuli Herran eteen, sanoi hän: „tämä kansa on tehnyt suuren synnin, mutta anna heidän rikoksensa anteeksi!“ Ja Herra antoi itsensä lepyttää ja käski Mosekjen walmistaa kaffi mutta taulua, ja niihin kirjoitti hän uudestaan hymmenet käskyt.

„Ei sinun pidä muita jumalia pitämän minun edesjäni.“

24. Todistuksen tabernakli. (2 Mos. 25—38.)

1. Tabernaklin rakenus. 2. Pyhät esineet tabernakliessa.

(III) 1. Herran käskyn mukaan rakensi Moses tabernaklin, 30 kynnärää pitkän, 10 kynnärää leweän ja 10 kynnärää korkean, teltantapaisen majan, jonka seinät oliwat kullalla silatuista laudoista ja yläpuoli peitetty nahka- ja karwa-peitteillä. Tabernakli sisälfi kaffi huonetta: etumainen nimitettiin pyhäkfi; sijimmäinen oli kaikkein pyhin. Huoneet eroitti toinen toisistansa paksu esirippu silkeistä. Tabernaklin ympärillä oli aidattu piha. Joka päivä meniwät papit pyhään toimittamaan jumalanpalvelusta; mutta kaikkein pyhimpään meni ainoastaan ylimmäinen pappi Herran wuodesfä uhraamaan sowintouhria omien ja kansan syntien edestä.

2. Kaikkein pyhimpään asetettiin kullalla filattu liiton arkki, jossa lain taulut säilytettiin Arkin kansi oli puhtaasta kullasta ja nimitettiin armo-istuimeksi. Armo-istuimella seisoi kaffi kerubimikuvaa kullasta, kasvot armo-istuimeen päin ja siivet peittäen sen. — Pyhässä sijaili puinen, kullalla filattu suitsutusalttari, jonka päällä suitsutusta sytytettiin joka aamu ja ilta. Sitä paitfi seisoi siellä näkylein änpöytä, jossa oli 12 leirää, sekä seitsemääräinen kynttilänjalka puhtaasta kullasta. Tabernaklia ympäröivälle pihalle rakennettiin polttouhrin alttari. Polttouhrin-alttarin vieressä oli vasinen pesoastia, jossa papit pesivät käsiänsä ja jalkojansa jumalansalvelusta toimittaessa. — Koko tabernaklin rakennus oli niin yhdistetty, että kansa waeltessaan taifi sen helposti muuttaa paikasta toiseen.

25. Israelin lasten uhrit ja juhlat.

(3 Mos. 1—7. 4 Mos. 6, 8. 5 Mos. 16.)

1. Uhrit. 2. Sabbati ja juhlat. 3. Tempelipalvelus.

(III) 1. Sa Herra antoi Moosikselle käskyn, kuinka Israelin lasten tuli uhrata Herralle ja sowingää syntinsä. „Lihan sielu on weressä,“ sanoi Herra, „ja minä olen antanut sen teille alttarilla, että teidän sielunne sillä sowingetäisiin.“

Uhrit olivat joko werisiä tai werettömiä. Weriset uhrit taas olivat joko sellaisia, jotka tarfoittivat armon undistusta, niinkuin rikos- ja wika-uhrit, tai sellaisia, joita armoissa seisomat toivat edes, niinkuin polttouhri ja kiitosuhri.

Werettömiä uhreja olivat ruoka-uhri, jossa uhrattiin jauhoja, öljyä, pyhää sawua ja suolaa, ja juoma-uhri,

joka tehtiin wiinistä. Nämä uhrit tapahtuivat tavallisesti poltto- ja kiitosuhrien yhteydessä ja todistivat uhraavainten tahtoa wilpittömästi antaуда Israelalle.

2. Seitsemäs päivä wiikossa oli sabbati; ja vuosittain wietettiin neljä suurta juhlaa, nimittäin passah-juhlaa (pääsiäistä), wiikkojen-juhlaa (helluntaita) ja lehtimajanjuhlaa; pääsiäistä Egyptistä pelastumisen muistoksi, helluntaita lain ulosantamista muistuttamaan ja lehtimajanjuhlaa muistoksi Israelin lasten waelluksesta koraassa. Näihin juhliin tuli jokaisen miespuolen saapua. Niitä paitsi wietettiin vuosittain syyskuussa suurta sowing-topäiwää, jona rikosuhreja uhrattiin koko kansan edestä. Tässä tilaisuudessa wiettiin uhri ulkopuolelle leiriä ja poltettiin siellä, mutta veri priiskotettiin armostuimelle. — Myöhemmin wietettiin vielä Purimjuhlaa ja Temppeleinwihkimysjuhlaa.

3. Lewin sukukunta määrättiin Herran huoneen palvelukseen, ja Aaronin suku tätä samaa sukukuntaa palveli pappeina. Aaron itse oli ensimmäinen ylimmäisen pappi. Hänen jälkeensä oli wanhin poika hänen suvustansa ylimmäisenä pappina. Pappien toimena oli uhraaminen, kansan puolesta rukouminen ja siunaus laulunin. Siunaus kuului näin: Herra siunatkoon sinua ja warjelkoon sinua! Herra walistakoon kaswonja sinun päällesi ja olkoon sinulle armollinen! Herra ylön-täködön kaswonja sinun puoleesi ja antakoon sinulle rauhan!

26. Wakojat. (4 Mos. 13, 14.)

1. Wakojat lähetetään. 2. Heidän neuwonja. 3. Josua ja Kaleb. 4. Herran tuomio.

(II). 1. Toisena wuotena sitä, kuin Israelin lapset olivat lähteneet Egyptistä, matkustivat he Sinailta ja

tuliwat Paranin korkeen. Ja Herra puhui Mooselle, sanoen: „Lähetä miehiä wäkomaan Kanaan maata!“ Ja Mooses lähetti 12 miestä, yhden joka sukunnasta, wäkomaan maata ja sen ajukkaita.

2. 40 päivän kuluttua palasiwat he tuoden maahan maan hedelmiä. He sanoiwat: „me tulimme siihen maahan, johonka meidät lähetit ja jossa riekkaa ja hunajata wuotaa. Mutta siinä asuu wäkewä kansa ja siinä on wahwat ja suuret kaupungit. Me emme taida mennä sitä kansaa vastaan, sillä he owat meitä wäkewämmät.“ Näin he saattoiwat maan, jonka olivat nähneet, pahaan huutoon Israelin lasten edessä.

3. Silloin napasiwat Israelin lapset Moosesta ja Aaronia vastaan ja sanoiwat: „oi, että olijimme kuolleet Egyptissä taikka tässä korkeessa vielä sijjimme kuolla!“ Mutta Josua ja Kaleb, jotka myös olivat maata wäkoneet, sanoiwat: „maa on sangen hyvä. Jos Herra suosii meitä, autaa hän sen maan meille. Käätte peljättö sen maan kansaa; sillä heidän turwansa on eronnut heistä, ja Herra on meidän kanssamme!“ Niin sanoi 'oso kansa, että nämät miehet olivat kiwitettävät.

4. Mutta Herran kunnia nähti kaikelle kansalle, ja Sumala sanoi Mooselle: „kuinka kauwan tämä kansa pilkkaa minua? Katso, ei yhdenkään niistä miehistä, jotka owat nähneet minun kunniani ja imeni Egyptissä ja korkeessa, pidä näkemän sitä maata, jonka minä heidän isillensä annoin, paitsi Josuan ja Kalebin, sentähden että toinen henki asuu heissä. Teidän pitää olla paimenuina korkeessa 40 ajastakaa, ja teidän ruumiinne owat kuluwat korkeessa; mutta teidän lapsenne johdatan minä siihen maahan, jonne te hylkäjitte.

Antakaa Herralle teidän Sumalallenne kunnia, ennenkuin hän antaa pimeyden tulla. Jer.13:16.

27. Mojeksen viimeinen aika.

(4 Moj. 20, 21, 30, 31. 5 Moj. 34.)

1. Mojeksen ja Aaronin napina. 2. Wasikäärme. 3. Moses neuwoi kansaa. 4. Moses kuolee.

(II). 1. Waelluksensa neljäntenäkymmenentenä vuotena tulivat Israelin lapset Kades'iin. Eikä heillä ollut wettä ja he riitelivät Mojeksen ja Aaronin kansja. Silloin puhui Herra Mojekselle: „ota sauwa ja kofoa kansa, sinä ja sinun weljesi Aaron, ja puhukaatte kalliolle heidän silmäinsä edessä, niin se antaa wettä!“ Ja Moses ja Aaron sanoivat kansalle: „pitääkö meidän saattaman wettä teille, te niskurit?“ Ja Moses löi kaffi kertaa sauwalansa, ja siitä juoksi paljon wettä. Ja Herra sanoi Mojekselle ja Aaronille: „ette uskonet minun päälleni, pyhittäaksenne minua Israelin lasten edessä, ei teidän pidä johdattaman kansaa siihen maahan, jonka minä heille annan“. Pian tämän jälkeen kuoli Aaron.

2. Ja taas napisi kansa Sumalca ja Mosesa vastaan, sanoen: „täällä ei ole leipää eikä wettä, ja meidän sielunne suuttuu tähän huonoon ruokaan“. Niin Herra lähetti kansan joukkoon tulijet käärmeet, jotka kansaa purivat, niin että monta kuoli. Ja kansa tuli Mojeksen tykö ja sanoi: „me teimme syntiä. Rukoile Herraa ottamaan pois nämät käärmeet joukostamme!“ Niin Moses rukoili kansan edestä. Ja Herra sanoi Mojekselle: „tee waskinen käärme ja nosta se merkiksi ylös; ja tapahtuu, että se joka purtu on, koska hän katsoo sen päälle, niin hän elää“.

3. Koska Mojeksen kuolinhetki lähestyi, kutsui hän Israelin lapset eteensä, neuwoi heitä ja sanoi: „minä otan tänäpäivä taiwaan ja maan todistajiksi siitä, että minä panen teidän eteenne elämän ja kuoleman, siunauksen ja siunauksen; niin walittkaa elämä, että te ja teidän siemenenne eläisitte. Olkaa wahvat ja hywässä turwasja; sillä Herra

teidän Jumalanne itse waeltaa teidän kanssanne". Ja Moses määräsi Josua n johtamaan Israelin lapset Kanaan maalle ja siunasi häntä.

4. Sitten astui Moses Herran käskystä ylös Ne-
b on vuorelle, ja Herra osoitti hänelle Kanaan maan, sa-
noen: „tämä on se maa, jonka minä Abrahamille, Isakille
ja Jakobille walalla lupasin. Sinä olet sen nyt nähnyt
silmilläsi, mutta et sinä sinne tule". Ja siinä Moses kuoli
ja haudattiin. Ja Israelin lapset itkivät häntä.

28. Israelin lapset saapuvat Kanaan maalle.

(Josuan kirja.)

1. Käynti Jordanin y.l. 2 Maa walloitetaan ja jaetaan.
3. Josuan lyvästijättö ja kuolema.

(II). 1. Mutta Josua oli täytetty wiisauden hen-
gellä, ja Israelin lapset olivat hänelle kuuliaiset. Ja
Herra sanoi hänelle: „nouse ja matkusta Jordanin ylitse,
sinä ja kaikki tämä kansa, siihen maahan, jonka minä olen
antonut teille. Niinkuin minä olin Mosesin kanssa, niin
olen minä sinunkin kanssasi; en minä hylkää sinua enkä
luovu sinusta. Niinastaan tee kaikki sen mukaan kuin
Moses sinulle käski, äläkä poistu siitä!" Niin johi Josua
Israelin lapset Jordanin wirralle. Ja Josua sanoi kan-
salle: „pyhittäkääte teitänne, sillä huomenna tekee Jumala
ihmeellisen työn teidän keskellänne!" Seuraavana aamuna
läksi kansa majoiستانsa, ja papit kantoivat liiton-arkkia
kansan edellä. Ja koska arkin kantajat tulivat Jordanille
ja heidän jalkansa astuivat weteen, wäheni se ja juoksi
pois. Ja papit seisoivat kiviin päällä keskellä Jordania,
ja koko Israel käwi kiviin jaloin Jordanin ylitse. Mutta
koska papit, jotka kantoivat Herran liiton-arkkia, astuivat

Jordanista ylös, palasi Jordanin wesi sijallensa ja juoksi niinkuin ennenkin.

2. Jeriko oli wahvasti linnoitettu kaupunki. Herra sanoi Josualle: „katso, minä olen antanut Jerikon ja sen linnunkaan ja wäkewät sotajoukot sinun käteesi! Käste sotamiehet käymään ympäri kaupungin yhden herran, ja tee niin kumtena päivänä. Ja seitsemän pappia tuokoon seitsemän basuunaa arkin eteen; ja seitsemäntenä päivänä käykäätte seitsemän kertaa kaupungin ympäri, ja soittakaa basuunilla. Ja koko kansa huutakoon suurella äänellä; niin silloin kaupungin muuri hajoo, ja kansa astuu sinne sisälle itsekukin kohdastansa“. Josua teki Herran käskyn mukaan, ja he walloittivat kaupungin. Pian joutui sitten koko Kanaan maa Israelin lasten haltuun. Josua ja pappi Eleasar jakoivat arwalla maan Israelin sukuntain wälillä. Mutta Lewin suwulle he ciwät antaneet yhtään osaa, waan ainoastaan 48 kaupunkia asuinsijoiiksi ja laidunmaat heidän karjoillensa. Näin an'oi Herra Israelin lapsille kaisen sen maan, jonka hän wannoi heidän isillensä antaaksensa, ja he asuivat siinä.

3. Pittän ajan perästä, koska Herra oli antanut Israelin tulla lepoon kaitilta wihollisilta, ja Josua jo oli wanha ja korkeaan ikään joutunut, kutsui Josua koko Israelin eteensä ja sanoi: „riippukaatte Herrassa teidän Jumalassanne, niinkuin te tähän päivään asti tehneet olette! Ottakaatte wisusti waari teidän sieluihstanne, että rakastatte Jumalaa! Mutta jos te rikotte Herran teidän Jumalanne liiton, niin Herra hufuttaa teidät lästä hyvästä maasta, jonka hän teille antanut on“. Ja kansa wastasi: „pois se, että me hylkäsimme Herran. Emme juinkaan, waan me tahdomme palwella Herraa ja olla hänen äänellensä kuuliaiset“. Ja Josua antoi kausan mennä, itsekunkin pe-

rintöönjä. Ja Josua, Herran palvelija kuoli, ja he haufafiwat hänen.

Pitäkäämme horjumaton toiwon tunnustus, fillä hän on uskollinen, joka ne lupasi. Ebr. 10:23.

b). Iſraelin lapset tuomarein aikana.

(W. 1450—1090 e. Kr. waiheilla.)

29. Muutamaf Iſraelin tuomareista.

(Tuomarein kirjaja.)

1. Tuomarein aikafanſi yleensä. 2. Gideon 3. Simſon.

(II). 1. Koska Josua ja kaiffi ne, jotka ſiihen aikaan eliwät, oliwat fuolleet, tuli toinen ſufukuunta heidän jälfeensä, joka ei tuntenut Herraa eikä niitä töitä, jotka hän Iſraelille tehnyt oli. Se pitiwät yſtäwällistä kansafatäymistä pakanain kansaja, jotka heidän oliſi pitännyt hän ittää; he meniwät naimiſiin pakanain kansaja antoiwat wietellä itseään hylkäämään Herran, heidän isäinsä Sumalan, ja seuraamaan wieraita jumalia ja niitä palwelemaan.

Silloin julmistui Herran wiha Iſraelin päälle, ja hän antoi heidät heidän riholdistensa käſiin, ja kuhunka ifänänſä he kääntyiwät, oli Herran käſi heitä vastaan onnettomuudekſi; ja heitä aiwan kowin ahdistettiin. Koska he nyt hädäsänſä huufiwat Sumalan tykö, herätti Herra heille tuomarit ja auttoi heidät kerta toifensa perästä wiholdisten käſistä. Nämä tuomarit oliwat oikeastaan johtajia sodassa, mutta heillä oli rauhanfin aikoina paljon ſanomista, ja tuomarein aikafauden loppupuolella yhdistettiin ylimmäifsenpapin ja tuomarin wirat. — Iſraelin tuomareista owat etupäässä mainittawat Atniel, Gideon, Jeſta, Simſon, Eli ja Samuel.

(III). 2. Koska Iſraelin lapset tefiwät pahaa Herran edessä, antoi hän heidät Midianitain waltaan ſeifemäkſi

wuodeksi. Ja koska Midianitain wolta oli liian kova heille, tekivät Israelin lapset itsellensä asuntoja vuoriin ja linnoja. Ja koska Israel jotakin kylwi, tulivat Midianitat ja turmelivat laihon eivätkä jättäneet mitään elatusta Israelille. Silloin huusiwat Israelin lapset Herran tykö. Ja Herran enkeli ilmestyi Gideonille, Joaksen pojalle, tammen alla Ofrassa (Manassjen sukukunnassa), jossa Gideon tappoi nisuja, ja sanoi hänelle: „Herra olkoon sinun kanssasi, sinä wäkewä sankari! Sinä olet wapahtawa Israelin Midianitain kädestä: katso minä olen sinun lähettännyt. Minä olen sinun kanssasi, niin että lyöt Midianitat niinkuin yhden miehen“.

Niin Herran henki täytti Gideonin, ja hän antoi puhalttaa basuunaan ja lähetti sanan koko Manassjelle, Asserille, Sebulonille, ja Naftalille kehoituksella seuraamaan häntä, ja he tulivat. Näin kokoontui 32,000 miestä. Mutta Herra sanoi Gideonille: „ylen paljo on wäkeä sinun kanssasi. Jos minä antaisin Midianitat Israelin käteen, kerskaisiwat he minua vastaan, sanoen: minun käteni wapahti minut“. Niin otti Gideon ainoastaan 300 miestä mukaansa. Ja hän jakoi ne 300 miestä kolmeen joukkoon, ja antoi basuunan jokaisen käteen ja sawiastiat, joissa oli lamput, ja sanoi miehille: „niinkuin minä teen, tehkäätte tefin“. Niin ne kolme joukkoa yhtyiwät yöllä, ja puhalsiwat basuuniin, ja rikkoiwat sawiastiat; mutta lamput he tempasiwat wasempaan käteensä ja basuunat oikeaan käteensä, ja puhalsiwat niihin. Silloin rupešiwat kaikki wiholliset leirissä juoksemaan, huutamaan ja pakenemaan. Ja Herra sowitzi niin, että toisen miekka kääntyi toista vastaan, ja koko sotajoukko pakeni. — Ja niin Midianitaiset kukistettiin eivätkä enää nostaneet päätänsä ylös. — Waa oli sitte rauhassa 40 ajast'aikaa, niinsauwan kuin Gideon eli.

3. Kun Israelin lapset sitten taas tekivät pahaa Herran edessä, antoi Herra heidät Filistealaisten käsiin 40 ajastajaksi. Silloin syntyi heidän keskundešansa mahtava sankari, nimeltä Simson. Hän oli kowin wäkewä ja tappoi monta Filistealaista. Mutta wiimein kadotti hän Herran hänelle antaman wäkewyyden ja joutui Filistealaisten käsiin. Pian sen jälkeen wiettivät Filistealaisten päämiehet suurta juhlaa epäjumalansa funniaksi. Tähän juhlaan tuottivat he Simsoninkin wankeudesta soittamaan heille. Mutta Simson tarttui pylwäisiin, jotka kannattivat juhlahuoneen kattoa, ja mursi ne, niin että katto räjähti alas ja tappoi sekä Simsonin että kaikki muut, jotka huoneessa olivat. — Simson oli ollut tuomarina Israelissa 20 vuotta.

Eli ja Samuel. (1 Sam. 1—7.)

1. Jumala ilmestyy Samuelille. 2. Elin ja hänen poikansa tuolema. 3. Samuel tuomarina.

(II). 1. Koska Eli oli ylimmäisenä pappina ja tuomarina Israelissa, eli siellä mies nimeltä Elkana, ja hänen waimonsa nimi oli Hanna. Ja Hanna rukoi Herraa ja teki lupauksen, sanoen: „Herra Sebaot! Jos muistat minua, ja annat piallesi pojan, niin minä annan hänen Herralle kaikiksi hänen ikäpäiwiksensä“. — Ja Hanna syntti pojan ja kutsui hänen nimensä Samuel ja wei hänen kanssansa Herran huoneesen. Ja Samuel kasvoi ja oli otollinen sekä Herran että ihmisten edessä. Mutta Elin pojat olivat jumalattomat. Niin Herra ilmestyi Samuelille ja sanoi: „katso, minä tuotan Elille kaisen sen, jonka minä hänen huonettansa vastaan puhunut olen sen pahan työn tähden, että hän tiesi poikainsa häpiällisesti käyttäwän eikä

kertaakaan vihaisesti katsonut heidän päällensä". Ja Samuel kertoi Elille kaikki. Mutta Samuel kasvoi, ja koko Israel tunsi hänen uskollisena Herran profeettana.

2. Niin Israel meni sotaan Filistealaisia vastaan ja otti Herran liiton-arkin mukaansa, että Hän pelastaisi heidät vihollisten käsistä. Mutta Israel lyötiin, ja Jumalan arkki otettiin pois, ja Elin kaikki poikaa kaatuivat. Silloin juoksi eräs mies Siloon, kertoi Elille kaikki, mitä tapahtunut oli. Kun Eli kuuli sanoman arkista, lankefi hän taaksepäin maahan ja mursi niskansa ja kuoli. Hän oli tuominnut Israelia 40 vuotta. — Herra pakoitti sitten monenlaisten onnettomuuksien kautta Filistealaiset lähettämään arkin takaisin Israelin lapjille.

3. Elin kuoltua tuli Samuel tuomariksi. Ja Samuel puhui koko Israelin huoneelle, sanoen: „jos te kääntyte kaikesta sydämestänne Herran tykö ja palvelette häntä ainoata, niin hän pelastaa teidät Filistealaisten käsistä". Niin Israelin lapset hylkäsivät epäjumalansa ja palvelivat ainoata Herraa. Ja Israelin miehet menivät Filistealaisia vastaan ja voittivat heidät. Mutta kun Samuel vanheni, pani hän poikansa Israelin tuomariksi; ja he eivät waeltaneet hänen teillänsä. Niin kokoontuivat kaikki Israelin vanhimmat ja sanoivat Samuelille: „katso, sinä olet vanhennut, eivätkä sinun poikasi waella sinun teilläsi. Niin aseta nyt meille kuningas, joka meitä tuomitسی, niin kuin kaikilla pakanoillakin on!" Samuel otti tämän pahaksi, mutta Herra sanoi: „kuule kansan ääntä, sillä eivät he ole hyljänneet sinua waan minun, ett'en minä heitä hallitsisi". — Ja Samuel teki niinkuin Herra oli käskenyt.

Mitä ihminen kylwää, sitä hän myös niittää. Gal. 6: 7.

- c). Israelin lapset kuningasten hallitsemina.
(1090—975 e. Kr.)

30. Saul walitaan kuninkaaksi ja hyljätään.

(1 Sam. 10—16.)

1. Saul walitaan. 2. Saul hyljätään.

(II). 1. Samuel antoi kutsua kansan kokoon kuningasta valitsemaan. Ja koska he niin tekivät, lankesi arpa Benjaminin sukuun Saulin, Kisin pojan, päälle. Ja Samuel sanoi: „näettekö, kenenkä Herra on valinnut?“ Ja Saul oli kaunis nuori mies, päätä pitempi kaikkea muuta kansaa. Niin kaikki kansa huusi, sanoen: „onni olkoon kuninkaalle!“ Kun Saul oli tullut Israelin kuninkaaksi, soti hän kaikkia sen vihollisia vastaan ja voitti heidät.

2. Samuel sanoi Saulille: „näin sanoo Herra: mene ja lyö Amalekitat ja hukuta kaikki, sekä miehet että waimot, ja kaikki mitä heillä on; sillä Amalekitat olivat Israelia vastaan, koska Israel tuli Egyptistä“. Ja Saul miehinsä löi Amalekitat, mutta säästi heidän kuninkaansa ja mitä parasta oli lampaista ja karjasta; mutta sen, joka oli kelwotonta, he hukuttivat. Niin meni Samuel Saulin luo ja sanoi: „miksi et ole kuullut Herran ääntä, waan olet antanut itsesi saaliin puoleen ja pahoin tehnyt Herran silmäin edessä? Koska siis olet hyljännyt Herran sanan, on Hän sinun myös hyljännyt, ett'ei sinun enää pidä kuninkaana oleman“. Ja Herran henki läksi Saulista, ja paha henki waiwasi häntä. Sak. 1. 22.

Olkaa myös sanan tekijät, ja ei ainoastaan kuulijat, pettäin teitänne.

31. Dawid woidellaan kuninkaaksi. (1 Sam. 16.)

(I). 1. Koska Herra oli hyljännyt Saulin, sanoi hän Samuelille: „täytä sarwesi öljyllä ja mene! Minä lähetän sinun Betlehemiläisen Isaiin luo, sillä hänen po-

jistansa olen minä katsunut itselleni kuninkaan". Samuel teki, niinkuin Herra oli käskenyt, ja tuli Betlehemiin ja kutsui Isain ja hänen poikansa uhrille. Koska he nyt tulivat, katseli Samuel vanhinta poikaa ja ajatteli: tosin tämä on Herran edessä hänen woideltunsa. Mutta Herra janoi Samuelille: „älä katso hänen muotoansa eli suurta kotoansa, sillä ei se ole, niinkuin ihminen näkee! Ihminen näkee sen kuin silmäin edessä on, mutta Herra katsoo sydämeen". Niin janoi Samuel Isaille: „owatko nyt kaikki poikasi tässä?" Isai wastasi: „wielä on nuorin jälellä; hän kaitsee lampaista". Samuel janoi: „lähetä noutamaan hänet tänne!" Niin Isai lähetti noutamaan **D a w i d i n**. Ja kun hän tuli, janoi Herra Samuelille: „nouse ja woitele tämä; sillä tämä se on!" Silloin otti Samuel öljysarwensa ja woiteli hänet hänen weljeinsä keskellä. Ja Herran henki tuli Dawidiin siitä päivästä.

Herra katsoo sydämeen. 1 Sam. 16: 7.

32. Dawid ja Goliat. (1 Sam. 17.)

Goliatin kopous. 2. Dawid päättää lähtä kassintaisteluun.
3. Dawidin voitto.

(I). 1. Filistealaiset kokosivat sotawäkensä sotaan Israelia vastaan ja Saul wäkinensä asettui wastustamaan heitä. Niin tuli Filistealaisten leiristä kookas mies, nimeltä **G o l i a t**, kuinta kynnärää ja kämmenen leveyttä pitkä. Hänellä oli waskilakki päässä ja suomuksellinen pantsari yllä ja waskinen keihäs. Ja hän huusi Israelin joukolle: „walitkaatte yksi teistä, joka tulee tänne minun tyköni! Jos hän voi sotia minua vastaan ja lyö minun, niin me olemme teidän palvelijanne; mutta jos minä hänen woitan ja lyön hänen, niin pitää teidän oleman mei-

dän palvelijainme". Näin teki hän 40 päivää eikä lutaan rohjennut käydä hänen kansansa sotimaan.

2. Koska Isai n vanhinta poikaa olivat lähteneet Saulin kansa sotaan; mutta Dawid oli kotona ja kaitfi isänsä lampaita Betlehemissä. Niin Isai lähetti Dawidin kuulustelemaan, kuinka hänen veljensä voivat. Ja Dawid nousi ja meni ja terwehti veljiänsä. Koska hän parhaallaan heitä puhutteli, astui Goliat taas esiin ja puhui niin kuin ennenkin. Dawid kuuli sen ja sanoi: „minä tahdon mennä sotimaan tuota Filistealasta vastaan, sillä hän on häväissyt elävän Jumalan sotajoukkoa“. — Koska Saul tämän kuuli, koki hän saada Dawidin luopumaan niin vaarallisesta yrityksestä. Mutta Dawid sanoi Saulille: „kun minä kerran kaitfin isäni lampaita, tuli jalopeura ja karhu ja weivät lampaan laumasta; niin minä juoksin perään ja tapoin pedot ja pelastin lampaan. Herra, joka minun pelasti jalopeuran ja karhun käsistä, pelastaa minun tämän Filistealaisentien käsistä“. Niin Saul sanoi Dawidille: „mene, Herra olkoon sinun kanssasi!“

3. Niin Dawid otti sauwanja käteensä ja walitsi ojaasta wiisi fileätä kiweä, jotka hän pani paimenkuffaroonsa, otti lingon käteensä ja kävi Filistealasta vastaan. Koska nyt Filistealainen näki Dawidin, katsoi hän hänen ylös ja sanoi: „olenko minä koira, että tulet sauvoilla minua vastaan?“ Dawid wastasi: „sinä tulet minun tyköni miekalla, keihäällä ja kilvellä, mutta minä tulen sinun tykösi Herran Sebaotin nimeen, jonka sinä pilkannut olet“. Ja Dawid pisti kätensä kuffaroon ja otti sieltä kiwen, ja linsosi, ja osasi Filistealasta otsaan; ja tämä lankei kasvoilensa. Ja koska Dawidilla ei ollut miekkaa, juoksi hän Filistealaisen luo, weti hänen miekkansa tupesta ja hakkasi

pois hänen päänsä. Kun Filistealaiset näkiwät, että heidän wäkwimpänsä oli kuollut, pakeniwat he.

Sumala on ylpeitä vastaan, mutta nöyrille hän antaa armon. 1 Piet. 5: 5.

33. Saul wainoo Dawidia. Saulin kuolema.

(1 Sam. 18–31, 2. Sam. 1.)

1. Saulin katens, wiha ja waino. 2. Saul kuolee ja Dawid walittaa.

(II). 1. Samana päivänä, jona Dawid löi Filistealaisen, otti Saul Dawidin luoksensa eikä sallinut häntä enää palaamaan isänsä huoneesen. Mutta koska he tuliwat kotiin sodasta, käwiwät Israelin waimot heitä vastaan, sanoen, „Saul löi tuhannen, mutta Dawid kymmenen tuhatta“. Tästä närkästyi Saul sängen kowin ja wihasi Dawidia aina siitä päivästä. Ja koska Saul lisäsi näki, että Herra oli Dawidin kanssa, pelkäsi hän häntä vielä enemmän ja puhui pojallensa Jonatanille ja kaitille palvelijoillensa, että he tappaisiwat Dawidin. Mutta Jonatan waroitti Dawidia. Kerran Saul itsekkin heitti keihänsä hänen peräänsä. Mutta Herra warjeli Dawidia. Ja kansa rakasti Dawidia, sillä hän oli toimellinen kaitisja töisjensä ja Herra oli hänen kanssansa. Wiimein täytyi Dawidin kuitenkin paeta pelastaaksensa henkensä, eikä hän enää palannut niin kauwan kuin Saul eli.

2. Filistealaiset soteiwat taas Israelia vastaan ja ahdistiwat Saulia ja hänen miehiänsä. Tappelussa haa-woittui Saul ja Jonatan kahden welsjensä keraalla kaatui. Niin janoi Saul aseensa kantajalle: „wedä ulos miekkasi ja pistä sillä minun läwitfeni.“ Mutta aseenkantaja ei tah- tonut, sillä hän pelkäsi koskettaa Herran woidekua. Niin otti Saul miekkansa ja lankefi sen päälle. Ja niin kuoli

Saul. Koska David kuuli tämän, itki hän ja walitti: „kuinka sankarit ovat langenneet! Minä suren suuresti sinun tähtesi, weljeni Jonatan; sinä olit minulle sängen rakas. Saul ja Jonatan, rakkaat ja suloiset eläissjäsä, eiwät ole kuolemassakaan eroitetut.“

Minun on kosto, minä tahdon kosta, sanoo Herra. Rom. 12: 19.

34. David kuninkaana. (2 Sam. 5—18.)

1. David tulee kuninkaaksi. 2. Herran arki tuodaan Jerusalemiin. 3. David saa lupauksen. 4. Ennustuksia Kristuksesta.

(II). 1. Saulin kuoltua tuli David kuninkaaksi. Ja meni miehineensä Jerusalemiin ja voitti linnan Sionin ja lutsui sen Davidin kaupungiksi.

Koska Filistealaiset kuuliwat, että David oli woideltu Israelin kuninkaaksi, nousiwat he kaikki etsimään Davidia; mutta David löi heidät. Ja Davidin nimi oli kuuluisa kaikissa maissa ja Herra oli hänen kansansa; ja hänen waltakuntansa ulottui Egyptin rajoilta aina Eufrat-wirtaan. Ja Israelissa oli 800,000 sotaan kelmollista miestä, ja Suddassa 500,000.

2. Ja David tuotti Herran arkin Jerusalemiin ja asetti sen keskelle majaa, jonka hän oli sille rakentanut Davidin kaupungissa. Ja David uhrafi Herralle poltto-uhria ja kiitosuhria. Ja hän asetti Herran arkin luo lewiitoita ylistämään, kiittämään ja kunnioittamaan Herraa.

3. Koska Herra oli antanut Davidille lewon kaikilta hänen wihollisiltansa, sanoi David profeetta Natanille: „katso, minä asun setripuisessa huoneessa ja Sumalan arki csuu waatetten keskellä.“ Natan wastasi: „näin sanoo Herra:

ei sinun pidä rakentaman minulle huonetta asuakseni, sillä sinä olet sotamies, mutta sinun poikasi Salomo on rakentawa minulle huoneen, ja minä wahvistan hänen waltakuntansa istuimen ijankaikkisesti. Ja sinun huoneesi ja sinun waltakuntasi owat pysywät sinun edessäsi ijankaikkisesti, ja sinun istuimesi pitää wahwa oleman ijankaikkisesti." Niin Dawid rukoili Herraa, sanoen: „Niin siunaa nyt palvelijasi huone ijankaikkisesti, sillä mitä sinä siunaat, on siunattu ijankaikkisesti!”

4. Dawid kirjoitti monta n. s. psalmia, jotka owat säilytetyt Raamatun Psaltarissa. Näissä ennustua hän Kristuksesta sanoen: Minä tahdon saarnata senkaltaisesta säädystä, josta Herra minulle sanoi: sinä olet minun poikani, tänäpänä minä sinun synnytin. Anominulta, niin minä annan pakanat sinun perinnöksesi ja maailman ääret omaksesi. Antakaatte suunta Pojalle, ettei hän wihastuisi, ja te hukkuisitte tiellä. Ps. 2: 7, 8, 12.

Herra sanoi minun Herralleni: istu minun oikialle kädelleni, kunnes minä panen sinun wihollisesi sinun jalkaisi astinlaudaksi. Ps. 110: 1.

Herra Sebaot! Autuas on se ihminen, joka sinuun luottaa. Ps. 84: 13.

35. Dawidin lankeemus ja katumus.

(2 Sam. 10–12.)

1. Dawidin synty. 2. Dawidin katumus.

(II). 1. Dawid lähetti sotapäällikkönsä Soabin ja koko Israelin tukistamaan Ammonitat; mutta Dawid jäi Jerusalemiin. Ja tapahtui, että hän mielistyi Batsebaan, Urian emäntään; mutta Uria itse oli sodassa. Ja Dawid lähetti sanan Soabille kirjeellä, jossa hän käski Soabin pa-

nemaan Urian kowimman sodan eteen, että hän lyötäisiin ja kuolisi. Soab teki Dawidin käskyn mukaan, ja Uria kuoli. Ja Dawid antoi tuoda Batsëban ja otti hänen emännäksensä.

2. Tämä työ ei kelwannut Herralle. Ja Herra lähetti profetta Natanin Dawidin tykö. Ja koska Natan tuli kuninkaan eteen, sanoi hän: „kakki miestä oli yhdeskä kaupungissa, toinen rikas ja toinen köyhä. Rikkaalla oli paljon lampaita, mutta köyhällä ei ollut muuta kuin yksi ainoa pieni karitsa. Ja se söi hänen leipäpalastansa ja joi hänen juoma-astiastansa ja makasi hänen sylisjäsä, ja se oli hänelle niinkuin tytär. Mutta koska rikkaalle miehelle tuli wieras, ei hän raskinnut ottaa omista lampaista, waan otti köyhän miehen karitsan ja walmisti sen wieraalle.“ Koska Dawid tämän kuuli, wihastui hän kowin ja sanoi: „niin totta kuin Herra elää, se mies, joka sen teki on kuoleman lapsi, ja hänen pitää maksaman karitsan hinnan neljänkertaisesti.“ Silloin sanoi Natan: „sinä olet se mies. Urian olet sinä lyönyt miekalla, ja hänen waimonsa olet sinä ottanut emännäksesi. Niin sanoo Herra: „Katsjo, minä herätän pahouden sinua vastaan sinun omasta huoneestasi“. Silloin nöyryytti Dawid itsensä ja sanoi: „minä olen syntiä tehnyt Herraa vastaan“. Ja Natan sanoi: „niin on myös Herra sinun syntiji ottanut pois, ei sinun pidä kuoleman.“

Lue Ps. 51.

Koska pahan tekonsa tunnustaa ja hylkää, hänelle tapahtuu laupeus. Sananl. 28: 13.

36. Absalom. (2 Sam. 14—18.)

1. Absalomin kapina. 2. Absalomin kuolema.

(III). 1. Dawidilla oli monta lasta, mutta kaunein niistä oli Absalom. Ja Absalom antoi walmistaa itsel-

lensä waunut ja hevoset, ja hankki itsellensä wiisikymmentä miestä, jotka oliwat hänen edelläjuokijansa. Ja hän hywiteli kansaa ja warasti isältänsä kansan sydämet. Jonkun ajan kuluttua pyysi hän isältänsä lupaa mennä Hebroniin uhraamaan. Ja Dawid sanoi: „mene rauhassa!“ Mutta koska Absalom tuli Hebroniin, antoi hän huutaa itsensä kuninkaaksi, ja paljo kansaa kääntyi Absalomin puolelle. Ja Absalom matkusti Jerusalemia vastaan. Koska Dawid tämän kuuli, pakeni hän Jordanin toiselle puolelle. Mutta Absalom ja taikki Israelin miehet hänen kansansa menivät hekin Jordanin yli. Ja Dawid silmäili kansaa, joka hänen tykönänsä oli ja lähetti heidät Absalomia vastaan, sanoen: „menetkää warowasti nuorukaisen Absalomin kansa!“ Sitte alkoi ankara tappelu, jossa Dawidin miehet pääsivät voitolle.

2. Ja Absalom pakeni ratsastaen muulin (aasin) selässä. Mutta kun aasi tuli paksun tammen alle, tarttui Absalom hiuksistaansa tammeen ja jäi riippumaan taiwaan ja maan välille. Silloin otti Joab kolme keihästä käteensä ja pisti ne Absalomin sydämeen. Ja Absalom kuoli. Koska Dawid sai tämän kuulla, itki hän katkerasti ja sanoi: „minun poikani, Absalom! O, jos Sumala olisi suonut minun kuolla sinun edestäsi!“ Sitten wiettiin Dawid ilolla takaisin Jerusalemiin.

„Ei sinun pidä himoitseman sinun lähimmäisesi emäntää“.

„Ei sinun pidä huorin tekemän“. „Ei sinun pidä tappaman“. „Ei sinun pidä turhaan lausuman Herran sinun Sumalasi nimeä“.

Sullu poika on isänsä suru. Sananl. 17: 25.

37. Salomo. (1 Kun. 2—11. 2 Aikaf. 2—7.)

1. Dawid neuvoa Salomoa ja kuolee. 2. Salomon rukous.
3. Temppele rakennetaan ja vihittään. 4. Salomo lauskee epäjumalain palvelukseen.

(II). 1. Koska Dawid vanheni, ajetti hän Salomon kuninkaaksi ja neuvoi häntä, sanoen: „pidä, mitä Herra, sinun Jumalasi, on käskenyt, niin että waellat hänen teissänsä ja pidät hänen käskynsä, että toimellisesti tekijit kaiken, jonka teet! Tunne isäsi Jumala ja palvele häntä kaikesta sydäimestä ja hywällä mielellä!“ — Ja Dawid nukkui kuolemaan, ja haudattiin Dawidin kaupunkiin. Hän oli ollut kuninkaana 40 vuotta (1061—1021 e. Kr.)

2. Ja Salomo istui isänsä Dawidin istuimella, ja hänen waltakuntansa wahvistettiin suuresti. Ja Herra ilmauntui Salomolle unessa ja janoi hänelle: „ano, mitä minä annan sinulle!“ Salomo janoi: „anna palvelijallesi ymmärtäväinen sydän tuomitsemaan sinun kansaasi ja eroittamaan pala hyvästä!“ Tämä Salomon puhe oli Herralle otollinen. Ja Jumala antoi hänelle wiisautta ja ymmärrystä, niin ett’ei hänen vertaistansa ole löytynyt. Isäsi antoi Jumala Salomolle sitäkin, jota hän ei anonut, nimittäin rikkautta ja kunniaa.

3. 480:nellä wuodella jälkeen Israelin lasten lähtemisen Egyptin maalta ja hallituksensa neljäntenä wuotena alkoi Salomo rakentaa Herran temppeleä Morian wuorelle. Ja kun sitten seitsemäntenä wuotena kaikki oli valmistunut, kokosi Salomo Israelin wanhimmat wiemään Herran liiton arkkia ja kaikki pyhät kalut temppeleihin. Ja Salomo pyhitti Herran temppelein rukouksella ja uhrilla ja siunasi koko kansan ja janoi: „Herra, taiwaat ja taiwasten taiwaat eiwät woi sinua käsittää; kuinka sitten tämä huone, jonka minä rakentanut olen, sen tekijä. Niin käännä nyt sinuas palvelijasi rukoukseen, että sinun silmäsi ol siwat

tämän huoneen päällä yön ja päivät ja kuulisit kansasi Israelin hartaat rukoukset, jotka he tässä paikassa rukoilevat".

Ja Salomo oli mahtavampi rikkaudessa ja viisaudessa, kuin kaikki muut kuninkaas maan päällä. Ja kuninkaas halusivat nähdä Salomon kasvoja ja kuulla hänen viisautansa. Ja he veivät hänelle kufin vuosittain lahjoja: hopea- ja kulta-astioita, vaatteita, sota-aseita, yrttejä, hewosia ja muuleja. Ja hänen nimensä oli kuuluisa ympäri kaikissa pakanakansoissa. Ja hän puhui 3,000 sananlastua, ja hänen wirtensä olivat 1,005.

4. Mutta koska Salomo vanheni, käänsivät hänen emäntänsä hänen sydämensä wieraisiin jumaliin, ja hän teki pahaa Herran edessä ja uhrafi epäjumalille. Niin sanoi Herra Salomolle: „ett'es pitänyt minun liittoani ja käskyjäni, jotka minä sinulle käskin, niin minä totisesti repäisen waltakunnan sinulta. Kuitenkaan en minä sitä tee sinun ajallasi, sinun isäsi Dawidin tähden; mutta sinun poikasi kädestä minä sen repäisen. Yhden sukukunnan minä kuitenkin annan pojalle si Dawidin tähden ja Jerusalemn tähden, jonka minä olen walinnut". — Salomon viimeiset hallituswuodet olivat täynnä lewottomuutta. Ransa napisi raskaita werojansa. Ja Jerobeam, Salomon palvelija, nosti kapinan Salomoa vastaan, mutta oli pakoitettu pakenemaan Egyptiin ja wiipyi siellä Salomon kuolemaan saakka. Salomo kuoli (981 e. Kr.), oltuaan kuninkaana 40 vuotta. Hän haudattiin Dawidin kaupunkiin.

Jos joltakin teistä wiisautta puuttuu, hän anoon sitä Jumalalta, ja se hänelle annetaan Jak. 1: 5.

38. Waltakunnan jakaminen. (1 Kun. 12.)

(II) 1. Salomon kuoltua meni hänen poikansa Rehabeam Sifemiin, sillä koko Israel oli tullut sinne tekemään häntä kuninkaaksi. Mutta muutamat lähettivät kutsumaan Zerobeamin Egyptistä. Ja Zerobeam ja koko Israelin joukko tulivat ja sanoivat Rehabeamille: „sinun isäsi on meidän ikeemme raskauttanut, niin huojenna nyt sinä raskas ijes, niin me palvelemme sinua“. Mutta kuningas antoi kowon vastauksen ja sanoi Zerobeamille ja koko kansalle: „minun isäni on teidän ikeenne raskauttanut, mutta minä lisään teidän ikeesenne vielä“. Koska nyt koko Israel näki, ett'ei kuningas kuullut heitä, erkani Israel Dawidin huoneesta ja walitsi Zerobeamin kuninkaaksensa. Mutta kuningas Rehabeam astui nopeasti waunuihin ja pakeni Jerusalemiin, eikä yksikään seurannut häntä ja Dawidin huonetta, paitsi Judan suku ja ne Israelin lapset, jotka Judan kaupungissa asuivat. — Näin jakantuivat Israelin lapset kahteen kuningaskuntaan: Israel ja Juda.

Älä ole ylpeä, waan pelkää. Rom. 11: 20.

b). Israelin waltakunta jakantumisen jälkeen.

(981—722 e. Kr.)

39. Kuninkaita Israelin waltakunnassa.

(1. Kun. 12 ja seur.)

1. Zerobeam. 2. Akab ja Elia. 3. Nabotin wiinitarha.

(II) 1. Kun Zerobeam oli tullut kuninkaaksi, ajatteli hän sydämesjäsä: „nyt waltakunta tulee Dawidin huoneelle jälleen, jos tämä kansa menee uhraamaan Jerusalemiin“. Ja kuningas teki kaksi kultaista wafikkaa ja pani toisen Beteleihin ja toisen Daniin ja sanoi kansalle: „teidän on työläs mennä Jerusalemiin; katso, Israel, tässä

ovat sinun jumalasi, jotka sinun ovat johdattaneet Egyptin maalta". Ja kansa meni kumartamaan niitä. Mutta koska kuningas teki pahaa Herran edessä, rankaisi Jumala hänet ja hävitti hänen sukunsa.

2. Ne kuninkaat, jotka Serbeamin jälkeen tulivat, olivat jumalattomat ja waelsivat Serbeamin teillä. Mutta jumalattomin kaikista oli kuitenkin Akab, joka yhteydessä kuningattarensa Isebelin kanssa teki pahaa Herran edessä ja palveli Baalia ja kumarji sitä. Niin profeetta Elia meni Jumalan käskystä Akabin luo ja sanoi: „niin totta kuin Herra Israelin Jumala elää, jonka edessä minä seison, ei pidä näillä vuorilla kas-tetta eikä sadetta tuleman, muutoin kuin minun sanani kautta". Ja Elia meni Herran käskystä Keritin ojan luo, ja korneet (korpit) weivät hänelle leipää ja lihaa joka aamu ja ehtoo, ja hän joi wettä ojasta. Mutta kolmen vuoden kuluttua käski Herra Elian taas menemään Akabin luo. Kun Akab näki Elian, sanoi hän: „etkö sinä ole se, joka Israelin willitset?" Elia sanoi: „en minä Israelia willitse, waan sinä ja isäsi huone, koska olette hyljänneet Herran käskyt ja waellatte Baalin jälkeen. Lähetä siis nyt kokoamaan minun tyköni Karmelin wuorelle koko Israel ja ne 450 Baalin profeettaa". Ja Akab kokosi Israelin lapset ja profeetat Karmelin wuorelle. Niin astui Elia esiin ja sanoi: „minä yksinään olen Herran profeetta, mutta Baalin profeetoita on 450. Niin antakaatte nyt meille kaffi kalpea (mullia) ja antakaatte heidän walita toinen niistä ja panna se puiden päälle, mutta älkööt niihin panko tulta; niin minä otan toisen ja panen senkin puiden päälle enkä pane niihin tulta. Huutakaatte te teidän jumalanne nimeä, minä huudan Herran nimeä. Se jumala, joka wastaa tulen kautta, olkoon Jumala". Ja kaikki kansa wastasi: „se on oikein". Niin Baalin profeetat walmisti-

wat uhrinsa ja huusivat Baalin nimeä ehtoosen saakka, sanoen: „Baal, kuule meitä!“ Mutta ei kuulunut ääntä eikä vastausta. Silloin valmisti Elia uhrinsa ja kaatoi wettä sen päälle ja sanoi: „Herra, ilmoita tänäpäivänä, että sinä olet Israelin Jumala. Kuule minua Herra, että tämä kansa tietäisi sinun olewan Jumalan ja ettäs kääntäisit heidän sydämensä tökösi!“ Niin lankefi Herran tuli ja poltti uhrin. Koska kansa tämän näki, lankefiwat he kaswoillensa ja sanoiwat: „Herra on Jumala“. Mutta Elia sanoi: „ottakaatte kiinni Baalin profectat, ettei yksikään heistä pääse!“ Ja he ottiwat heidät kiinni ja tappoivat heidät. Kohta senjälkeen tuli tairwas mustakki pilwistä, ja tuli sängen suuri sade.

(III). 3. Eräällä miehellä, nimeltä N a b o t, oli wiinimäki lähellä Akabin asuntoa. Akab sanoi Nabotille: „myy minulle wiinimäkefi tahi waihda se toiseen parempaan“. Mutta Nabot sanoi: „Herra warjeko minua antamasta sinulle minun isäni perintöä!“ Tästä puheesta wihastui Akab. Mutta koska hänen emäntänsä Szebel sai asian kuulla, sanoi hän miehellensä: „ole hywällä mielellä, minä saatan sinulle Nabotin wiinimäen“. Ja hän kirjoitti Akabin nimessä kirjeen wanhimmille Nabotin kaupungisja: „tuokaat kaffi pahanjuonista miestä Nabotin eteen todistamaan ja sanomaan: sinä olet kironnut Jumalaa ja kuningasta! Ja wikkäätte hänet ulos ja kiwittäkätte hänet kuoliaakki!“ Niin wanhimmat tekivät Szebelin käskyn mukaan. Ja Szebel sanoi Akabille: „omista Nabotin wiinimäki, sillä Nabot on kuollut“. Ja Akab meni omistamaan Nabotin wiinimäen. Wiinimäessä kohtasi hänet Elia ja sanoi: „näin sanoo Herra: „sinä olet tappanut ja vielä päällisefi omistanut. Samassa paikassa, jossa koirat nuoleskeliwat Nabotin wertä, pitää koirain sinunkin wertäfi nuoleskeleman

ja koirain pitää syömän Isebelin". Tämä tapahtuikin vähän ajan kuluessa.

"Ei sinun pidä pyytämän sinun lähimmäisesi huonetta".

"Ei sinun pidä väärää todistusta sanoman sinun lähimmäistäsi vastaan".

40. Profeetta Elia. (2 Kun. 3, 5.)

1. Elia seuraaja profeetta-wirassa .2. Naaman Syriasta.

(III). 1. Elia voiteli Herran käskystä Elisan profetaaksi. Koska Elia wiettiin ylös taiwaasen, otti Elia Elian hameen, jonka hän oli pudottanut, ja meni Jordanin rannalle ja löi weteen, sanoen: „missä on nyt Herra, Elian Jumala?" Niin wesi hajosi molemmille puolille, ja Elisa käwi ylitse. Ja Elisa teki monta ihmetystä, mutta Israel ei tästä paljon huolinut.

2. Naaman, Syrian kuninkaan sodanpäämies, oli arwossa pidetty ja woimallinen mies, mutta oli spitalinen. Ja pieni israelitalainen tyttö, joka palveli Naamanin emäntää, sanoi emännällensä: „o, jos minun herrani olisi profetaan (Elisan) tykönä Samariassa. Hän parantaisi herrari spitalista". Ja Naaman matkusti sinne ja otti mukaansa hopeata ja kultaa ja juhlawaatteita. Niin tuli Naaman hevosilla ja waunuilla ja seisahdi Elisan huoneen owen eteen. Ja Elia lähetti sanansaattajan hänen tykönsä sanomaan: „mene ja pese itsesi seitsemän kertaa Jordanissa, niin sinun lihasi pitää puhtaaksi tuleman". Niin Naaman wihastui ja meni matkoihinsa, sanoen: „minä luulin hänen kumminkin tulewan ulos minun tyköni ja huutawan awuksensa Jumalansa nimeä ja niin parantawan spitalin. Ei-wätkö wirrat Damaskossa ole kaikkia Israelin wesiä paremmat?" Mutta hänen palvelijansa sanoivat hänelle:

„jos profeetta olisi vaatinut sinulta jotakin suurta asiata, etkö sitä olisi tehnyt? Kuinka paljoa enemmän, koska hän sanoo sinulle: pese itseäsi, niin sinä tulet puhtaaksi“. Niin hän teki, niinkuin profeetta oli käskenyt, ja tuli puhtaaksi. Ja hän palasi jälleen profeetan luo ja tarjosi hänelle lahjoja, mutta hän ei ottanut, vaan sanoi: „mene rauhaan!“ Ja Naaman sanoi: „en minä tahdo enää muukalaisille jumalille uhrata, vaan Herralle ainoastaan.“

41. Israelin valtakunta hävitetään.

(2 Kun. 17.)

(II). 1. Akabin jälkeen tuli monta kuningasta, jotka kaikki tekivät pahaa Herran edessä, joskin vähemmän kuin Akab. Viimeinen kuningas Israelin valtakunnassa oli Hosea. Salmanasser, Assyrian kuningas, soti häntä vastaan, ja Hosea tuli hänelle alamaisiksi. Mutta koska Hosea teki liiton Egyptin kuninkaan kanssa, pani Salmanasser Hosean wankuteen ja vei Israelin Assyriaan (722 e. Kr.) Ja täältä eivät he enää palanneet. Sillä koska Israelin lapset waelsiwät pakanain tapain mukaan ja palveliwat eräjumalia eivätkä totelleet, mitä Herra profeetainsa kautta sanoi, heitti Herra heidät pois kaswoinsa edestä.

Ja Assyrian kuningas antoi muukalaisten asua Samarian kaupungeissa, joissa Israelin lapset ennen oliwat asuneet. Kuningas lähetti heille papin niiden joukosta, jotka hän oli wienyt pois Samariasta. Tämä opetti heitä pelkäämään Herraa. Mutta sen ohessa he tekivät itsellensä omiakin jumalia ja palveliwat heitä. Tätä kansaa nimitettiin sittemmin Samarialaisiksi.

Jos me hänen kiellämme, niin hän meidänkin kieltää. 2 Tim. 2: 12.

e). Judan valtakunta jafaumisen jälkeen.

(981—588 e. Kr.)

42. Kuninkaita Judan valtakunnassa.

1. Hiskia. 2. Josia.

(II). 1. Rehabeam, Salomon poika, oli kuninkaana Jerusalemissa, ja hän ja Juda tekivät pahaa Herran edessä ja palvelivat epäjumalia. Niin Herra nosti heitä vastaan vihollisia, jotka Jerusalemiä ryöstivät. Useimmat Rehabeamin jälkeläisistäkin tekivät pahaa Herran edessä. Mutta muutamat pelkäsivät Jumalaa ja poistivat epäjumalanpalveluksen. Etenkin Hiskia ja Josia pitivät Herran kunnian kalliina. Hiskia oli kuninkaana Judassa siihen aikaan, koska Salmanasjer hävitti Israelin valtakunnan. Salmanasjerin poika Sanherib tuli suurella sotajoukolla Jerusalemiä vastaan valloittaaksensa Judan valtakunnan. Mutta Hiskia meni Herran huoneeseen ja rukoili Herran edessä. Ja Herra antoi profeetta Jesajan kautta sanaa hänelle: „minä olen kuullut, mitä minulta rukoillut olet. Minä warjelen tämän kaupungin ja pelastan sen minun tähteni ja Dawidin minun palvelijani tähden“. Ja tapahtui sinä yönä, että Herran enkeli meni ja tappoi Assyrian leirissä 185,000 miestä. Ja Sanheribin täytyi mennä matkoihinsa. Hiskia oli onnellinen kaikissa toimissaan, sillä Jumala oli hänen kansansa.

2. Josia etsi jo poikana isänsä Dawidin Jumalaa ja 20 vuoden vanhana alkoi hän kufistaa epäjumalanpalveluksen Judasta ja Jerusalemistä. Ja hän ja koko Israel tekivät liiton Herran edessä, että heidän piti kaikesta sydämestänsä pitämän Herran käskyt. Hänen vertaisensa ei ollut yksikään kuningas ennen häntä, joka niin kaikesta sydämestänsä, kaikesta sielustansa ja kaikesta voimastansa käänsi itsensä Herran tykö.

43. Judan valtakunta hävitetään.

(2 Kun. 23—25.)

(II). Josian poika Jojakim teki pahaa Herran edessä. Hänen aikansa nousi Nebukadnesar, Babelin kuningas, Jerusalemia vastaan, teki Jojakimin alamaiseksi ja wei muutamia kuningasallista suvusta wankuteen (606 e. Kr.) Judan viimeisen kuninkaan nimi oli Sidekia. Hän nosti kapinan Babelin kuningasta vastaan. Silloin tuli Nebukadnesar taas sotajoukkoinensa, walloitti ja häwitetti Jerusalemia ja wei Sidekian ja kaiten kansan, jonka miekka oli jäästännyt, wankuteen Babeliin. Ja kaikki Herran huoneen kalut wiettiin samoin Babeliin. Tämä tapahui vuonna 588 e. Kr.

Jos sinä hylkää Herran, niin hän hylkää sinun. 1. Aitaf. 28: 9.

44. Profeetoita Israelin lasten keskuudessa.

(I). Israelin lasten keskuudessa eli monta profeettaa, jotka lohduttivat, neuwoivat ja nuhtelivat kansaa, sekä ilmoittivat Jumalan tahdon. Monta sulosta ennustusta Messiaasta (Kristuksesta) löytyy heidän kirjoittamissa kirjoissa.

(I). 1. Jesaja (noin 750 e. Kr.) ennustaa Kristuksesta ja sanoo: „Katsa neitsy siittää ja synnyttää pojan, jonka nimi pitää kutsuttaman Immanuel (s. o. Jumala meidän kanssamme) (luku 7: 14). Meille on lapsi syntynyt ja poika on meille annettu, jonka hartioilla herraus on, ja hänen nimensä kutsutaan: ihmeellinen, neuwonantaja, wäkewä Jumala, ijankaikkinen isä, rauhan päämies“ (luku 9: 5.) „Totisesti hän kantoi meidän sairautemme ja sälytti päällensä meidän kipumme. Hän on haawoitettu meidän pahain tekoimme tähden, ja

meidän syntimme tähden on hän hosuttu. Rangaistus on hänen päällensä, että meillä rauha olisi, ja hänen haawainsa kautta olemme me parantut. Herra heitti kaikki meidän wäärhytemme hänen päällensä. Mutta hän on otettu pois ahdistuksesta ja tuomiosta; kuka taitaa sanoa hänen elämänsä pituuden?" (luku 53: 4—8.) „Nouse, ole kirkas, sillä sinun walkeutesi tulee ja Herran kunnia koittaa sinun ylitseji. Ja pakanoiden pitää waeltaman sinun walkeudessaasi, ja kuninkaitten sinun paisteessasi, joka sinun ylitseji koittaa" (luku 60: 1, 3.)

(II). 2. Mikä, joka eli samaan aikaan kuin Jesaja, ennustaa ja sanoo: „sinä, Betlehem Efrata, joka vähäinen olet Sudan tuhanten joukossa, sinusta on se tulewa, joka Israelissa on hallitsija olewa ja jonka uloskäymys on alusta ja ijankaikkisuudesta" (luku 5: 1.)

(II). 3. Joel (noin 850 e. Kr.) ennustaa ja sanoo: „minä tahdon muodattaa minun henkeni kaisen lihan päälle, ja teidän poikanne ja tyttärenne pitää ennustaman" (luku 2: 28. Vertaa Ap. T. 2: 16—21).

(II). 4. Amos (noin 800 e. Kr.) ennustaa Dawidin valtakunnan uudistumista ja sanoo: „siihen aikaan tahdon minä taas kaatuneen Dawidin majan rakentaa; ja tahdon sen rakentaa niinkuin se entisellä ajalla ollut on" (luku 9: 11.)

(III.) 5. Sona (noin 780 e. Kr.)

Sue Sona 1:—2: 1: 11; 3:—4:—

(II). 6. Jeremja (noin 630—580 e. Kr.) puhuu Messiaan aikakaudesta ja sanoo: „niinä päiwinä tahdon minä antaa Dawidille kasmaa wanhurskauden wesan, ja hän on toimittawa oikeuden ja wanhurs-

lauden maan päällä, ja hän kutsutaan: Herra meidän vanhurskaitemme" (luku 33: 15, 16.)

(III). 7. Muista profeetoista eli *Josea* noin 780 e. Kr. ja ennusti Israelin hylkäämisen ja lopullisen armonliiton-uudistumisen: „Israelin lasten pitää monta päivää olesman ilman kuningasta, ilman päämiestä, ilman uhreja, ilman alttareja. Sitten Israelin lapset palajavat ja etsivät Herraa, heidän Jumalataansa, ja *Dawidia*, heidän kuningastansa, ja kunnioittavat Herraa ja hänen hyvyhtänsä viimeisillä ajoilla" (luku 3: 4, 5.) *Obadja* wai-kutti noin 890 e. Kr. ja sanoi: „wapahtajat pitää Sionin wuorelle tuleman, ja niin pitää waltakunnan Herran olesman" (luku 1: 21.) *Nahum* (noin 700 e. Kr.) ennusti *Niniwen* häwityksen. *Sabakuf*, joka ennusti *Judan* waltakunnan häwityksen, eli *Bojian* aikana noin 650 e. Kr. Samaan aikaan eli *Sefanja*, joka ilmoitti Jumalan tuomiot *Jerusalemiin* yli, mutta myöskin puhui Messiaan aikakaudesta, koska hän sanoo: „silloin minä tahdon kansoille toisin antaa saarnata suloißilla huulilla, että heidän kaikkein pitää Herran nimeä awuksensa huutaman ja häntä yksimielisesti palweleman" (luku 3: 9.)

f). *Judan* kansan waiheet waltakunnan häwittämisen jälkeen.

45. *Judan* kansa wankeudessa.

1. *Jeremjan* ennustus ja sen seuraus. 2. *Hesekiel* ja *Daniel*.

(II). 1. *Profetta Jeremja* sai jäädä maahansa, koska *Judan* kansa wiettiin wankeuteen. Kun hän sai kuulla, että wäärät profetat kokiwat wietellä *Judalaisia* kapinaan *Babelin* kuningasta vastaan, kirjoitti hän wangituille ja sanoi: „näin sanoo Herra: katsokaatte kaupungin parasta ja rukoilkaatte sen edestä, sillä koska se menesthy, niin

nyhös te menestytte! Koska Babelissa ovat 70 vuotta kuluneet, tahdon minä antaa teidän tulla tähän paikkaan jälleen" (luku 29: 7, 10.) He näkivät totelleen profetaan sanoja, sillä ulkonaisessa suhteessa menestyivät he Babelissa, sekä Babylonialaisten vallan alla että sittemmin, koska Medialaiset ja Persialaiset hallitsivat Babelissa. Kuitenkin ikävöivät he Jerusalemiä.

2. Heidän keskuudessaan Babelissa waituttivat profetat Hesekiel ja Daniel, jotka lohduttivat ja kehoittivat kansaansa ja ennustivat sille parempia aikoja. Hesekiel sanoi: „kuulkaatte Herran sanat: minä tahdon yhden ainokaisen paimenen herättää, joka heidän on ravitsewa, nimittäin minun palvelijani Dawidin: hän on heitä ravitsewa ja on heidän paimenensa olewa" (luku 34: 23.) Ja Daniel (noin 540 e. Kr.) ennustaa ja sanoo: „ylitsekäyminen lopetetaan ja synnit peitetään ja pahat teot sovitetaan ja iankaikkinen vanhurskaus tuodaan esiin; ja Messias surmataan, ja uhri ja ruoka-uhri lakkaawat" (luku 9: 24, 26, 27.)

46. Daniel jalopeurain luolsasa. (Dan. 6.)

(II). Kuningas Darius näki hyväksi panna koko valtakuntaansa 120 maanvanhinta. Näiden ylitse pani hän 3 päämiestä, joista Daniel oli yksi. Mutta Daniel oli etewämpi toikkia päämiehiä, sillä hänessä oli ylewä henki. Tämän tähden kadehtivat päämiehet ja maanvanhimmat häntä ja etsivät syytä häntä vastaan. He saivatkin kuninkaan antamaan käskyn, että jos joku 30 päivän kuluessa anoi jotakin muilta kuin kuninkaalta, tällainen ihminen heitettäisiin jalopeurain luolaan.

Mutta Daniel lankefi kolme kertaa päivässä polvilensa, rukoili, kiitti ja ylisti Sumalaa, niinkuin hänen tapansa oli ennenkin. Silloin kantoivat hänen vihamiehensä hänen päällensä kuninkaan luona. Kuningas tuli sängen murheelliseksi, ja koki pelastaa Danielin; mutta miehet sanoivat: „tiedä, herra kuningas, että Medialaisten ja Persialaisten oikens on, että kaikki kiellot ja käskyt, jotka kuningas päättänyt on, ovat muuttumattomat“. Silloin kuningas noudatti Danielin ja sanoi hänelle: „sinun Sumalasi, jota laikkaamalla palvelet, auttakoon sinua!“ Ja he heittivät Danielin jalopeurain luolaan.

Seuraavana aamuna päivän koittaessa nousi kuningas ja meni kiirehtien jalopeurain luolalle. Tänne tultuansa huusi hän: „Daniel, sinä elävän Sumalan palvelija, onko sinun Sumalasi woinut sinun jalopeuroilta pelastaa?“ Ja Daniel vastasi: „minun Sumalani on lähettänyt enkelinsä, joka jalopeurain kidat on pidättänyt, ett' eiwät ne ole minulle mitään pahaa tehneet“. Niin kuningas ihastui suuresti ja käski ottaa Danielin ylös luolasta. Ja kuningas antoi tuoda eteensä ne miehet, jotka olivat kantaneet Danielin päälle, ja käski heittää heidät jalopeurain luolaan. Ja ennenkuin he luolan pohjaan tulivat, tarttuivat jalopeurat heihin ja murenjivat heidän luunsaakin. Sitten antoi kuningas Darius tämän käskyn: „koko minun waltakunnassani pitää Danielin Sumalata peljättämän, sillä hän on se elävä Sumala, joka ijankaikkisesti pysyy“.

Meillä on Sumala, joka auttaa, ja Herra, Herra, joka kuolemasta wapahtaa. Ps. 68: 21.

47. Wankeudesta palaaminen.

(II). Koska ne 70 wuotta olivat kuluneet (536 e. Kr.), joista Herra oli puhunut, herätti Herra Koresen, Persian kuninkaan, hengen kuuluttamaan koko walta-

kunnassa: „Herra, taiwaan Jumala, on käskenyt minun rakentamaan itsellensä huoneen Jerusalemiin. Kuka nyt on teidän joukosanne hänen kansaansa, hän menköön Jerusalemiin ja rakentakoon Herran, Israelin Jumalan, huoneen“. Ja kuningas Kores antoi Herran huoneen astiat, jotka Nebufadnesar oli ottanut Jerusalemistä. Niin valmistivat itseänsä kaikki, joita Herran henki kehoitti menemään, ja oli heidän lukunsa lähes 50,000; ja Serubbabel, Dawidin suvusta, ja ylimmäinen pappi Jesua johdattivat heidät Jerusalemiin.

Muuhemmin palasi Babelista Jerusalemiin toinen joukko Judalaisia, Esran johdattamina.

48. Judan kansan vaiheet waukeudesta palaamisen jälkeen. (Esra. Neh. Matt. kirj.)

1. Tempppelin rakentaminen. 2. Esra, Nehemja ja profeetoita siihen aikaan. 3. Judalaiset wieraiden waltojen alla.

(II). 1. Judalaisten ensimmäisenä tehtävänä palaamisen jälkeen oli tempppelin rakentaminen Morian vuorelle, jossa Salomon temppele oli seisonut. He alkoivatkin tätä työtä jo toisena wuotena kotiintulonsa jälkeen.

Mutta kun Samarialaiset saivat kuulla, että waukeudesta palanneet rakensivat temppeleä Israelin Jumalalle, tulivat he ja sanoivat: „me tahdomme rakentaa teidän kansanne“. Mutta Judalaiset eiwät tähän myönthyneet. Silloin Samarialaiset kantoivat Babelin kuninkaan luona Judalaisten päälle ja kertoivat heidän olewan kapinallinen ja uppiniiskainen kansa. Tästä syystä estettiin Judalaisia monta wuotta rakentamasta. Wihdoin valmistui kuitenkin temppele (515 e. Kr.) ja wihuttiin riemulla.

2. Nehemja, joka oli määrätty Judan maaherraksi, piti huolta siitä, että kaupungin muurit asetettiin

tuntoon. Kirjanoppinut, nimeltä *Esra*, paransi kansan jumalanpalveluksen ja sääti tawat Moosoksen lain henkeen. Hän kokosi vanhan testamentin kirjat ja perusti synagogia Judanmaan kaupunkeihin. Tähän aikaan elivät profeetat *Haggai*, *Safarja* ja *Malaki*.

Koska temppeli oli valmiina, ennusti *Haggai*: „tämän jälkimmäisen huoneen kunnia on olewa suurempi kuin ensimmäisen (nimittäin Salomon), sillä siihen tulee kaikkein pakanain toivo“. (*Haggai* 2: 9, 7.) *Safarja* taas ennustaa Kristuksesta ja sanoo: „sinä Sionin tytär, iloitse suuresti, ja sinä Jerusalemin tytär riemuitse! Katso, sinun kuningas si tulee sinulle, vanhurskas ja auttaja ja köyhä, ja ajaa aasilla ja aasintamman warsalla“. (*Saf.* 9: 9.) Ja *Malaki*, joka oli Vanhan Testamentin viimeinen profeetta (hän eli w. 400 e. Kr. vaiheilla), ennustaa ja sanoo: „katso, minä lähetän minun enkeliäni, jonka minun pitää tien valmistaman; ja kohta tulee temppeleinsä se Herra, jota te eititte, ja liiton enkeli, jota te tahdotte; katso, hän tulee, sanoo Herra *Sebaot*“ (*Mal.* 3: 1.)

(III). 3. Rauwan elivät Judalaiset lewollisina Perjialaisten wallan alla. Sittenmin joutuivat he ensin *Kreikkalaisten* (331 e. Kr.) ja myöhemmin *Syrialaisien* kuningaitten alaisiksi (224 e. Kr.) Näistä oli etenkin *Antiohus Epifanes* julma ja wainoi Judalaisia heidän uskonsa tähden, pakoittaen heitä palwelemaan epäjumalia. Silloin nousi *Judas Makkabeus* kansansa urhoollisena puolustajana ja woitti Antiohusen, puhdisti temppelein ja järjesti jumalanpalveluksen (165 e. Kr.) Ja koska hän kuuli, että Romalaiset olivat woimalliset, haki hän heiltä apua ja teki liiton heidän kansansa. Vuodesta 142 e. Kr. oli Judalaisilla rauha, ja laki sekä asetukset pysyivät woimassa monta vuotta. Mutta pian tuli taas laittomia ja riitaisia aikoja. Sentähden olivin Romalaisille helppo työ walloittaa Jerusalemi ja tehdä

Judalaiset weronalaisiksi. Tämä tapahtuikin vuonna 63 e. Kr. Jesuksen syntyessä oli Herodes suuri romalaisena maaherrana Judeassa.

I s ä y s.

49. Job.

(Que Jobin kirjan 1—2: 10; 3: 1; 39, 34, 35, 42: 5, 6, 12, 16.)

1. Jobin kovat koettelemukset. 2. Jobin synti. 3. Herran mihteleminen. 4. Herra siunaa Jobia.

50. Olojuhteita Judalaisten keskuudessa.

(III). Judalaisten palattua Babelin wankuudesta, hallitsi ja tuomitsi heitä Korkea Raati eli Synedrimum, johon kuului 70 wanhinta, ylimmäinen pappi puheenjohtajana. Tämä Synedrimum johti kansan hengellisiä asioita ja taisi kuolemaankin tuomita. Tämän oikeuden se kuitenkin kadotti, koska maa joutui Romalaisten wallan alle.

Kun Malakin jälkeen ei enää yhtään profeettaa nousut kansaa opettamaan, täytyi sen tyyhyä jo löytywiin kirjoituksiin. Mutta näidenkin kirjoitusten kieli oli wieras kansalle, joka Babelissa oli oppinut toista murretta. Senvähden syntyi pian erinäinen luokka miehiä, joiden toimena oli kirjoitusten oppiminen ja selittäminen sekä kansan opettaminen. Näitä miehiä kutsuttiin Kirjanoppineiksi ja puhuteltiin nimellä Rabbi s. e. mestari. Niivaat kun olivat opisjaan, ei heitä tyydyttänyt laki yksistään, ja niin syntyiwät n. s. wanhinten säännöt, joita piankin pidettiin yhtä pyhinä kuin Sumalan antamia käskyjä. Kansan opetusta warten perustettiin ylt'ympäri maata Synagoga, joissa Kirjanoppineet ääneen lukivat kappaleita laista ja profeetoista. Uhreja esiin kannettiin ja puhdistuksia toimitettiin kuitenkin ainoastaan Jerusalemin temppelissä.

Tämän aikakauden loppupuolella esiintyy Judalaisten keskuudessa kaksi lahkokuntaa: Fariseat ja Sadukeat. Fariseat vaativat nuhteetonta pyyhymistä Moosesen laissa ja vanhinten säännöissä ja ahkeroitsivat ulkonaista vanhurskautta. Mutta koska he samassa unhoittivat sydämen oitien suhteessa Jumalaan, lankeesivat he tefopyhyyteen ja itsewanhurskauteen. — Sadukeat taas eivät ensinkään kysyneet Jumalan sanaa eivätkä uskoneet sielun kuolemattomuutta, kuolleiden ylösnousemista eivätkä viimeistä tuomiota. He pitivät korkeimpana asianaan lihallisten himojensa tyydyttämisen. Etenkin rikkaat ja ylhäiset kuuluivat tähän lahkoon. Itse rahvas yhtyi Fariseuksiin, joita heidän ulkonaisen puhtautensa tähden pidettiin kunniasa. Kuitenkin löytyi monta Israeliltaa, jotka eivät yhtyneet näihin lahkoihin, vaan jotka hiljaisuudessa ikävöivät Messiaan tuloa.

Uusi Testamentti.

Koska aika oli täytetty, lähetti Jumala poikansa, waimosta syntyneen ja lain alaisiksi tehdyn, että hän ne, jotka lain alaiset owat, lunastaisi, että me hänen lapsiksansa luettaisiin. Gal. 4: 4, 5.

I. Walmistukset.

1. Johannes Kastajan syntyminen ilmoitetaan. (Lut. 1: 5—23.)

1. Safarian näkö. 2. Enkelin ilmoitus.

(II.) 1. Herodeksen, Judean kuninkaan, aikana eli pappi nimeltä Safarias, ja hänen emäntänsä nimi oli Elisabet. He olivat molemmat hurksaat Jumalan edessä ja waelsiwat nuhteettomasti laikissa Herran käskyissä ja säädöksissä. Mutta ei heillä ollut yhtään lasta, ja molemmat olivat jo ijälliset. Ja tapahtui, koska Safarias wuorostansa toimitti wirkaansa Jumalan edessä, että hän meni sisään Herran temppeliin suitsutusta uhraamaan; ja kansa rukouli ulkona suitsutuksen kestäessä. Niin ilmestyi hänelle Herran enkeli, seisoen suitsutus-alttarin oikealla puolella. Koska Safarias hänen näki, hämmästyhi hän.

2. Mutta enkeli sanoi hänelle: „älä pelkää Safarias, sillä sinun rukouksesi on kuultu ja sinun emäntäsi Elisabet synnyttää sinulle pojan, jonka sinun pitää nimittämän

Johannes. Ja sinulle tulee ilo ja ihastus, ja monta iloitsee hänen syntymisestänsä, sillä hän tulee suureksi Herran edessä ja kääntää monta Israelin lapsista Herran heidän Jumalansa tykö. Ja hän kävi hänen (Messiaan) edellä Elian hengellä ja voimalla toimittaaksensa Herralle valmistetun kauden." Silloin sanoi Safarias enkelille: „mistä minä sen ymmärrän, sillä minä olen vanha ja minun emäntäni on jo ijällinen?" Enkeli vastasi: „minä olen Gabriel, joka seison Jumalan edessä, ja olen lähetetty saattamaan sinulle tämän iloisen sanoman. Ja katso, sinä tulet myhäksi että saa puhua hamaan siihen päivään asti, jona nämät tapahtuvat, ett'et uskonut minun sanojani." Ja kun Safarias tuli ulos temppelistä, ei hän taitanut puhua, vaan wiittasi kansalle. Ja koska hänen Wirkansa päivät oliwat tähtetyt, meni hän kotiinsa.

2. Jesuksen syntyminen ilmoitetaan.

(Lut. 1: 26—56.)

1. Enkelin tervehdys. 2. Ilmoitus.

(II). 1. Kuudentena kuukautena jälkeen enkelin ilmoitustyksen Safarialle lähetti Jumala enkelinsä Gabrielin Natsaretin kaupunkiin Galilean maalla neitsyen tykö, joka oli kihlattu miehelle nimeltä J o s e f; ja neitsyen nimi oli M a r i a. Ja enkeli tuli sille hänen tykönsä ja sanoi: „terve armoitettu! Herra on sinun kanssasi: siunattu sinä waimoin joukossa!" Kun Maria näki enkelin, hämmästyhi hän hänen puheestaan ja ajatteli, millinen se tervehdys oli.

2. Silloin sanoi enkeli: „älä pelkää, Maria, sillä sinä olet löhtänyt armon Jumalan tykönä! Katso, sinä siität kohdusasi ja synnytät pojan, jonka sinun pitää kutsuman J e s u s. Hänen pitää oleman suuren ja kutsuttaman Ilimmäisen pojaksi. Ja Herra Jumala antaa hänelle

Dawidin, hänen isänsä, istuimen; ja hänen pitää iankaik-
kisesti oleman Jakobin huoneen kuningas, eikä hänen wal-
takunnallansa pidä oleman loppua". Niin sanoi Maria
enkeliille: „kuinka tämä tapahtuu?" Enkeli vastasi: „Pyhä
Henki tulee sinun päällesi ja Uimmäisen woima warjoo
sinun; sentähden se pyhä, joka sinusta syntyy, pitää kutsut-
taman Sumalen pojaksi; Sumalalle ei ole mitään mahdo-
tonta". Maria sanoi: „katso, minä olen Herran piika;
tapahtukoon minulle sinun sanasi jälkeen". Ja enkeli lähti
hänen tykönsä.

3. Johannes Kastajan syntymä. (Lut. 1: 57—80.)

1. Lapsen nimi. 2. Safarias ennustaa.

(II). 1. Koska Elisabetin synnyttämisen-aika täytettiin,
synnytti hän pojan; ja hänen kyläläisensä ja lankonsa iloit-
sivat hänen kansjansa. Ja kahdeksantena päivänä tulivat
he lasta ympärileikkaamaan ja kutsuivat hänen isän nimeltä
Safarias. Mutta hänen äitinsä sanoi: „ei suinkaan, vaan
hänen nimensä pitää kutsuttaman **J o h a n n e s**". Niin
he sanoivat hänelle: „ei ole ketään sinun sukukunnasjasi
sillä nimellä". Ja he wiittasivat lapsen isälle, miksi hän
tahtoi hänen nimittää. Ja hän anoi taulua ja kirjoitti:
„Johannes on hänen nimensä". Kohta aukeni hänen suunsa
ja hänen kielensä, ja hän puhui, kiittäen Sumalata. Ja
kaikki, jotka tämän kuuliwat, sanoiwat: „minkä luulet tästä
lapsesta tulewan?" Sillä Herran käsi oli hänen kansjansa.

2. Ja Safarias täytettiin Pyhällä Hengellä, ja hän
ennusti, sanoen: „Kiitetty olkoon Herra Israelin Sumala,
sillä hän on etsinyt ja lunastanut kansjansa, ja sinä, poika-
nen, pitää kutsuttaman Uimmäisen profeetaksi. Sinun
pitää käymän Herran edellä walwistamassa hänen teitänsä,
antaen hänen kansjallensa autuuden tunnon heidän synteinsä

anteeksi saamiseksi". Mutta lapsi kasvoi ja vahvistui hengessä ja oli korvessa siihen päivään asti, jona hänen piti Israelin kansan eteen astuman.

Katso, minä lähetän minun enkelini, jonka minun eteeni pitää tien valmistaman. Mal. 3: 1.

II. Jesuksen lapsuuden ja nuoruuden aika.

4. Jesuksen syntymä. (Luk. 2: 1—20.)

1. Davidin poika syntyy Davidin kaupungissa. 2. Enkelit ilmestyvät paimenille. 3. Paimenten käynti äskensyntyneen luona. 4. Ympäristöilkaaminen.

(I.) 1. Taphtui, että keisari Augustus antoi käskyn, että kaikki maailma piti verolliseksi laskettaman. Ja kufin meni kaupunkiinsa antamaan itseänsä arwattaa. Niin meni myös Josef Natfaretin kaupungista Betlehemiin, sillä hän oli Dawin huoneesta ja suwusta, antamaan itseänsä arwattaa Marian kihlatun emäntänsä kanssa. Ja taphtui heidän siellä ollessaan, että Maria synnytti pojan, esikoisensa, ja kapaloitsi hänen ja pani hänen seimeen, sillä ei heillä ollut sijaa majassa.

2. Ja paimenet walwoivat siinä paikkakunnassa ja wartioitsivat yöllä laumaansa. Ja katso, Herran enkeli seisoi heidän tykönänsä, ja Herran kirkkaus walaihi heitä; ja he suuresti peljästyivät. Ja enkeli sanoi heille: „älkäätte peljätkö! Katso, minä ilmoitan teille suuren ilon, joka tulewa on kaikelle kansalle: teille on tänäpäivänä syntynyt wapahtaja, joka on Kristus, Herra Davidin kaupungissa. Ja tämä on teille merkiksi: te löydätte lapsen kapaloittuna makaawan seimessä". Ja kohta oli enkelin kanssa suuri taiwaallisen sotawäen joukko, joka kiitti Sumalata, sanoen: „kunnia olkoon Sumalalle korkeudessa ja maassa rauha ja ihmisille hyvä tahto".

3. Ja enkelit menivät taivaaseen; mutta paimenet kiiruhtivat Betlehemiin ja löysivät Marian ja Josefia ja lapsen, joka makasi seiniessä. Koska he tämän nähneet olivat, ilmoittivat he sen, kuin heille tästä lapsesta sanottu oli. Mutta Maria kätki kaikki sanat tutkistellen sydämeensä.

4. Kun sitte kahdeksan päivää kulunut oli, että lapsi piti ympärileikattaman, kutsuttiin hänen nimensä *Jesus* enkelin käskyn mukaan.

Niin on Jumala maailmaa rakastanut, että hän antoi ainoan poikansa, että jokainen, joka usko hänen päällensä, ei pidä hukuman, vaan iankaikkisen elämän saaman. Joh. 3: 16.

„Minä uskon *Jesuksen Kristuksen* päälle, Jumalan ainoan pojan, meidän Herramme, joka siki Pyhästä Hengestä, syntyi neitseestä *Mariasta*“.

5. *Jesus* kannetaan Herran eteen temppeliin.

(Luk. 2: 21—38.)

1. Marian kirkonkäyminen. 2. Simeon iloitsi. 3. Hanna ylistää Herraa.

(II.) 1. 40:nä päivänä weivät vanhemmat *Jesuksen* Jerusalemiin asettaaksensa hänet Herran eteen ja uhrataksensa parin kyhkyä tahi kaksi kyhkyksen poikaa, niinkuin Herran laissa oli säädetty. (3 Mos. 12.)

2. Jerusalemissa eli tähän aikaan mies nimeltä Simeon. Hän oli hurstas ja jumalinen mies ja odotti Israelin lohduitusta, ja Pyhä Henki oli hänessä. Ja hänelle oli Pyhä Henki ilmoittanut, ett'ei hänen pitänyt kuolemata näkemän, ennenkuin hän oli nähnyt Herran *Kristuksen* (s. o. Messiaan). Ja hän tuli Hengen waikutuksesta temppeliin. Ja kun vanhemmat toivat *Jesuksen* sijaan, otti Simeon

hänen syliinsä ja kiitti Jumalaa ja sanoi: „Herra, nyt sinä lasket palvelijasi rauhaan menemään sanasi jälkeen; sillä minun silmäni ovat nähneet sinun autuutesi, jonka sinä olet valmistanut kaikille kansoille waltendeksi walistamaan pakanoita ja sinun kansasi Israelin kunniaksi“.

3. Ja Jerusalemissa oli profetissa nimeltä Hanna. Hänkin tuli siihen samalla hetkellä ja kunnioitti Herraa ja puhui hänestä kaikille, jotka Jerusalemissa lunastusta odottivat. — Jerusalemissa palasivat Josef ja Maria lapsuuskaisien kanssa Betlehemiin.

6. Itämaan tietäjiä käy Jesuksen tykönä.

(Matt. 2: 1—12.)

2. Tietäjät Jerusalemissa. 2. Tietäjät Betlehemiissä.

(II). 1. Kun Jeesus syntynyt oli Betlehemiissä Judan maalla, tuli tietäjiä Itämaalta Jerusalemiin ja sanoivat: „missä on äsken syntynyt Judalaisten kuningas? Me näimme hänen tähtensä ja olemme tulleet häntä kumartaen rukoilemaan“. Koska kuningas Herodes sen kuuli, hämmästyhi hän ja koko Jerusalem hänen kanssansa. Ja hän koki ylimmäiset papit ja kirjanoppineet ja kysyi heiltä, kussa Kristuksen syntymän piti. He vastasivat: „Betlehemiissä Judan maalla“. Silloin kutsui Herodes tietäjät salaa tykönsä ja tutkisteli wiisusti heiltä, millä ajalla tähti ilmestyi, ja lähetti heidät sitte Betlehemiin sanoen: „menkääte sinne ja tutkistelkaatte tarkasti lapsesta; ja koska sen löydätte, niin ilmoittakaatte minulle, että minäkin tulisin ja kumartaisin häntä“.

2. Niin he menivät matkaansa, ja katso, tähti käwi heidän edellensä, kunnes se seisahui sen paikan päälle, jossa lapsi oli. Ja he menivät huoneeseen ja löysivät lapsen

äitinsä Marian kansja; ja he lankešivat maahan ja rukoi-
 liwat häntä, ja avasiwat tawaranja ja lahjoittiwat hänelle
 kulta, pyhää sawua ja mirhamia. — Sumala kielji unesja
 heitä Herodeksen tykö palajamasta; ja he meniwät toista
 tietä omalle maallensa.

Bakanain pitää waeltaman sinun walkeu-
 desjasi. Jes. 60: 3.

7. Jesuksen pako Egyptiin ja palajaminen sieltä.

(III.) Lue Matt. 2: 13—23.

„Koska he olivat menneet pois... kutsuttaman Matsfareus“.

8. Jeesus 12 vuoden vanhana temppeleissä.

(Luk. 2: 41—52.)

1. Jeesus wiipyy temppeleissä. 2. Jeesus opetuslapsena.

(I.) 1. Jesuksen vanhemmat meniwät joka vuosi
 pääsiäisjuhalle Jerusalemiin. Ja koska Jeesus oli 12 wuo-
 den vanha, seurasi hän häntä. Mutta kun pääsiäispäivät
 olivat kuluneet, ja he palasiwat kotia päin, jäi poikanen
 Jeesus Jerusalemiin, eiwätkä hänen vanhempansa sitä huo-
 manneet. He luulivat hänen olewan matkaseurassa ja lä-
 wiwät yhden päivän matkan ja etsiwät häntä sukulaisten
 ja tuttawain joukosta. Mutta kun eiwät häntä löytäneet,
 palasiwat he Jerusalemiin, etsien häntä.

2. Kolmen päivän perästä löysiwät he hänen temp-
 pelissä, istuwan opettajain keskellä kuultelomasja heitä ja
 kyselemäsja heitä. Ja kaiikki, jotka hänen kuulivat, ihmet-
 teliwät hänen ymmärryštänsä ja wastauksiansja. Ja kun
 vanhemmat näkiwät hänen, niin he hämmästyimät. Ja äiti

sanoi hänelle: „Poikani, miksi meille näin teit? Katso, sinun isäsi ja minä olemme murehtien etsineet sinua!“ Mutta hän sanoi heille: „ettekö te tietäneet, että minun pitää niissä oleman, jotka minun isäni ovat?“ Mutta he eivät ymmärtäneet niitä sanoja, jotka hän heille sanoi. Ja hän meni alas heidän kansansa ja tuli Natšaretiin ja oli heille kuuliainen. Ja Jeesus menestyi wiisandedssa, ijässä ja armossa Jumalan ja ihmisten edessä.

Kullakin olkoon se ajatus, kuin Kristuksella Jeesuksella oli. Filipp. 2: 5.

„Kunnioita isääsi ja äitiäsi, ettäs menesthisit ja kauwan eläisit maan päällä!“

III. Jeesuksen julkinen toimi.

a). Walmistukset tähän toimeen.

9. Johannes saarnaa korwessa. (Matt. 3: 1—11.)

1. Johannes saarnaa ja kastaa. 2. Johannes todistaa Kristuksesta.

(II.) 1. Ja Johannes kastoi korwessa ja saarnasi parannuksen kastetta syntein anteeksi antamiseksi. Hän sanoi: „tehtää parannus, sillä taiwaan waltakunta on lähestynyt. Kirwes on pantu puitten juurelle; jokainen puu, joka ei tee hyvää hedelmää, hakataan pois ja heitetään tulleen“. Ja hänen tykönsä meni paljon kansaa, ja kaikki hän kasti Jordanin wirrassa, ja he tunnustiwat syntinsä.

2. Ja Johannes todisti Kristuksesta, sanoen: „minä kastan teitä wedellä parannukseen; mutta hän, joka minun jälkeeni tulee, on wälewämpi minua, jonka kentiä minä en ole kelwollinen kantamaan; hän kastaa Pyhällä Hengellä a tullella.

10. Jeesus kastetaan. (Matt. 3: 13—17.)

1. Ensin estettyänsä kastaa Kastaja Jeesuksen. 2. Todistus taivaasta.

(I.) 1. Jeesus tuli Galileasta **Jordanin** virralle Johannesen tykö hänen kastettavaksi. Mutta Johannes esteli ja sanoi: „minä tarvitsen että sinä minun kastaisit, ja sinä tulet minun tyköni“. Niin vastasi Jeesus: „salli nyt, sillä näin meidän sopii kaikkea vanhurskautta täyttää“. Ja Johannes salli sen.

2. Ja koska Jeesus oli kastettu, astui hän kohta ylös vedestä, ja katso, taivaat aukenivat, ja Johannes näki Jumalan hengen tulewan alas kyyhtyksen muodossa ja asetuwan hänen päällensä. Ja katso, ääni taivaasta sanoi: „tämä on minun rakas poikani, johon minä mielestyn“.

11. Jeesus kiusataan. (Matt. 4: 11.)

1. Kiusaus itsevaltaisesti käyttämään jumalallista kaikkivaltaa. 2. Kiusaus lähmään omaa tietä kunniaan. 3. Kiusaus perustamaan maailmanvaltakuntaa Jumalan valtakunnan sijaan. 4. Täydellinen voitto.

(II.) 1. Sitte wiettiin Jeesus Hengen toimesta korpeen perkeleen kiusattavaksi. Ja koska hän oli paastonut 40 päivää ja 40 yötä, ihoji hän. Ja kiusaaja tuli hänen tykönsä ja sanoi: „jos sinä olet Jumalan poika, niin sano, että nämät kivet leiwiksi muuttuivat“. Jeesus vastasi: „kirjoitettu on: ei ihminen elä ainoastaan leiwistä, waan jokaisesta sanasta, joka Jumalan suusta lähtee“. 5 Mos. 8: 3.

2. Silloin otti perkele hänen kanssansa pyhään kaupunkiin ja asetti hänen temppelin harjalle ja sanoi: „jos sinä olet Jumalan poika, niin laske itseji tästä alas; sillä kirjoitettu on: hänt antaa kästyn enkeleillensä sinusta, ja he täjiesä kantawat sinun, ett'et jalkaasi tiiveen loukkaa. Je-

Jesus vastasi: „taas on kirjoitettu: ei sinun pidä kiusaaman Herraa sinun Jumalataxi“. 5 Mos. 6: 16.

3. Niin wei hänen perkele sangen korkealle wuorelle ja osoitti härelle kaikki maailman waltakunnat ja niiden tunnian ja sanoi: „nämät kaikki annan minä sinulle, jos sinä lankeet maahan ja rukoilet minua“. Silloin sanoi Jesus: „mene pois saatana! Sillä kirjoitettu on: Herraa sinun Jumalataxi pitää sinun kumartaman ja häntä ainoata palweleman“.

4. Silloin jätti perkele hänen, ja katso, enkelit tulivat ja palvelivat Jესusta.

Sentähden, että hän färsinyt on ja on kiusattu, taitaa hän niitä auttaa, jotka kiusataan. Hebr. 2: 18.

12. Jesus walitsee apostolit. (Matt. 4. Luf. 6.)

1. Jesusen ensimmäiset opetuslapset. 2. Kaksitoista apostolia.

(II.) 1. Koska Jesus käweli Galilean meren tykönä' näki hän kaksi weljestä, Simeonin, joka kutsutaan Pietari' ja Andreaksen. He laskiwat parhaillaan werkkoja mereen ja Jesus sanoi heille: „seurattakaa minua, minä teen teidät ihmisten kalamiehiksi“. Niin he kohta jättiwät werkot jo seurasiwat häntä. Ja kun Jesus edemmäksi käwi, näki hän toiset weljekset, Jakobin ja Johanneksen, Sebedeuksen pojat. Nämätkin seurasiwat häntä.

2. Ja Jesuskeen nythi nyhä opetuslapsia. Näitä walitsi hän kaksitoista olemaan luonansa ja nimitti heitä apostoleiksi eli lähettiläiksi. Nämät oliwat: Simeon Pietari, Andreas, Jakob vanhempi, Johannes, Filippus, Bartolomeus, Matteus, Tuomas, Jakob nuorempi, Alfein poika, Judas Laddeus, Simon Selotes eli kiiwas ja Judas Iskariot.

b.) Jeesuksen julkinen toimi.

13. Jeesus häissä Galilean Kanassa.

(Joh. 2: 1—11.)

1. Jeesuksen toimi ei riipu hänen äidistään. 2. Jeesuksen ensimmäinen ihmetyö. 3. Sen seuraus.

(II.) 1. Ja vietettiin häitä Galilean Kanassa, ja Jeesuksen äiti oli siellä. Jeesus ja hänen opetuslapsensa olivat myös kutsutut häihin. Ja koska viini alkoi puuttua, sanoi Jeesuksen äiti Jeesukselle: „ei heillä ole viiniä“. Niin sanoi Jeesus hänelle: „waimo, mitä minun sinuun tulce? Ei minun aikani ole vielä tullut“. Mutta hänen äitinsä sanoi palvelijoille: „mitä hän teille sanoo, se tehkääte“.

2. Niin oli siellä kuusi kivistä wesiastiata, asetetut sinne Judalaisten puhdistamisen tawan mukaan, ja kukin astia weri kaksi tai kolme mitta. Ja Jeesus sanoi: „tähtäkääte astiat wedellä.“ Ja he täyttivät ne täpötäyteen. Niin sanoi Jeesus heille: „amentakaatte nyt ja wiefkääte edeskäywälle;“ ja he wewät. Mutta koska edeskäypä maistoi sitä wettä, joka wiiniksi oli muuttunut, eikä tietänyt, mistä se oli tullut, kutsui hän yljän ja sanoi hänelle: „jokainen antaa ensin hywää wiiniä ja sitten huonompaa. Sinä olet kätkenyt hywän wiinin tähän asti.“

3. Tämä on ensimmäinen ihmetyö, jonka Jeesus teki, ja ilmoitti kunniansa; ja hänen opetuslapsensa uskoivat häneen.

Herra, ei ole yksikään sinun kaltaisesi, eikä ole ketään, joka niin tehdä taitaa kuin sinä Ps. 86: 8.

14. Jeesus puhdistaa tempelin.

(III.) Lue Joh. 2: 13—25.

„Ja Judalaisten pääsiäinen . . . mitä ihmisesjä oli“.

15. Jeesus ja Nikodemus.

(III). Lue Joh. 3: 1—18.

„Niin oli yksi mies . . . nimen päälle“.

16. Johannes ja hänen opetuslapsensa.

(III). Lue Joh. 3: 23—36.

„Mutta Johannes kasti . . . pyisy hänen pääkänsä“.

17. Jeesus puhuu Samarialaisen vaimon kansja.

Lue Joh. 4: 1—30, 39—42.

(III). „Koska siis Herra . . . menivät hänen tykönsä“.

„Mutta monta . . . maailman vapahtaja“.

18. Jeesus parantaa halwatun. (Mark. 2. Luk. 5.)

1. Halwattu hengellisesti parannettu. 2. Jeesus parantaa halwatun ruumiillisesti. 3. Jeesusta kunnioitetaan.

(II). 1. Koska Jeesus oli Kapernaumin kaupungissa, kannettiin hänen tykönsä mies, joka oli halwattu. Ja kun eivät kantajat taitaneet Jeesusta lähestyä kansan paljouden tähden, rikkoivat he laton huoneesta, jossa hän oli, ja laskiwat sitä tietä alas wuotren, jossa halwattu mafi. Koska Jeesus näki heidän uskonsa, sanoi hän halwattulle: „poikani, sinun syntisi annetaan sinulle anteeksi.“

2. Niin siinä istui muutamia kirjanoppineita, jotka ajatteliwat sydämissänsä: „kuinka tämä näin pilkkaa puhun? Kuka woi synnit anteeksi antaa, paitsi ainoa Jumala?“

Mutta koska Jeesus tunji heng. sänjä, että he niin itseffern ajattelivat, sanoi hän heille: „missi te niin ajattelette sydämissänne? Kumpi on helpompi, sanoa halwatuille: synnit annetaan sinulle anteeksi, wai sanoa: nouse, ota wuoteesi ja käy? Mutta että teidän pitää tietämän ihmisen pojalla olewan wallan maan päällä synnit anteeksi antaa, sanon minä sinulle (halwatuille): nouse, ota wuoteesi ja mene kotiaisi.“ Ja hän nousi kohta, otti wuoteensa ja meni kaikkein nähden.

3. Niin kaikki hämmästyivät ja kunnioittivat Zumalaa, ja sanoivat: emme ole ifänä sellaista nähneet.

Tulkaa minun tyköni kaikki, jotka työtä teette ja olette raskaudetut, minä tahdon teitä wirtwoittaa. Matt. 11: 28.

19. Jeesus parantaa sabbatina käden, joka oli kuiwettunut. (Mark. 3.)

1. Jeesuksen wihollisten petollisuus. 2. Sairas parannetaan.

(II). 1. Jeesus meni synagogaan, ja siellä oli mies, jolla oli kuiwettunut käsi. Ja kirjanoppineet ja fariseat pitivät Jeesusta silmällä, nähdäkseen, parantaisiko hän miehen sabbatina, sitten kantaaksensa Jeesuksen päälle.

2. Mutta Jeesus sanoi miehelle, jolla kuiwettunut käsi oli: „astu tänne!“ sitte sanoi hän niille, jotka synagogassa olivat: „sopiiko sabbatina tehdä hyvää tahi pahaa, henkeä wapahtaa tahi tappaa?“ Mutta he waikenivat. Niin Jeesus katsoi heihin wihaisesti, ja oli murheisjansa heidän sydämensä kovuuden tähden, ja sanoi miehelle: „ojenna kätesi!“ Ja hän ojensi sen; ja käsi tuli terweeksi niinkuin toinenkin. Mutta fariseat menivät ulos ja pitivät neuwoa Herodiancin kanssa hukuttaaksensa Jeesuksen.

Koska siis meillä aika on, niin tehkäämme jokaiselle hyvää. Gal. 6: 10.

20. Jesuksen vuorisaarna. (Matt. 5—7.)

(III). 1. Taiwaan valtakunnan lasten ominaisuudet.

Lue Matt. 5: 1—16.

„Mutta koska . . . josta on taiwaisja“.

2. Rastaus vihollisiakin kohtaan.

Lue Matt. 5: 43—48.

„Te kuulitte . . . täydellinen on“.

3. Almut, rukoileminen, anteeksi antaminen ja paastoominen.

Lue Matt. 6: 1—18.

„Ravahtakaa . . . sinulle julkisesti“.

4. Oikia suhde katoowaisiin kappaleisin.

Lue Matt. 6: 19—34.

„Älkää tavarata . . . päivä surullensa“.

5. Oikia suhde lähimmäisen wirheisiin.

Lue Matt. 7: 1—5.

„Älkää tuomitko . . . weljesi filmästä“.

6. Sanan oikia kuuleminen.

Lue Matt. 7: 24—27.

„Sentähden jokaisen . . . oli suuri“.

21. Jeesus parantaa päämiehen palvelijan.

(Matt. 8.)

1. Päämiehen esirufous. 2. Päämiehen usko. 3. Jeesuksen todistus.

(II). 1. Koska Jeesus meni Kapernaumiin, tuli sadanpäämies (pahanollinen jota-päällikkö) hänen tykönsä ja

rukoili häntä, sanoen: „Herra, minun palvelijani sairastaa kotona halvattuna, ja waiwataan kowin.“ Jeesus sanoi: „minä tulen ja parannan hänen.“

2. Niin sadanpäämies wastasi ja sanoi: „Herra, en ole minä mahdollinen, että sinä tulet minun kattoni alle; waan sano ainoastaan sana, niin minun palvelijani paranee. Sillä minä olen myös ihminen toisen wallan alla ja minun allani on sotamiehiä, ja minä sanon toiselle: mene, ja hän menee, ja toiselle: tule, ja hän tulee, ja palvelijaleni: tee tämä, ja hän tekee.“

3. Koska Jeesus tämän kuuli, ihmetteli hän ja sanoi niille, jotka häntä seurasiwat: „totisesti sanon minä teille: en minä ole Israelisfakaan löytänyt sellaista uskoa. Mutta minä sanon teille: monta tulee idästä ja ja lännestä, joiden pitää Abrahamin, Isakin ja Jakobin kanssa taiwaan waltakunnassa istuman. Mutta waltakunnan lapset heitetään ulkonaiseen pimeyteen.“ Ja Jeesus sanoi sadanpäämiehelle: „mene, ja niinkuin sinä uskot, niin sinulle tapahdukoon.“ Ja sillä hetkellä parani hänen palvelijansa.

Nöyrille antaa Jumala armon. 1 Piet. 5: 5.

22. Jeesus herättää lesken pojan Nainissa.

(Luk. 7.)

1. Kuollut nuorutainen. 2. Jeesuksen ihmettyö.

(I). 1. Jeesus meni kaupunkiin, jota nimitettiin Nain, ja hänen kanssansa meni monta hänen opetuslastansa ja paljo wäkeä. Kun hän nyt lähestyi kaupungin porttia, kannettiin siitä ulos kuollutta, joka oli äitinsä ainoa poika, ja waimo oli leski; ja paljo kaupungin kansaa käwi hänen kanssansa.

2. Koska Herra hänen näki, armahti hän häntä ja

sanoi hänelle: „älä itke!“ Ja hän koski paariin, ja kantaajat seisahtuivat. Silloin lausui hän: „nuorukainen, minä sanon sinulle: nouste ylös!“ Ja kuollut nousi istualle ja alkoi puhua. Ja Jeesus antoi hänet hänen äidillensä. Ja kaikki kunnioittivat Jumalaa, sanoen: suurin profeetta on noussut meidän sekaamme, ja Jumala on etsinyt kansaansa.“

Opeta meitä ajattelemaan, että meidän kuoleman pitää, että me ymmärtäväisiksi tulisimme. Ps. 90: 12.

23. Jeesuksen vertaukset Jumalan valtakunnasta. (Matt. 13.)

1. Neljäntaltainen kylwöpesto: Jumalan sanan voima ja eri tavat, joilla ihmiset sen omistavat. 2. Ohdakkeet nisäin seassa: Jumalan valtakunnan täytyy suvaita pahaakin, mutta on terran siitä vapaaksi pääsevä. 3. Sinapinsiemen: Jumalan valtakunta, alusja pieni, kasvaa turvaksi koko maailman kansoille. 4. Sapatius: Jumalan valtakunnalla on voima, joka hyljaisuudessa mahtavana vaikuttaa. 5. Arre ja helmi: Jumalan valtakunnan latoomattomia aarteita ei ihminen voita ilman suuria uhrauksia. 6. Werkko: kun Jumalan valtakunta on tullut maailman kaikkiin kansoihin, eroitetaan siitä viimeisellä tuomiolla kaikki saastainen ja kelmoton.

(II). 1. Jeesuksen tykö kokoontui paljo kansaa, ja hän puhui heille vertauksisia, sanoen: „kylwäjä meni kylwämään. Hänen kylwäessään lankefiwat muutamat tien oheen, ja linnut tulivat ja söivät ne. — Muutamat taas lankefiwat kivistöhön, jossa ei heillä ollut paljo maata, ja nousiwan pian ylös, kun heillä ei ollut sywää maata; mutta koska aurinko nousi, niin he poudittiin ja kuivettuivat. — Muutamat taas lankefiwat orjantappuroihin, ja orjantappurat käviwät ylös ja tukahuttivat ne. — Mutta muutamat lankefiwat hyvään maahan ja tekiwät hedelmän, toiset satakertaisen, toiset kaksikymmenkertaisen ja toiset kolmekymmenkertaisen. Jossa korvat on kuulla, se kuuloon.“

Niin opetuslapset kysyivät tämän arvoituksen selitystä. Jeesus sanoi: „Siemen on Jumalan sana. Kun joku kuulee sanan eikä ymmärrä sitä, tulee pahuus ja tempaa pois sen, kuin sydämeen kylwettiin. Tämä on se joka tien ohkeen oli kylwetty. — Mutta kiivistöhön kylwetty on, kun joku kuulee sanan ja kohta sen ilolla vastaan ettaa; mutta koska waiva eli waino tulee sanan tähden, kohta pakenee. — Orjantappurain sekaan kylwetty on, kun joku kuulee sanan, mutta tämän maailman suru ja rikkauden petos tukahuttaa sen, ja se jää hedelmättömäksi. — Mutta hywään maahan kylwetty on, kun joku kuulee sanan ja kätkee sen sydämeensä ja tosin tekee hedelmän.“

2. Vielä toisen wertauksen puhui hän heille, sanoen: „taiwaan waltakunta on ihmisen wertainen, joka kylwi hywän siemenen peltoonsa, mutta ihmisten nukkuesssa tuli hänen wihollisensa ja kylwi ohdakkeita niisiin sekaan, ja meni pois. Koska nyt oras kaswoi ja kantoi hedelmän, silloin näkyivät ohdakkeetkin. Niin perheenisännän palvelijat tulivat ja sanoivat hänelle: Herra, eikö hywää siementä kylwänyt peltoosi? Mistä siis owat ohdakkeet tulleet? Hän wastasi: wihemies on sen tehnyt. Silloin sanoivat palvelijat hänelle: tahdotko, että me menemme ja kokomme ne? Mutta hän sanoi: en, ett'ette ohdakkeita kootessanne myös tempaji niisuja pois. Sallikaatte molempien kaswaa elonaikaan asti; elonajalla ja: on minä elomiehille: kootkaatte enjin ohdakkeet ja jitokaatte ne lyhteih:n poltettawiksi, mutta niijut kootkaatte minun aittaani.“

Tämänkin wertauksen selitti Jeesus opetuslapsille, sanoen: „Ihmisen Poika kylwää hywän siemenen. Pelto on maailma. Hywä siemen on waltakunnan lapset; mutta ohdakkeet owat pahuuden lapset. Wihollinen, joka kylwi ohdakkeet, on perkele; elonaika on maailman loppu; elomiehet owat enkelit. Niinkuin ohdakkeet haetaan kokoon ja tulella

poljetaan, niin pitää tämän maailman lopulla tapahtuman. Ihmisen Poika lähettää enkelinsä, ja heidän pitää koot-
man hänen valtakunnastansa kaikki pahenukset ja ne, jotka
wäähyttä tekewät; ja heittävät heidät tuliseen pätsiin; siellä
on oleva itku ja hammasten firistys. Mutta wanhurs-
kaitten pitää kiittämään niinkuin aurinko heidän Sjansä
valtakunnassa."

(III). 3. Lue Matt. 13: 31, 32.

„Taiwaan valtakunta on . . . sen okjille“.

4. Lue Matt. 13: 33.

„Taiwaan valtakunta on . . . kaikki happani“.

5. Lue Matt. 13: 44—46.

„Taas on taiwaan valtakunta . . . osti sen“.

6. Lue Matt. 13: 47—50.

„Taas on taiwaan valtakunta . . . hammasten firistys“.

24. Jesus asettaa myrskyn. (Matt. 4.)

(I.) Jesus astui haahteen (laiwaan) opetuslastensa
kanssa, mennäkseen Genetsjoretin järwen yli. Ja kova
myrsky nousi, ja aallot loiskuiwat haahteen, niin että se
alkoi täyttyä niistä. Ja Jesus nukkui perässä päänalaisella.
Niin opetuslapset herättiwät hänen ja sanoiwat: „Herra
auta meitä, me hukumme!“ Mutta hän sanoi heille: „te
heikkouskoiset! Mitä te pelkäätte?“ Ja hän nousi ja sanoi
tuulelle: „waikene!“ ja merelle: „ole hiljaa!“ Niin tuli
juuri tywen. Niin ihmiset ihmetteliwät, sanoen: „kuka tämä
on? Sillä tuulet ja meri owat hänelle kuuliaiset“.

Koska Herra sanoo, niin se tapahtuu; koska
hän kästee, niin se on tehty. Ps. 33: 9.

25. Jeesus herättää Jairin tyttären.

(III.) Lue Mark. 5: 22, 23; 35—43.

„Ja katso, synagogan päämies... parani ja eläisi“.
„Koska hän vielä... hänelle syötävät“.

26. Johannes Kastajan kuolema.

(III.) Lue Matt. 14: 1—12

„Siihen aikaan... ilmoittivat Jeesukselle“.

Ole uskollinen kuolemaan asti, niin minä annan sinulle elämän kruunun. Jlm. 2: 10.

27. Jeesus ravitsee 5000 miestä. (Luk. 9. Joh. 6.)

1. Jeesus ja: a: kansalle hengellisiä ravintoa. 2. Hän tyhdyttää ruumiillisetkin tarpeet.

(I.) 1. Tapahtui, että Jeesus meni Galilean meren ylitse ja astui ylös vuorelle ja istui sinne opetuslastensa kanssa. Ja kun Jeesus näki paljon kansaa tulewan tykönsä, rupefi hän heitä opettamaan ja puhumaan heidän kanssansa Jumalan valtakunnasta ja parantamaan heidän sairaitansa.

2. Illan tultua sanoivat opetuslapset Jeesukselle: „päästä kansa menemään ruokaa saamaan; sillä me olemme täällä erämaassa“. Mutta Jeesus sanoi Filippukselle: „mistä me saamme ostaa leipää näiden syödä?“ Filippus vastasi: „kahdensadan penningin leivät ei olisi kylliksi heille, että kufin vähänkin saisi“. Niin sanoi toinen opetuslapsista, Andreas nimeltä: „tässä on poikainen, jolla on wiifi ohraista leipää ja kaksi kalaa; mutta mitä ne ovat näin paljolle“. Mutta Jeesus sanoi: „antakaatte kansan istua aterioitfemaan!“ Niin istui aterioitfemaan lähes wiifituhatta miestä, paitsi naisia ja lapsia. Ja Jeesus otti

leivät, kiitti ja antoi opetuslapsille, ja opetuslapset jakoiwat kansalle; samoin myös kaloista niin paljon kuin hän tahtoi. Koska he oliwat rawitut, sanoi hän opetuslapsilensa: „kootkaatte murut, jotka jäiwät, ett'ei mitään hukkuisi“. Niin he kokojivat ja täyttiwät kaskitoista koria muuruilla. Koska ihmiset näkiwät tämän merkin, jonka Jeesus teki, sanoiwat he: „tämä on totisesti se profeetta, joka maailmaan tulewa oli“.

Etifikäätte ensin Jumalan waltakuntaa ja hänen wanhurskauttansa, niin kaikki nämät teille annetaan. Matt. 6: 33.

„Anna meille tänäpänä meidän jokapäiwäinen leipämme!“

28. Jeesus on elämän leipä.

(III.) Lue Joh. 6: 26—35.

„Totisesti, totisesti... koskaan janoo“.

29. Dananealainen waimo.

(III.) Lue Matt. 15: 21—28.

„Ja Jeesus lähti sieltä... heikellä terweeksi“.

Kaikki mitä te rukoilette Jumalaa uskoen, sen saatte. Matt. 21: 22.

30. Jeesuksen kirkastuminen. (Matt. 17.)

1. Kirkastuminen. 2. Jumalan todistus.

(II.) 1. Jeesus otti Pietarin, Jakobin ja Johannelsen ja wei heidät erilleen korkealle wuorelle, ja kirkastettiin heidän edessänsä; ja hänen kaswonsa paistoiwat niinkuin

aurinko, ja hänen vaatteensa tulivat valkeiksi niinkuin valkeus. Ja katso, heille nähtivät Moses ja Elias, jotka puhuivat hänen kansansa siitä menosta, jonka hän täyttävä oli Jerusalemissa.

2. Silloin sanoi Pietari Jeesukselle: „Herra, meidän on tässä hyvä olla; jos sinä tahdot, niin me teemme tähän kolme majaa: sinulle yhden, Moosesille yhden ja Elialle yhden.“ Hänen vielä puhuesjansa, ympäriwarjosi paistawa pilvi heidät, ja ääni pilvistä sanoi: „tämä on minun rakas poikani, johon minä mielistyn; kuulkaat häntä!“ Kun opetuslapset tämän kuuliivat, peljästyivät he sargen kowin. Mutta Jeesus tuli ja rupefi heihin ja sanoi: „nouskaatte, olkää peljätkö!“ Ja koska he silmänsä nostivat, eivät he ketään nähneet, waan Jeesuksen yksinänsä.

Simon Pietari vastasi ja sanoi: „sinä olet Kristus, elävän Jumalan Poika. Matt. 16: 16.

31. Kuninkaan tilinpito.

(III). Lue Matt. 18. 21–35.

„Silloin Pietari tuli . . . heidän rikossiansa“.

32. Laupias Samarialainen. (Lut. 10.)

1. Syy Jeesuksen kertomukseen. 2. Laupias Samarialainen. 3. Vastaus lainoppineen kysymykseen.

(I). 1. Lainoppinut nousi ja kiusasi Jeesusta, sanoen: „messiari, mitä minun pitää tekemän, että minä ijanikkaisen elämän perisin?“ Jeesus sanoi: „mitä laisja kirjoitettu on? Kuinkas luet?“ Hän vastasi ja sanoi: „sinun pitää rakastaman Herraa sinun Jumalataxi kaikesta sinuu sydämeestäxi, ja kaikesta sinuu sielustaxi, ja kaikesta sinun woimastaxi ja kaikesta sinun mielestäxi;

ja sinun lähimmäistäsi niinkuin itseäsi." Niin sanoi Jeesus hänelle: „oikein sinä vastasit; tee se, niin sinä saat elää." Mutta lainoppinut tahtoi itsensä vanhurskaaksi tehdä ja sanoi: „kuka minun lähimmäiseni on?" Jeesus vastasi ja sanoi:

2. „Muuan ihminen meni alas Jerusalemistä Jerikoon ja joutui ryövärien käsiin. Ja he riisuivat hänen alasti ja haavoittivat hänen, menivät sitten pois ja jättivät hänen siihen puolikuolleeksi. Niin tapahtui, että eräs pappi matkusti sitä tietä; ja kun hän hänen näki, meni hän ohitse. Samoin teki muuan lewiitta: kun hän tuli paikalle, astui hän kalsomaan häntä ja meni ohitse. Mutta eräs Samarialainen kulki samaa tietä, ja kun hän näki hänen, armahti hän häntä, ja tuli ja sitoi hänen haavansa ja vuodatti niihin öljyä ja viiniä, ja nosti hänet juhtansa päälle ja vei majoan ja hoiti häntä. Toisena päivänä matkusti hän pois ja otti esiin kaksi penninkiä ja antoi ne isännälle, sanoen hänelle: „korjaa häntä, ja jos sinä enemmän kulutat, niin minä palatesani maksan sinulle."

3. „Kuka siis näistä kolmesta oli sinun lähimmäiseni, joka ryövärien käsiin joutunut oli?" Lainoppinut vastasi: „joka lapeuden teki häntä kohiaan." Jeesus sanoi hänelle: „mene ja tee sinä samoin."

Rakasta lähimmäistäsi niinkuin itseäsi.
Matt. 22: 39.

„Ei sinun pidä tappaman."

33. Jeesus parantaa sokeana syntyneen.

(III). Lue Joh. 9: 1—7.

„Ja Jeesus, käyden . . . palasi näkewäisenä".

34. Herran rukous. (Luk. 11. Matt. 6.)

(I.) Ja tapahtui, että Jeesus rukoili eräässä paikassa, ja kun hän lakkasi, sanoi hänelle yksi hänen opetuslapsistaan: Herra, opeta meitä rukoilemaan, niinkuin Johanneskin opetti opetuslapsensa. Niin hän sanoi heille: koska te rukoilette, niin sanokaatte: Isä meidän, joka olet taivaissa, pyhitetty olkoon sinun nimesi! Vähentyköön sinun valtakuntasi! Tapahtukoon sinun tahtosi niin maassa kuin taivaissa! Anna meille tänäpänä meidän jokapäiväinen leipämme! Ja anna meille meidän velkamme anteeksi, niinkuin mekin anteeksi annamme meidän velvollistemme! Äläkä johdata meitä kiusaukseen, mutta päästä meitä pahasta! Sillä sinun on valtakunta ja voima ja kunnia iankaikkisesti. Amen!

Rukoilkaa, niin te saatte, että teidän ilonne olisi täydellinen. Joh. 16: 24.

35. Jeesuksen vertaus tuhlaajapojasta. (Luk. 15.)

1. Syh vertaukseen. 2. Poika turmeltuu. 3. Poika malittaa mieltensä. 4. Palajaa kotiin ja saa isältänsä anteeksi.

(II.) 1. Jeesuksen tykö tulivat Publitanit ja syntiset kuulemaan häntä. Ja Fariseat ja kirjanoppineet napisiwat, sanoen: „tämä syntisiä vastaanottaa ja syö heidän kanssanja“. Niin Jeesus puhui heille tämän vertauksen:

2. Eräällä miehellä oli kaksi poikaa. Nuorempi heistä sanoi isällensä: „isä, anna minulle se osa tavarasta, joka minulle tulee“. Ja isä jakoi heille tavarat. Niin nuorempi poika pani kaiken omansa kokoon ja lähti kaukaiselle maalle. Siellä tuhlassi hän kaiken tavaransa irstaisuudessa. Mutta koska hän oli kaikki menettänyt, tuli

suuri nälkä siihen maakuntaan, ja hän rupeji hätääntymään. Ja hän meni pois ja suostui erään kauppiamiehen kanssa; ja tämä lähetti hänet maakylänsä kaitsemaan sikojansa. Ja hän pyysi syödäkseen sitä ruokaa, jota siat söivät, mutta ei lukaan hänelle sitäkään antanut.

3. Silloin hän malttoi mielensä ja sanoi: „kuinka monella minun isäni palkollisella on leipää kyllä, ja minä tuolen nälkään! Minä nousen ja käyn isäni tykö ja sanon hänelle: „isä, minä olen syntiä tehnyt taiwasta vastaan ja sinun edessäsi; minä en enää ole mahdollinen pojaksesi kutsuttaa; tee minun niinkuin yhden palkollisistasi“.

4. Ja hän nousi ja meni. Ja koska hän vielä kaukana oli, näti hänen isänsä hänen ja armahiti häntä ja juoksi häntä vastaan, lankefi hänen kaulaansa ja suuteli häntä. Silloin poika sanoi: „isä, minä olen syntiä tehnyt taiwasta vastaan ja sinun edessäsi, enkä ole mahdollinen tästedes pojaksesi kutsuttaa“. Mutta isä sanoi palvelijoil- lensä: „tuokaatte tänne parhaat vaatteet ja pukekaatte hänen yllensä, ja pankaatte formus hänen käteensä ja kengät hänen jalkoihinsa! Ja tappakaatte syötetty wafikka! Syökäämme ja riemuitkaamme; sillä tämä minun poikani oli kuollut ja warkosi jälleen, hän oli kadonnut ja on taas löydetty“.

Taiwaassa on ilo yhdestä syntisestä, joka itsensä parantaa. Luk. 15: 7.

36. Jesuksen wertaukset kadonneesta lampaasta ja kadonneesta penningistä.

(III.) 1. Lue Luk. 15: 1—7.

„Mutta hänen... parannusta tarvitse“.

2. Lue Luk. 15: 8—10.

„Taitka lusa... hänenjä parantaa“.

37. Jesuksen kertomus rikkaasta miehestä ja Latsaruksesta. (Luk. 16.)

1. Molemmat miehet eläessään. 2. Kuoleman jälkeen.

(II.) 1. Jeesus sanoi: „oli rikas mies, joka vaatetti itseänsä purpuralla ja kalliilla linनावaatteella, ja eli joka päivä herkkullisesti. Oli myöskin kerjääjä, nimeltä Latsarus, joka makasi hänen owensa edessä täynnänsä haavoja ja pyysi ravita itsensä niillä muruilla, jotka rikkaan pöydältä putosivat. Ja koirat tulivat ja nuolivat hänen paisumiansa.

2. Niin tapahtui, että kerjääjä kuoli ja wiettiin enkelein toimesta Abrahamin helmaan. Rikaskin kuoli ja haudattiin. Ja koska hän helwetissä waiwattiin, nosti hän silmänsä ja näki Abrahamin kaukana ja Latsaruksen hänen helmasfansa. Niin hän huusi ja sanoi: „isä Abraham, armahda minua ja lähetä Latsarus kastamaan sormensa pää weteen, että hän jäähdyttäisi minun kieleni; sillä minä kowin waiwataan tässä liekissä“. Mutta Abraham sanoi: „poikani, muista että sinä sait sinun hywääsi eläessäsi, Latsarus sitä wastoin pahaa; nyt hän lohdutetaan ja sinä waiwataan. Sitä paitsi on meidän ja teidän välillä juuri juopa, niin että ne, jotka tahtowat täältä sinne teidän tykönnä mennä, eiwät sitä woi, eiwätkä sieltä tännekään tulla“. Silloin sanoi hän: „niin rukoilen minä sinua, isä, että lähetät hänen minun isäni kotiin, sillä minulla on wiisi wellejä, todistamaan heille, ett'eiwät hekin joutuisi tähän waiwan sijaan“. Mutta Abraham sanoi hänelle: „heilä on Moses ja profeetat, kuulkoot niitä!“ Niin hän sanoi Abrahamille: „ei, isä Abraham; waan jos joku kuolleista menisi heidän tykönsä, niin he parannuksen tekisiwät“. Mutta Abraham sanoi: „elleiwät he Mosesesta ja prof.etoita kuule, niin eiwät he usko, jos joku kuolleista nousisi ylös“.

38. Jeesus puhdistaa kymmenen spitalista miestä.

(III.) Lue Luf. 17: 11—19.

„Sa tapahtui... sinun vapahthanut“

39. Farisea ja Publifani.

(III.) Lue Luf. 18: 9—14.

„Niin hän... se ylöstään“.

40. Jeesus, lasten ystävä.

(Matt. 19. Mark. 10. Luf. 18.)

(I.) He weivät lapsia Jeesuksen tykö, että hän lastifi kätensä heidän päällensä ja rukoiliji; mutta opetuslapset nuhtelivat heitä, jotka niitä toivat. Mutta koska Jeesus sen näki, näkästyi hän ja sanoi heille: „sallikaa lasten tulla minun tyköni älkäättekää kieltäkö heitä; sillä senkaltaisten on Jumalan valtakunta! Totijesti sanon minä teille: jokainen, joka ei Jumalan valtakuntaa ota vastaan niinkuin lapsi, ei hän suinkaan siihen tule sijalle“. Ja hän otti heitä syliinsä, laski kätensä heidän päällensä ja siunasi heitä.

Herra on kokoowa karitsat syliinsä ja kantawa niitä helmassansa. Jes. 40: 11.

41. Jeesus herättää Latsaruksen. (Joh. 11.)

1. Latsaruksen sairastaminen ja kuolema. 2. Jeesus puhuu Martan kansla. 3. Latsaruksen herättäminen. 4. Seuraus tästä ihmetyöstä.

(II.) 1. Betania nimisessä kylässä sairasti mies, nimeltä Latsarus. Ja hänen sijarensa, Marta ja Ma-

ria, lähettivät Jeesukselle sanoman: „Herra, katso, se sairastaa, jota rakastat.“ Koska Jeesus sen kuuli, sanoi hän: „tämä tauti ei ole kuolemaksi, vaan Jumalan kunniaksi, että Jumalan poika sen kautta kunnioitettaisiin.“ Ja hän wiipyi kaikki päivää siinä, jossa hän oli. Sitte sanoi hän opetuslapsillensa: „meidän ystävämmme Latsarus nukkuu, mutta minä menen hänen unesta herättämään.“ Niin sanoivat hänen opetuslapsensa: „jos hän nukkuu, niin kyllä hän paranee.“ Mutta Jeesus puhui hänen kuolemastansa, ja he luulivat hänen puhuvan ruumiillisesta unesta. Niin Jeesus sanoi selkiästi: „Latsarus on kuollut. Ja minä iloitseen teidän tähtenne, ett'en minä fiellä ollut, että te uskoisitte. Mutta mentäämme hänen tykönsä!“

2. Jeesuksen tullessa oli Latsarus jo neljä päivää maannut haudassa. Mutta Betania oli lähellä Jerusalemiä, ja monta Judalaista oli tullut Martaa ja Mariaa lohduttamaan. Koska Marta kuuli, että Jeesus oli tuloissa, juoksi hän häntä vastaan ja sanoi hänelle: „Herra, jos sinä olisit täällä ollut, niin ei minun veljeni olisi kuollut.“ Jeesus sanoi hänelle: „sinun veljesi on noustava ylös.“ Marta sanoi hänelle: „minä tiedän hänen noustavan ylösnousemisesa viimeisenä päivänä.“ Niin Jeesus sanoi: „minä olen ylösnousemus ja elämä; joka uskoo minun päälleni, hän elää, ehkä hän olisi kuollut; ja jokaisen, joka elää ja uskoo minun päälleni, ei hänen pidä kuoleman ijanikaikisesti. Uskotko sen?“ Marta sanoi: „jaa, Herra, minä uskon sinun Kristukseksi, Jumalan pojaksi.“ Ja kun hän tämän sanonut oli, meni hän pois ja kutsui sisarensa Marian salaa, sanoen: „mestari on tullut ja kutsuu sinua.“ Koska Maria sen kuuli, nousi hän kohta ja meni Jeesuksen tykö.

3. Koska Judalaiset, jotka Marian kanssa huoneessa olivat, näkivät hänen nopeasti noustavan ja menevän ulos,

seurasivat he häntä, sanoen: „hän menee haudalle itkemään.“ Koska Maria tuli sinne, missä Jeesus oli, lankefi hän hänen jalkainsa juureen ja sanoi hänelle: „Herra, jos sinä olisit täällä ollut, ei olisi minun weljeni kuollut.“ Kun Jeesus näki hänen itkewän ja Judalaistenkin, jotka hänen kansansa tulleet olivat, itkewän, tuli hän murheelliseksi ja sanoi: „kuhunka te hänen panitte?“ He vastasivat: „Herra, tule ja katso!“ Ja Jeesus itki. Niin hän meni haudalle; ja siinä oli kuoppa, jonka päälle kiwi oli pantu. Ja Jeesus sanoi: „ottakaatte kiwi pois.“ Niin he ottivat kiiven pois. Ja Jeesus huusi korkealla äänellä: „Ratsarus, tule ulos!“ Ja kuollut tuli ulos sidottuna käjistä ja jaloista kääreliinoilla. Jeesus sanoi heille: „irroittakaa hänet ja antakaa hänen mennä.“ Niin monta Judalaista uskoi Jeesukseen. Mutta muutamat heistä meniwät Fariseain tykö ja ilmoittivat heille, mitä Jeesus oli tehnyt. Ja siitä päivästä neuvottelivat he keskenänsä tappaaksensa häntä.

„Minä uskon kuolleitten ylösnousemisen ja ijankaikkisen elämän.“

42. Jeesus woidellaan.

(III).⁶ Luc Joh. 12: 1—8.

„Kuutta päivää . . . teillä ole“.

43. Jeesuksen ratsastus Jerusalemiin.

(Matt. 20, 21. Luc. 19.)

1. Jeesus ilmoittaa kärsimisiensä. 2. Walmistukset. 3. Ratsastus. 4. Siis itkee Jerusalemiä.

(I) 1. Jeesus meni ylös Jerusalemiin ja otti tiellä kassitoista opetuslastansa erillensä ja sanoi heille: „me menemme ylös Jerusalemiin, ja Ihmisen Poika ylönnannetaan

parpein päämiehille ja kirjanoppineille; ja he antawat hänen ylönn pakanoille pilkattawaksi, ruoskittawaksi ja ristiinnaulittawaksi. Ja kun he owat hänen ruoskineet, tappawat he hänen, ja kolmantena päivänä hän on noustewa ylös."

2. Kun he lähestyivät Jerusalemia ja tulivat Betfageen Öljymäen tykö, lähetti Jeesus kaksi opetuslastansa ja sanoi heille: „menkää kylään, joka on edessäänne, ja te löydätte kohta aasintamman sidottuna ja warjan hänen kansansa; päästäkää ne ja tuokaa minulle! Ja jos joku teille jotakin sanoo, niin vastatkaa: Herra niitä tarvitsee; ja kohta hän ne laskee."

3. Opetuslapset menivät ja tekivät niinkuin Jeesus heille käskent oli; ja taluttivat hänen tykönsä aasintamman ja warjan, ja paniwat niiden päälle waatteensa, ja istuttivat Jeesuksen warjan päälle. Ja ensin osa kansaa leiwitti waatteensa tielle; toiset karjivat oksia puista ja hajoittivat tielle. Mutta kansa, joka edellä käwi, ja ne, jotka seurasiwat, huusivat, sanoen: „Hosianna Dawidin pojalle! Kiitetty olkoon se, joka tulee Herran nimeen! Hosianna korkeudessa! Ja kun hän tuli temppeeliin, huusivat lapsetkin: „Hosianna Dawidin pojalle!"

(II). 4. Kun Jeesus tuli likenmäkki kaupunkia, itki hän sitä ja sanoi: „jos sinäkin tietäisit, niin sinä tosin ajattelisit tällä sinun ajallasi, mitä sinun rauhaasi sopii; mutta nyt on se kätetty sinun silmäisi edestä. Sillä ne päivät tulewat, jolloin sinun vihollisesi ahdistawat sinua joka kulumalta ja maahan tasoittawat sinun ja sinun lapsesi, jotka sinussa owat, eivätkä jätä sinussa kiweä kiwen päälle; sentähden ett'et etsikkösi aikaa tuntenut."

Katso, sinun kuninkaasi tulee sinulle, wanhurskas ja auttaja. Sakar. 9: 9.

„Minä uskon Jeesuksen Kristuksen päälle, Jumalan ainoan pojan, meidän Herramme."

44. Vertaus tunintaan häistä.

(III). Lue Matt. 22: 1—14.

„Ja Jeesus . . . harvat ovat valitut“.

45. Jeesuksen kertomus viimeisestä tuomiosta.

(III). Lue Matt. 25: 31—46.

„Kosta ihmisen poika . . . ijanaittiseen elämään“.

IV. Jeesuksen kärsiminen, kuolema, ylösnouseminen ja taivaasen-astuminen.**46. Jeesus asettaa pyhän ehtoollisen.**

(Matt. 26. Mark. 14. Lut. 22.)

1. Judas Iskariotin sopimus. 2. Jeesus asettaa pyhän ehtoollisen.

(I). 1. Yksi kahdestatoistakymmenestä, jonka nimi oli Judas Iskariot, meni pappein päämiesten tykö ja janoi: „mitä tahdotte minulle antaa, jos minä teille hänen (Jeesuksen) saatan?“ Niin he määräsivät hänelle kolmekymmentä hopeapenninkiä. Ja siitä ajasta etsi Judas sopia tilaisuutta pettää Jeesuksen.

2. Ensimmäisenä makean leivän päivänä, jona pääsiäislammas oli teurastettava, lähetti Jeesus kaksi opetuslastansa, Pietarin ja Johanneksen, sanoen heille: „menkääte ja valmistakaatte meille pääsiäislammas.“ Niin opetuslapset tekivät Jeesuksen käskyn mukaan ja valmistivat pääsiäislammastaan. Illan tultua istui Jeesus pöytänsä kahdentoistakymmenen kanssa ja janoi heille: „minä olen suuresti halunnut syödä tätä pääsiäislammasta teidän kanssanne, ennenkuin minä kärsin.“ Sitten syödessään otti

Jesús leiwän, kiitti, mursi ja antoi opetuslapsil-
lensa ja sanoi: „ottakaa ja syökää! Tämä on mi-
nun ruumiini, joka teidän edestänne annetaan.
Se tehkää minun muistokseni.“ Samalla muotoa
otti hän kalkin, kiitti ja antoi opetuslapsil-
lensa ja sanoi: „ottakaa ja juokaa tästä kaikki! Tämä
kalkki on uusi testamentti minun weresfäni, joka
teidän ja monen edestä muodatetaan syntein an-
teeksi antamiseksi. Niin usein kuin te sen teette,
niin tehkää se minun muistokseni!“

Jesús sanoi: „minun lihani on totinen ruo-
ka, ja minun wereni on totinen juoma.“ Joh. 6: 55.

Jesús on elämän leipä. Joh. 6: 48.

47. Jesús kärsii Getsemanessa, otetaan kiinni.

(Matt. 26. Mark. 14. Luk. 22.)

1. Jesús kärsii Getsemanessa. 2. Jesús otetaan kiinni.

(II). 1. Jesús tuli opetuslastensa kanssa siihen
paikkaan, joka kutsuttiin Getsemane, ja sanoi heille: „istu-
kaatte tässä, niin kauvan kuin minä mielen rukoilemaan.“
Ja hän otti kanssansa Pietarin, Jakobin ja Johanneksen,
ja sanoi heille: „minun tietuni on suuresti murheisjansa kuo-
lemaan asti. Olkaatte tässä ja walwokaatte minun kans-
sani!“ Ja hän erkari heistä kiven heiton matkan, lankefi
kaswoillensa ja rukoili: „minun Isäni, jos mahdollinen on,
viin ota pois minulta tämä kalkki; ei kuitenkaan niinkuin
minä tahdon, waan niinkuin sinä!“ Ja hän oli suuressa
ahdistuksessa ja rukoili hartaasti, ja hänen hikenjä oli niin-
kuin weripisarat. Niin enkeli taiwaasta ilmestyi ja wah-
wisti häntä. Ja hän palasi opetuslastensa tykö ja sanoi
heille: „katso, hetki on lähestynyt, ja ihmisen poika anne-

taan ylönn syntisten käsiin; katso, se lähestyy, joka minun pettää."

2. Jeesuksen vielä ollessa Getsemanessa, tuli Judas ja hänen kansansa paljo wäkää miekoilla ja seipäillä, pappein päämiehen lähettämänä. Ja Judas oli antanut heille merkin, sanoen: „kenelle minä suunta annan, se on hän; otatkaatte hänet kiinni!" Nyt astui hän kohta Jeesuksen tykö ja sanoi: „terwe, rabbi!" ja antoi hänelle suuta. Silloin sanoi Jeesus hänelle: „ystäväni, mitä warten sinä tulit? Suunnantamisellako sinä ihmisen pojan petät?" Mutta miehet astuivat edes ja ottivat Jeesuksen kiinni ja weiwät hänen ylimmäisen papin kartanpon.

Minulle olet sinä työtä saattanut sinun synneissäsi, ja olet tehnyt minulle waiwaa sinun pahoisissa teoissäsi. Jes. 43: 24.

48. Pietarin kieltäytyminen.

(III). Lue Matt. 26: 31—35 ja 69—75.

„Silloin sanoi Jeesus . . . kaikki opetuslapset. Mutta Pietari . . . itki katterästi“.

49. Jeesus hengellisen oikeuden edessä.

(Matt. 26. Mark. 14. Luf. 22.)

1. Kaadin tuomio. 2. Judaan loppu.

(I). 1. Pappain päämiehet ja kansan wanhimmat ja koko raati (neuwostunta) etsiwät wäärää todistusta Jeesusta vastaan, jaadaksensa tappa häntä, mutta eiwät löytäneet. Tosin kyllä oli monta wäärää todistajaa nousut häntä vastaan; mutta heidän todistuksensa ei ollut riittävä. Ja kun ei Jeesus waastannut mitään siihen, mitä

hänelle puhuttiin, sanoi ylimmäinen pappi hänelle: „minä wannotan sinua elävän Jumalan kautta, että sanot meille, oletko sinä Kristus, Jumalan poika“. Jeesus vastasi: „sinäpä sen sanoit; ja tästedes pitää teidän näkemän ihmisen pojan istuvan woiman oikealla kädellä ja tulewan taiwaan pilwisjä“. Niin sanoi ylimmäinen pappi: „mitä me enää todistajia tarwitsemme? Te kuulitte hänen pilkkansa. Mitä te lunnette?“ He vastasivat ja sanoivat: „hän on wikapää kuolemaan“. Ja he syljeskelivät häntä kaswoihin ja löiwät häntä postelle.

2. Mutta koska Judas, joka hänen petti, näki hänen kuolemaan tuomituksi, katui hän ja toi jälleen ne kolmekymmentä hopeapenninkiä pappein päämiehille ja sanoi: „minä pahasti tein, että petin wiattoman wergen“. Ja hän meni pois ja hirtti itsensä.

50. Jeesus maallisen oikeuden edessä.

(Matt. 27. Mark. 15. Luf. 23. Joh. 18.)

1. Jeesus Pilatuksen edessä. 2. Jeesus tuomittu ristii kuolemaan.

(I.) 1. Koska aamu tuli, pitivät pappein päämiehet neuwoa kansan wanhinten, kirjanoppineiden ja koko raadin kanssa, ja he sitoiwat Jeesuksen ja antoiwat hänen ylös maaherralle, jonka nimi oli Pontius Pilatus. Ja Pilatus meni ulos heidän tykönsä ja sanoi: „mitä kannetta te tuotte tätä miestä vastaan?“ He vastasivat: „hän wietteelele kansaa ja sanoo olevansa Kristus, kuningas“. Niin Pilatus kysyi häneltä: „oletko sinä Judalaisten kuningas?“ Jeesus vastasi: „ei minun waltakuntani ole tästä maailmasta“. Silloin sanoi Pilatus: „niin sinä olet kuningas?“ Jeesus vastasi: „sinä sen sanot;

minä olen kuningas. Sitä warten olen minä syntynyt ja sitä warten maailmaan tullut, että minä totuuden tunnustan. Joka on totuudesta, kuulee minun ääneni". Niin Pilatus meni uudelleen ulos ja sanoi Judalaisille: „en minä löydä yhtään syytä hänesjä". Ja Pilatus koki päästää Jeesuksen wapaaksi ja sanoi heille: „teillä on tapana, että minä pääsiäisenä päästän teille yhden wapaaksi. Tahdotteko siis, että minä päästän teille Judalaisten kuningaan?" Niin he kaikki huusivat: ei tätä, waan Barabas. Mutta Barabas oli ryöwäri ja murhaaja.

2. Taas puhui Pilatus heille ja sanoi: „mitä te siis tahdotte, että minun pitää tekemän tälle, jonka te Judalaisten kuningaksi kutsutte?" Niin he huusivat: „ristiinnaulitse, ristiinnaulitse häntä". Kun Pilatus näki, ett'ei hän mitään woinut, päästi hän Barabaan wapaaksi, mutta antoi ruoskia Jeesusta, ja jätti hänen ristiinnaulittawaksi.

Minä uskon Jeesuksen Kristuksen päälle... joka piinattiin Pontius Pilatuksen alla (aikana).

Hän on haavoitettu meidän pahain tekoimme tähden, ja meidän yhteimme tähden on hän hofsuttu Jees. 53: 5.

51. Jeesus kärsii ristillä.

(Matt. 27. Mark. 15. Luf. 23. Joh. 19.)

1. Ristiinnaulitseminen. 2. Katuwainen ryöwäri. 3. Jeesuksen äiti ja opetuslappi. 4. Jeesuksen kuolema. 5. Tapauksia Jeesuksen kuollessa.

(I.) 1. Maaherran sotamiehet ottivat Jeesuksen ja pukiwat hänen purpuraiseen kaapuun ja tekivät orjantappuroista kruunun, jonka panivat hänen päähänsä; he löiwät

häntä päähän ja sylkiwät hänen päällensä, lankefiwat polwillensa ja kumarsiwat häntä. Kun he näin oliwat häntä pilkanneet, riisuiwat he häneltä kaapun ja pukiwat hänen omiin waatteisiinsa ja weiwät hänen ristiinnaulittawaksi. Ja kun he tulivat siihen paikkaan, joka Golgataksi kutsuttiin, ristiinnaulitsiwat he hänen ja kassi pahantekijää hänen kanssansa, toinen oikealle puolelle ja toinen vasemmalle. (Tämä tapahtui päivän 3:lla hetkellä, kl. 9 e. p. p.) Ja Jeesus lausui: „isä, anna heille anteeksi, sillä eiwät he tiedä, mitä he tekewät!“ Mutta Pilatus asetti ristin päälle kirjoituksen, näin kuuluwan: „Jeesus Natšaretilainen, Judalaisten kuningas“.

2. Mutta ne, jotka siitä ohitse käwiwät, pilkkasimat Jeesusta ja sanoimat: wapahda itseäsi! Jos sinä olet Sumalan poika, niin astu alas ristikstä! Toinen pahantekijöistäkin, jotka oliwat ristiinnaulitut hänen kanssansa, pilkasi häntä. Niin toinen nuhteli häntä, sanoen: „etkö sinäkään Sumolata pelkää, waikka olet samassa kadotuksessa? Me tosin saamme meidän töidemme ansion jälkeen, mutta tämä ei ole mitään pahaa tehnyt“. Ja Jeesukselle sanoi hän: „Herra, muista minua, koska tulet waltakuntaasi!“ Niin Jeesus sanoi hänelle: „totisesti sanon minä sinulle: tänäpäivänä pitää sinun oleman minun kansjani paradisiissa“.

3. Jeesuksen ristin tykönä seisoiwat hänen äitinsä ja hänen äitinsä sisar, Maria, ja Maria Magdalena. Koska Jeesus näki äitinsä ja opetuslapsensa, Johanneksen, lähellä seisowan, sanoi hän äidillensä: „waimo, katso sinun poikaasi!“ Sitte sanoi hän opetuslapselle: „katso sinun äitiäsi!“ Ja siitä hetkestä otti opetuslapsi Jeesuksen äidin tykönsä.

4. Ohdeksännellä hetkellä (kl. 3 j. pp.) huusi Jeesus korkealla äänellä: „minun Sumalani, minun Sumalani,

mitä minun annoit ylön?” — Sitten Jeesus janoi: „minua janottaa“. Niin oli siinä astia täynnä etikkaa, ja he täyttivät sienen etikalla ja nostivat sen hänen suunsa eteen. Koska Jeesus oli etikan ottanut, janoi hän: „se on täytetty“. Sitte huusi Jeesus korkealla äänellä: „isä, sinun käsiisi annan minä henkeni“; ja kun hän sen oli sanonut, antoi hän henkensä.

5. Ja temppelin esiwaate repeksi kahtia, maa järifi ja kalliot halkesivat. Hautat aukenivat, ja monta pyhäin ruumista, jotta maanneet olivat, nousivat ylös. Mutta koska sadanpäämies, jota oli wartioitsemassa ristin luona, näki, mitä tapahtui, peljästyi hän ja kunnioitti Jumalaa, sanoen: „totisesti oli tämä hurstas ihminen ja Jumalan poika“.

52. Jeesuksen hautaaminen.

(Matt. 27. Mark. 15. Luk. 23. Joh. 19.)

(I.) Mulla tuli muuan rikas mies Arimatiasta, nimeltä Josef, joka myös oli Jeesuksen opetuslapsia. Hän meni Pilatuksen tykö ja pyysi Jeesuksen ruumista. Ja Pilatus käski, että se annettaisiin hänelle. Niin tuli myös Nikodemus ja toi myötänsä sekoitettua mirhamia ja aloeta. He ottivat Jeesuksen ruumiin ja käärivät sen puhtaisiin liinoihin hyvänhajuisten ryytien kanssa, ja panivat hänen Josefin uuteen hautaan, jonka hän oli hakkauttamut kallioon. Ja he wierittivät suuren kiven haudan owelle ja menivät pois.

„Minä uskon Jeesuksen Kristuksen päälle, joka... piinattiin Pontius Pilatuksen alla (aitana), ristin päälle naulittiin, kuoletettiin ja haudattiin“.

53. Jesuksen ylösnouseminen.

(Matt. 28. Mark. 16. Luk. 24. Joh. 20.)

(I). Sangen warhain ensimmäisenä päivänä Judaisten sabbatin jälkeen tuli Maria Magdalena ja muutamia muita vaimoja hänen kansansa haudalle ja toivat hywänhajuisia rhyttejä woidellaksensa Jesusta. Ja he puhuiwat keskenänsä: „kuka meille wierittää kiiven haudan ovelta?“ Mutta kun he katsoiivat, niin näkiwätkin kiiven pois wieritetyksi; sillä Herran enkeli oli astunut alas ja oli wierittänyt kiiven ovelta. Sautaan mentynsä näkiwät he siellä nuoren miehen, joka oli puettu pitkään, walkeaan vaatteesen; ja he hämmästyiwät. Mutta hän sanoi heille: „älkääte hämmästykö! Te etsitte Jesusta Natšaretiläistä, joka ristiinnaulittiin. Hän on ylös nousut; hän ei ole täällä. Muistakaatte, kuinka hän teille sanoi: ihmisen poika pitää annettaman ylös syntisten ihmisten käsiin ja ristiinnaulittaman, ja kolmantena päivänä nouseman ylös.“ Niin he muistiwat hänen sanansa ja palasiwat jälleen haudalta, ja ilmoittiwat kaikki nämät yhdelletoistakymmenelle ja kaikille muille.

„Minä uskon Jesuksen Kristuksen päälle, joka . . . kolmantena päivänä nousi ylös kuolleista.“

„Minä uskon kuolleiden ylösnousemisen ja ijankaikkisen elämän.“

54. Jeesus ilmaantuu opetuslapsille tiellä Emmaukseen.

(III). Luke Luk. 24: 13—35.

„Ja katso . . . leivän murtamisessa.“

55. Jeesus saattaa opetuslapsensa wakuute- tuiksi hänen ylösnousemisesestaan.

(Luk. 24. Joh. 20.)

(II). 1. Illalla samana päivänä, joka oli ensimmäinen viikossa, koska ovet olivat suljetut siinä, missä opetuslapset olivat koossa pelwosta. Judalaisten tähden, tuli Jeesus ja seisoi heidän keskellensä ja sanoi heille: rauha olkoon teille! Ja kun hän sen sanonut oli, osoitti hän heille kätensä ja kylkensä. Niin opetuslapset ihastuivat, että he näkiwät Herran. Ja Jeesus janoi taas heille: rauha olkoon teille! Niinkuin Isä minun lähetti niin minä lähetän teidät. Ottakaatte Pyhä Henki. Joille te synnit anteeksi annatte, niille ne anteeksi annetaan, ja joille te synnit pidätätte, niille ne ovat pidätetyt.

2. Mutta Tuomas, yksi kahdestatoista, ei ollut heidän kanssansa, koska Jeesus tuli. Niin muut opetuslapset sanoivat hänelle: „me näimme Herran.“ Mutta hän sanoi heille: „ellen minä näe hänen käsisjansä naulan reikää ja pistä kättäni hänen kylkeensä, en minä usko.“ Ja kahdeksan päivän perästä olivat opetuslapset taas koossa, ja Tuomas oli heidän kanssansa. Niin Jeesus tuli ja seisoi heidän keskellensä ja sanoi: „rauha olkoon teille.“ Sitte janoi hän Tuomaalle: „pistä sormesi tänne ja katso minun käsiäni, ja ojenna tänne kätesi ja pistä minun kylkeeni, äläkä ole epäuskoinen, waan uskowainen.“ Tuomas wastasi ja sanoi: „minun Herrani ja minun Jumalani!“ Jeesus janoi hänelle: „että näit minun, Tuomas, niin sinä uskoit; autuaat ovat ne, jotka eivät näe, ja kuitenkin uskowat.“

56. Jeesus ilmestyy opetuslapsille Tiberianmeren tykönä

(III). Lue Joh. 21: 1—19.

„Sitte ilmoitti Jeesus . . . seuraa minua“.

57. Jeesuksen kastetästy.

(Matt. 28. Mark. 16.)

(I). Ne yksitoistakymmentä opetuslasta menivät Galileaan eräälle mäelle, jonka Jeesus oli heille määrännyt. Ja koska he näkivät hänen, kumaršivat he häntä. Niin Jeesus sanoi heille: „Minulle on annettu kaikki voima taiwaassa ja maan päällä. Menkää siis ja tehkää kaikki kansa opetuslapsiksi, kastamalla heitä nimeen Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen, ja opettamalla heitä pitämään kaikki, mitä minä olen teille käskenyt; ja katso minä olen teidän kansanne joka päivä maailman loppuun asti.“

58. Jeesuksen taiwaasen astuminen.

(Mark. 16. Lut. 24. Ap. Teot 1.)

1. Taiwaasen meneminen. 2. Enkelein todistus.

(I). 1. Neljänäkymmenenä päivänä ylösnousemisen jälkeen näkyi Jeesus opetuslapsille ja puhui heidän kansansa Jumalan valtakunnasta. Viimein vei hän heidät Betaniaan ja nosti kätensä ja siunasi heitä. Ja kun hänen oli tehnyt, otettiin hän ylös heidän nähden, ja pilvi vei hänet pois heidän silmänsä edestä.

2. Kun he nyt katselivat taiwaasen, katso, heidän tykönsä seisojaksi miehestä valkeissa vaatteissa, ja ne sanoivat: „tämä Jeesus, joka luotanne otettiin ylös“

taiwaasen, on niin tulewa, kuin te hänen taiwaasen menewänkin näitte." — Ja he kumaršiwat häntä ja palasiwat sitte Jerusalemiin suurella ilolla.

„Minä uskon Jesuksen Kristuksen päälle, joka . . . astui ylös taiwaasen; istuu Isän Suomalain kaikkivaltiaan oikealla kädellä; sieltä on tulewa tuomitsemaan eläwitä ja kuolleita.“

Minä menen valmistamaan teille sijaa, ja minä tulen jälleen ja otan teidän tyköni, niin että kussa minä olen, siellä pitää teidänkin oleman. Joh. 14: 2, 3.

V. Apostolein toimi.

59. Pyhän Hengen muodattaminen.

(Apt. Teot 1, 2.)

1. Kahdestoista apostoli. 2. Pyhän Hengen muodattaminen. 3. Kansan ihmettelee. 4. Pietarin todistus. 5. Herran seurakunta perustetaan.

(I.) 1. Jesuksen taiwaasen-astumisen jälkeen olivat opetuslapset yksimielisesti koossa Jerusalemissa rukouksissa ja anomisessa. Sudas Iskariotin sijaan walitsiwat he Matiaan ja asettiwat hänen apostoliksi.

2. Kun helluntaipäiwä tuli, olivat opetuslapset yksimielisesti koossa. Niin huikea tapahtui äkisti taiwaasta, niinkuin suuri tuulispää olisi tullut, ja täytti koko huoneen, jossa he olivat istumassa. Ja heille nähyivät wiileksellyt kielet, niinkuin tuliset ja tuliwat kunkin heidän päällensä. Ja he kaikki tähtettiin Pyhällä Hengellä, ja rupesiwat puhumaan muilla kielillä, sen mukaan kuin Henki antoi heidän puhua.

3. Niin Jerusalemissa asui Judalaisia, Sumalata pelkääväisiä miehiä, kaikkinaisesta kansasta. Kun se humaus kuului, tulivat he kokoon ja hämmästyivät, sillä he kuuliivat niiden puhuvan heidän kunkin omaa kieltä, ja he sanoivat: „mitähän tämä lienee?“ Mutta muutamat nauroivat apostoleja ja sanoivat: „he ovat täynnänsä makeata wiiniä“.

4. Silloin Pietari nousi puhumaan kansalle ja sanoi: „nämät eivät ole juovuksissa, niinkuin te luulette. Mutta Jeesuksen, jonka te ristiinnaulitsitte, on Sumala herättänyt ylös ja tehnyt Herraksi ja Kristukseksi; ja hän on muodottanut Pyhän Hengen, niinkuin te nyt näette ja kuulette“. Kun he tämän kuuliivat, kävi se läpi heidän sydämensä, ja he sanoivat Pietarille: „mitä meidän pitää tekemän?“ Pietari sanoi heille: „Tehtäätte parannus, ja jokainen teistä antakoon kastaa itsensä Jeesuksen nimeen, syntein anteeksi saamiseksi, niin te saatte Pyhän Hengen lahjan“. Jotka siis mielellänsä ottivat hänen sanansa vastaan, ne kastettiin. Ja sinä päivänä lisäantyi seurakuntaan lähes kolmetuhatta sielua.

5. Ja he pysyivät alati apostolein opissa, leivän murtamisessa ja rukouksissa. Mutta jokaiselle sielulle tuli pelko, ja apostolien kätten kautta tehtiin monta ihmettä ja merkkiä. Ja Herra lisäsi joka päivä autuaitki tulevaisia seurakuntaansa.

„Minä uskon Pyhän Hengen päälle; yhden pyhän, kristillisen seurakunnan, pyhäin ihmisten yhteyden“.

60. Apostolit otetaan kiinni. Samastelin neuvo.

(III.) Luc Ap. Teot 5: 12—42.

„Ja apostolitten . . . Jeesuksesta Kristuksesta“.

61. Stefanus.

(III.) Luc Ap. Teot 6: ja 7: 54—60.

„Mutta niinä päiwinä . . . enkelin kasvot. Mutta koska . . . hän nukkui“.

62. Paawali (Saulus), pakanain apostoli.

a.) Paawalin kääntyminen.

(III.) Luc Ap. Teot 9: 1—22.

„Mutta Saulus puuskui . . . että tämä on Kristus“.

b.) Paawalin lähetysretket.

(III.) Kristillinen seurakunta lisääntyi yhä apostolein toimen kautta. Ensin alussa saarnattiin ewankeliumia ainoastaan Juudalaisille. Mutta pian selveni apostoleille, että pakanatkin olivat oikeutetut päästä sen osallisuuteen. Paitsi Jerusalemiin, syntyi Antiokiain kaupunkiin lukuisa kristitty seurakunta. Tätä seurakuntaa johti Barnabas. Paawalikin vaikutti täällä kokenaisen vuoden. Sitten lähti hän niille retkille, joilla hän pelkäämättä julisti ewankeliumia ristiinnaulitusta Kristuksesta ja perusti uusia seurakuntia.

Ensimmäinen retki (vuonna 45 j. Kr.) Luc Ap. Teot 13, 14.

Toinen retki (noin 52 j. Kr.) Luc. Ap. Teot 15: 35—18: 22.

Oltuansa läsnä apostolein kokouksessa Jerusalemissa (Ap. T. 15: 1—29), lähti Paawali toiselle lähetysretkensä Silaksen seurassa.

Kolmas retki (noin 56 j. Kr.) Luc. Ap. Teot 18: 23—21: 17.

Muist. Jerusalemissa wangittiin Paawali Judalaisten toimesta, ja oli wankudessa Cesareassa kaksi vuotta, joiden kuluttua hän wankina lähetettiin Romaan. Oltuansa kaksi vuotta wangittuna Romassa pääsi Paawali vapaaksi. Mutta kun ensimmäinen suuri waino kristittyitä vastaan riehui, wangittiin Paawali uudestaan ja wiettiin Romaan, jossa hän kärsi marttyrikuoleman (noin 67 j. Kr.)

Paawali kirjoitti seurakunnille, jotka hän oli perustanut, ja yksittäisille henkilöillekin jonkun epistolia eli lähetyskirjeitä. Uudessa Testamentissa löytyy säilytettynä 13 Paawalin epistolaa.

63. Muut apostolit.

(III.) Apostolein myöhemmät vaiheet ovat ainoastaan osaksi meille tunnetut. Pietari toimi pääasiallisesti Palestiassa ja kävi ehkä elämänsä loppupuolella Babylonisfain (1 Piet. 5: 13.) Hän kärsi marttyrikuoleman Romassa samana vuonna kuin Paawalikin, joskein hän, niin kuin Jeesus oli ennustanut, ristinnaulittiin. Jakob nuorempi, jota kutsuttiin „wanhurskaaksi“, oli seurakunnan esimiehenä Jerusalemissa. Hänkin kärsi marttyrikuoleman. Judalaiset syöksivät wihan wimmassa hänen alas temppelin harjalta ja kiwittivät hänen. Johannes, „rakkauden apostoli“, jatkoi Paawalin kuoleman jälkeen tämän tointa Wähässä Afriassa. Hän oleskeli Efesosssa, mutta eli jonkun

ajan maanpakolaisuudekka Patmon saarella (Kreikan meressä.) Täällä kirjoitti hän Ilmestyskirjansa. Palattuansa täältä oleskeli hän jälleen Efesosja ja kuoli siellä 100 vuoden vanhana. Muiden apostolein vaiheista ja vaiikutuksesta ei tunneta mitään varmuudella. Ewankelistat Markus ja Lukas elivät, edellinen Pietarin ja jälkimmäinen Paawalin apulaisia ja opetuslapsia.

64. Raamatun kirjat.

(III.) Raamattu eli Piipia, joka sisältää Jumalan ilmoitetun sanan, jakaantuu Vanhaan ja Uuteen Testamenttiin.

Vanhan Testamentin kirjat ovat sisältönsä katsoen kolmea lajia: historialliset kirjat, oppikirjat ja profetalliset kirjat.

Historialliset kirjat ovat: wiisi Moseksen kirjaa, Josuan kirja, Tuomarein kirja, Rutin kirja, kaksi Samuelin kirjaa, kaksi kuningasten kirjaa, kaksi Aitakirjaa, Esran kirja, Nehemjan kirja ja Esterin kirja.

Oppikirjat ovat: Jobin kirja, Psaltari, Salomon Sananlaskut, Salomon Saarnaaja ja Salomon Korkea Weisu.

Profetalliset kirjat nimitetään tekijänsä mukaan, jotka taas heidän kirjoituksensa lauseuteen katsoen jaetaan suurempiin ja vähempiin profetoihin. Suuremmat profetat ovat: Jesaja, Jeremja, Hesekiel ja Daniel. Vähempiä profetoita on 12: Hosea, Joel, Amos, Obadja, Jona, Miika, Nahum, Habakuk, Sefanja, Haggai, Safarja ja Malaki.

Päitsi jo nimitettyjä kirjoja löytyy muutamissa Raamatun-painoksissa muitakin, joita yhteisellä nimellä kutsutaan

Apokryfoiksi. Niitä ei pidetä Jumalan ilmoittamina, mutta ovat nekin hyödylliset lukea, koska sisältävät paljon opettavaista Apokryfat ovat: Juditin kirja, Wiisauden kirja, Tobiaan kirja, Syrafin kirja, Barufin kirja, Makka-beain kaksi kirjaa, kappaleita Esterin kirjasta, kappaleita Danielin kirjasta, ja Manasssen rukous.

Uuden Testamentin kirjat jaetaan nekin historiallisiin kirjoihin, oppikirjoihin ja profeetalliseen kirjaan.

Historialliset kirjat ovat: 4 ewankeliumia, Matteuksen, Markuksen, Lukaan ja Johanneksen kirjoittamat, ja Apostolitten teot, jotka on kirjoittanut Lukas.

Oppikirjat ovat: 21 lähetykskirjettä eli epistolaa, jotka ovat:

1. Paawalin 13 epistolaa, nimittäin: 1 Romalaisille, 2 Korintilaisille, 1 Galatilaisille, 1 Efesolaisille, 1 Filippi-läisille, 1 Kolosilaisille, 2 Tessalonikalaisille, 2 Timoteukselle, 1 Titukselle ja 1 Filemonille;

2. Epistola Hebrealaisille, Pietarin 2 epistolaa, Johanneksen 3 epistolaa, Jakobin epistola ja Judaan epistola.

Profeetallinen kirja on: Johanneksen ilmestyskirja.

Muuta perustusta ei taida yksikään panna kuin sen, joka pantu on, nimittäin Jeesus Kristus.
1 Kor. 3: 11.

Kuusi on pidetty kymmenen ilmottamassa
 mutta ovat usein epäilylliset luter, koska kirjalliset papin
 apettamaisia. Koptit ovat: Ahtin kirja, Wiffanzen
 kirja, Fobian kirja, Svanin kirja, Barutin kirja, Waffa-
 bean kirjain kirja, kappaleita Deterin kirjasta, kappaleita
 Tancin kirjasta, ja Wnanderin rukous.

Uuden Testamentin kirjat jactaan nelin historial-
 liin kirjaan, oppikirjoihin ja profetallisiin kirjaan.
 Historialliset kirjat ovat: 4 evangetiumia, Mat-
 teuksen, Markuksen, Luukan ja Johanneksen kirjoittamat, ja
 Apostolien teot, jotka on kirjoittanut Paulus.

Oppikirjat ovat: 21 lähetyskirjettä eli epistola,
 jotka ovat:

1. Paavalin 13 epistola, nimittäin: 1 Romalaisille,
 2 Korintalaisille, 1 Galatalaisille, 1 Efezalaisille, 1 Filiippi-
 laisille, 1 Kolosalaisille, 2 Tessalonikalaisille, 2 Timoteul-
 kelle, 1 Titukselle ja 1 Filemonille;
2. Epistola Schecalaisille, Petarin 2 epistola,
 Johanneksen 3 epistola, Jakobin epistola ja Judaan
 epistola.

Profetallinen kirja on: Johanneksen ilmestystie.

**Uutuus perustusta ei taida ylläkkään panna
 kuin sen joka pantu on, nimittäin Jesus Kristus.**

I Cor. 3: 11.

Kertomusten jako kursseihin.

Vanha Testamentti.

I: nen kurssi.

1. Puomisen
2. Syntiintankeemus.
3. Syntiintankeemusten seuraukset.
4. Cain ja Abel.
5. Vedenpaisumus.
7. Abraham.
9. Abrahamin koetus.
12. Jakobin pako.
15. Josef myhdään.
16. Josefin elämänvaiheet Egyptissä.
18. Jakob muuttaa Egyptiin.
19. Moses.
20. Israelin lasten pelastus Egyptistä.
22. Pain ulosantaminen.
30. Dawid woidellaan kuniinkaaksi.
32. Dawid ja Goliat.
44. Protee toita Israelin lasten festuundesja.

II: nen kurssi.

6. Babelin torni.
10. Nafin naiminen.
11. Naf ja hänen poikausa.
13. Jakob Labanin luona.
14. Jakobin kotimatka.
17. Josefin waijet Egyptissä.
19. Moses.
20. Israelin lasten pelastus Egyptistä.

II

21. Waelius forwesja.
23. Kultainen wafikka.
26. Wafojat.
27. Mojesien viimeinen aika.
28. Israelin lapset saapuivat Kanaan maalle.
Eli ja Samuel.
30. Saul wa'itaan kuninkaaksi.
33. Saul wainoo Dawidia, tuolee.
34. Dawid kuninkaana.
35. Dawidin lankeemus ja latumus.
37. Salomo.
38. Waltakunnan jakaminen.
39. Kuningaita Israelin waltakunnassa.
42. Kuningaita Judan waltakunnassa.
43. Judan waltakunta häwitetään.
44. Profetoita Israelin lasten keskuudessa.
46. Daniel jalopeurain luolassa.
47. Wankeudesta palaaminen.
48. Judan kansan vaiheet palaamisen jälkeen.

III:mas k u r s s i.

8. Sodom ja Gomorra.
 24. Todistuksen tabernakki.
 25. Israelin lasten uhrin ja juh'at.
 29. Muutamia Israelin tuomareista.
 36. Abjalom.
 39. Nabol'in wiininäki.
 40. Profeetta Elisa.
 41. Israelin waltakunta häwitetään.
 44. Profeetta Sona y. m.
 45. Judan kansa wankeudessa.
 48. Judan kansan vaihteita palaamisen jälkeen.
 49. Job.
 50. Diosuhteita Judalaisten keskuudessa.
-

Uusi Testamentti.

I:nen k u r s s i.

4. Jeesuksen syntymä.
8. Jeesus 12 vuoden vanhana temppelissä.
10. Jeesus kastetaan.
22. Jeesus herättää lesken pojan Nainisissa.
24. Jeesus asettaa myrskyn.
27. Jeesus ravitsee 5000 miestä.
32. Laupas Samarialainen.
34. Herran rukous.
40. Jeesus lasten ystävä.
43. Jeesus ratsastaa Jerusalemiin.
46. Jeesus asettaa pyhän ehtoollisen.
49. Jeesus hengellisen oikeuden edessä.
50. Jeesus maallisen oikeuden edessä.
51. Jeesus kärsii ristillä.
52. Jeesuksen hautaus.
53. Jeesuksen ylösnousu.
57. Jeesuksen kastekäsky.
58. Jeesuksen taivaaseen astuminen.
59. Pyhän Hengen luodattaminen.

II:n e n k u r s s i.

1. Johannes Kastajan syntyminen ilmoitetaan.
2. Jeesuksen syntyminen ilmoitetaan.
3. Johannes Kastajan syntymä.
5. Jeesus kunnetaan temppeliin.
6. Itämaan tietäjät.
9. Johannes saarnaa korvesa.
11. Jeesus siunataan.
12. Jeesus valitsee apostolit.
13. Jeesus häisää Galilean Kanassa.
18. Jeesus parantaa halvatun.
19. Jeesus parantaa sabattina kiviä.
21. Jeesus parantaa päämiehen palvelijan.
23. Jeesuksen vertaus Jumalan valtakunnasta.
30. Jeesuksen kirkastuminen.
35. Jeesuksen vertaus tuhlaajapojasta.
37. Jeesuksen kertomus rikkaasta miehestä ja Latjaruffesta.

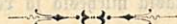
40. Jeesus herättää Latsaruksen.
 47. Jeesus kärsii Getsemanessa.
 55. Jeesus saattaa opetuslapsensa wakuutetuiksi hänen ylösnoujemisestaan.

III:mas k u r s s i.

7. Jeesuksen pako Egyptiin.
 14. Jeesus puhdistaa temppelein.
 15. Jeesus ja Nikodemus.
 16. Sohannes ja hänen opetuslapsensa.
 17. Jeesus puhuu samarialaisen waimon kansja.
 20. Jeesuksen wuorisaarna.
 25. Jeesus herättää Sairin tyttären.
 26. Sohannes kastajan kuolema.
 28. Jeesus on elämän leipä.
 29. Kananealainen waimo.
 31. Kuninkaan tiliupito.
 33. Jeesus parantaa sokeana syntyneen.
 36. Jeesuksen wertaufset kadonneesta lampaasta ja pemingistä.
 38. Jeesus puhdistaa hymmenen spitalista miestä.
 39. Farisea ja Publikani.
 42. Jeesus woidellaan.
 44. Wertaus kuninkaan häistä
 45. Jeesuksen kertomus viimeisestä tuomiosta.
 48. Pietarin kieltäyminen.
 54. Jeesus ilmaantuu opetuslapsille tiellä Emautseen.
 56. Jeesus ilmestyy opetuslapsille Tiberian meren tykönä.
 60. Apostolit otetaan kiinni.
 61. Stejanus.
 62. Paawali, pakanain apostoli.
 63. Muut apostolit.
 64. Raamattuun kirjjat.

D i f a i s t a w a a :

- Siw. 22 on: Soies myydään welijiltänjä, lue: Soies myydään.
 " 46 r. 10 ylh. on: (II), " (III.)
 " 64 " 11 " " (II), " (III.)
 " 68 " 6 alh. " (II), " (III.)
 " 69 " 10 " " luolasa, " luolasa.
 " 73 " 6 ylh, riwii alkun on liitettävä (III.)



~~316½, II. 14.~~

Raamatunkist.

Silfwenius

